

Razmjena informacija i podataka kao preduvjet efikasnog provođenja postupaka potraga u okvirima međunarodne policijske suradnje

Marag, Ivana

Professional thesis / Završni specijalistički

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka / Sveučilište u Rijeci**

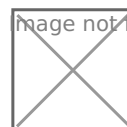
Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:231:539029>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-16**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka University
Studies, Centers and Services - RICENT Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
POSLIJEDIPLOMSKI SPECIJALISTIČKI STUDIJ
KRIMINALISTIČKO ISTRAŽIVANJE

IVANA MARAG

RAZMJENA INFORMACIJA I PODATAKA KAO PREDUVJET EFIKASNOG
PROVOĐENJA POSTUPAKA POTRAGA U OKVIRIMA MEĐUNARODNE
POLICIJSKE SURADNJE
ZAVRŠNI RAD

MENTOR: prof. dr. sc. Eldan Mujanović

Rijeka, 15. veljače 2018.

I. SADRŽAJ

II.	SAŽETAK.....	3
III.	UVOD.....	5
IV.	MEĐUNARODNA POLICIJSKA SURADNJA.....	7
4.1.	Povijesni razvoj međunarodne policijske suradnje.....	9
4.1.1.	Počeci razvoja mehanizama policijske suradnje.....	10
4.1.2.	Međunarodna organizacija kriminalističke policije i razvoj INTERPOL-a.....	13
4.1.3.	Europska policijska suradnja i stvaranje supra-nacionalnih struktura za policijsku suradnju u Europskoj uniji.....	16
4.2.	Aktualno stanje i pravci razvoja međunarodne policijske suradnje...	21
V.	MEĐUNARODNI PRAVNI OKVIR KOJI UREĐUJE MEĐUNARODNU POLICIJSKU SURADNJU	24
5.1.	Univerzalna međunarodna policijska suradnja	25
5.2.	Regionalne inicijative policijske suradnje.....	27
5.3.	Supra-nacionalna policijska suradnja Europske unije.....	29
VI.	MEĐUNARODNA POLICIJSKA SURADNJA U REPUBLICI HRVATSKOJ	35
6.1.	Pravni okvir koji uređuje međunarodnu policijsku suradnju.....	38
6.1.1.	Bilateralni propisi koji uređuju policijsku suradnju	42
6.1.2.	Propisi posebnog policijskog (upravnog) prava.....	44
6.2.	Organizacija međunarodne policijske suradnje unutar Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske.....	45
6.2.1.	Poslovi strateške međunarodne policijske suradnje.....	46
6.2.2.	Operativna međunarodna policijska suradnja.....	48
VII.	POTRAGE KAO INSTRUMENT MEĐUNARODNE POLICIJSKE SURADNJE.....	50
7.1.	Pojam i vrste potraga.....	50
7.2.	Postupak izdavanja i izvršenja tjeralica i potraga prema domaćim propisima.....	52

7.3.	Međunarodne potrage i procedure uhićenja i izručenja iz domena policijske djelatnosti.....	53
7.3.1.	Univerzalna potražna djelatnost putem INTERPOL-a.....	55
7.3.2.	Supra-nacionalni potražni instrumenti (SIS).....	63
VIII.	ANALIZA PRAKSE.....	69
8.1.	Međunarodna potražna djelatnost policije Republike Hrvatske u okviru suradnje sa INTERPOL-om.....	69
8.2.	Međunarodne potrage u Schengenskom informacijskom sustavu iz prakse policije Republike Hrvatske	80
X.	ZAKLJUČAK.....	89
XI.	POPIS LITERATURE.....	94
XII.	POPIS TABLICA I GRAFIKONA.....	98

II. SAŽETAK

RAZMJENA INFORMACIJA I PODATAKA KAO PREDUVJET EFIKASNOG PROVOĐENJA POSTUPAKA POTRAGA U OKVIRIMA MEĐUNARODNE POLICIJSKE SURADNJE

Najefikasnija razmjena informacija i podataka vezanih za provođenje mjera traganja provodi se putem međunarodne policijske suradnje. Međunarodna policijska suradnja provodi se razmjenom informacija i podataka putem organizacija međunarodne policijske suradnje između nadležnih policijskih tijela dviju, ili češće više, država kojom prilikom policijska tijela postupaju po zamolbama druge države temeljem nacionalnih, ali i međunarodnih pravnih propisa. Ovisno o pravnom okviru razlikujemo univerzalnu, regionalnu i bilateralnu međunarodnu policijsku suradnju. Policija Republike Hrvatske međunarodnu policijsku suradnju ostvaruje putem svih oblika međunarodne policijske suradnje te za razmjenu podataka koristi kanal INTERPOL-a, a kao država članica Europske unije i kanale EUROPOL-a i Schengenskog informacijskog sustava (SIS), odnosno putem Ureda S.I.Re.N.E. Cilj ovog rada je objasniti potražnu djelatnost, odnosno međunarodne potrage kao jedan od ključnih instrumenata međunarodne policijske suradnje putem dostupnih i korištenih potražnih instrumenata, te istaći sličnosti, razlike, prednosti i nedostatke potražne djelatnosti putem univerzalne i regionalne međunarodne policijske suradnje. Uz mnogo sličnosti i još više razlika potražna djelatnost putem kanala INTERPOL-a i Schengenskog informacijskog sustava ima zajednički cilj lociranja i uhićenja osobe kako bi ista bila dostupna nadležnim pravosudnim tijelima radi ispunjavanja svrhe kažnjavanja kao temeljene pretpostavke funkcioniranja svake države.

Ključne riječi: univerzalna međunarodna policijska suradnja, supra-nacionalna međunarodna policijska suradnja, INTERPOL, EUROPOL, Schengenski informacijski sustav (SIS), S.I.Re.N.E., potraga, međunarodna potraga, Europski uhiđbeni nalog.

II. SUMMARY

EXCHANGE OF INFORMATION AND DATA AS A PRECONDITION FOR EFFICIENT SEARCH ACTIVITIES IN THE FRAMEWORK OF INTERNATIONAL POLICE COOPERATION

Information and data related to search measures are most efficiently exchanged by means of international police cooperation. International police cooperation activities comprise exchange of information and data through organizations for international police cooperation between competent police authorities of two, or usually more, countries whereby police authorities act on requests from another country, based on national and international legislation. Depending on the legal framework, three types of international police cooperation can be identified: universal regional and bilateral. The Croatian police are an active user of both types of international police cooperation, and exchange information through the INTERPOL and Europol channels and the Schengen Information System (SIS), i.e. through the S.I.Re.N.E. Office. The aim of this paper is to explain how search activities are implemented, i.e. international search as one of the key instruments of international police cooperation through available and used search instruments, and to highlight the similarities, differences, advantages and disadvantages of search activities implemented by means of universal and regional international police cooperation. Search activities through the INTERPOL channel and the Schengen Information System, although very similar and all the more so different, have the common goal of locating and arresting a person and making him/her available to the competent judicial authorities to achieve the purpose of punishment as one of the fundamental requirements for the proper functioning of every country.

Key words: universal international police cooperation, supranational international police cooperation, INTERPOL, EUROPOL, Schengen Information System (SIS), S.I.Re.N.E., search, international search, European Arrest Warrant

III. UVOD

Kriminalci ne poznaju granice. Izjava zvuči kao floskula, ali zapravo najbolje izražava dosege kriminalne djelatnosti. Osobama koje se bave kriminalnim aktivnostima nisu bitne granice, zakoni, politička, vjerska ili rasna pripadnost, ne poznaju procedure, ne zamaraju se pravilima i zaštitom državnog suvereniteta i prava. Oni djeluju bez ikakvog ograničenja i pravila. I iako se savjest o nužnosti suradnje institucija koje se bave provedbom zakona svakodnevno pojačava, opći je dojam da su osobe koje se bave kriminalnim aktivnostima uvijek jedan korak ispred institucija.

Najveći razlog zašto je tome tako su komplicirani postupci pregovora i postizanja dogovora o međunarodnoj suradnji na bilateralnoj ili multilateralnoj razini koji se nakon postizanja dogovora moraju uobličiti u neki od akata s pravnom snagom. Takvi se propisi mogu primjenjivati tek nakon dugotrajnih i jasno propisanih procedura. Tako od uočavanja i osvještavanja novog pojavnog oblika kriminaliteta, do pronalaska načina za rješavanja istog, uobličavanja načina rješavanja, usuglašavanja postupanja i pravnih odredbi, izglasavanja i/ili potvrđivanja dogovorenog rješenja, osiguravanja svih instrumenata za provedbu pa do početka provođenja provedbe mogu proći godine, a u nekim slučajevima i desetljeća.

Procedure i dogovori osoba koje se bave kriminalnim aktivnostima, u svom samo jednom zajedničkom cilju stjecanja nematerijalne ili materijalne koristi, svode se na kratak dogovor o podjeli stečenog i možda stiskom ruke.

Uspješnosti djelovanja kriminalnih aktivnosti pospješuje i brza razmjena informacija putem suvremenih oblika komunikacije, poput interneta i mobilnih telefona, brz i efikasan prijevoz dobara i osoba te slobodno kretanje ljudi, a političke nesuglasice između različitih država samo olakšavaju kriminalne aktivnosti.

Samo zajednička akcija u vidu organiziranih i koordiniranih mjera svih država može donekle spriječiti ili barem usporiti kriminalno djelovanje pojedinaca ili skupina, a u tu svrhu prvenstveno treba jačati međunarodnu policijsku suradnju.

Ovaj će rad dati kratki povijesni prikaz međunarodne policijske suradnje koja svoje korijene vuče puno prije velike globalizacije društva, dok će fokus rada biti usmjeren na međunarodne potrage od 1923. godine, kada su objavljene prve međunarodne potrage za traženim osobama, pa do današnjeg dana, kada je postupak međunarodnih potraga sveden na odašiljanje jednog kratkog upozorenja sa samo nekoliko osnovnih podataka.

Cilj rada je usporediti prakse međunarodne policijske suradnje u području međunarodnih potraga s aspekta tradicionalne odnosno univerzalne međunarodne pravosudne i policijske suradnje i efikasnijeg supra-nacionalnog „novog pravnog poretka“ u međunarodnoj pravosudnoj i policijskoj suradnji na području većeg djela Europskog kontinenta.

IV. MEĐUNARODNA POLICIJSKA SURADNJA

Cjelokupna globalizacija koja je zahvatila sve dijelove društva te posebno potpomognula i značajno utjecala na proširivanje aktivnosti osoba koje se bave kriminalnim radnjama, istaknula je međunarodnu suradnju tijela za provedbu zakona kao jedan od glavnih čimbenika zajedničkih nastojanja svih država svijeta u djelotvornom sprječavanju, otkrivanju i suzbijanju svih pojava oblika kriminaliteta.

Razvojem društva razvijao se i kriminalitet pa u današnje doba „suvremeni organizirani kriminalitet ima značajke marketinški orijentirane djelatnosti, s tendencijama preuzimanja političkog nadzora, nasiljem kao sredstvom ostvarenja ciljeva i područjem djelovanja u više zemalja“¹.

Činjenica da pojam međunarodne policijske suradnje u sebi sadrži međunarodni aspekt otežava njegovo definiranje. Težište razmatranja ovog rada operativni je dio međunarodne policijske suradnje vezan za međunarodne potrage te je definicija međunarodne policijske suradnje ograničena na navedeni aspekt.

S aspekta međunarodnog djelovanja suradnje međunarodna policijska suradnja (engl. International police co-operation) definira se kao: "suradnja između policijskih tijela različitih država koju navedena tijela poduzimaju na temelju zahtjeva druge države ili međunarodne organizacije, pri tom postupajući prema međunarodnim ili nacionalnim policijskim propisima“.²

Prostorno gledano, međunarodna policijska suradnja može se ostvarivati na svjetskoj, regionalnoj i bilateralnoj razini. Izvori prava takve policijske suradnje su međunarodni mnogostrani i bilateralni ugovori i unutarnje, odnosno nacionalno pravo, koji obuhvaćaju provedbene i organizacijske propise, propise koji uređuju postupanje policijskih tijela te djelatnosti drugih tijela za provedbu zakona.

Od svog institucionalnog početka, međunarodna policijska suradnja obuhvaća policijske aktivnosti poput razmjene informacija vezanih za kaznena djela i počinitelje, a u posljednje vrijeme intenziviraju se i drugi oblici policijske suradnje poput zajedničkih kriminalističkih istraživanja u koje je uključeno i nekoliko država, prikupljanje dokaza preko nacionalnih granica,

¹ Pavišić, Berislav, Modly, Duško i Veić, Petar: Kriminalistika 1, Knjiga prva, Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2006. godina, str. 195 - 196

² Mujanović, Eldan: Međunarodna policijska saradnja, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, 2015., str. 9

tajnog praćenja i nadziranja počinitelja kaznenih djela na području druge države, a u iznimnim slučajevima i primjene prisilnih mjera poput prekograničnog progona počinitelja težih kaznenih djela³.

Međunarodna policijska suradnja nastala je na temeljnoj ideji borbe protiv međunarodnog kriminaliteta pritom uvažavajući međuovisnost, pravnu utemeljenost, specifičnu nadležnost čime je obuhvatila tri osnovne razine.

Prva razina suradnje ostvaruje se putem prihvatanja pravnih normi kojima se regulira međunarodna policijska suradnja. Zakonski propisi nastali u ovom stupnju suradnje odnose se na bilateralne i multilateralne ugovore općeg ili posebnog sadržaja. Ugovori općeg sadržaja reguliraju opću suradnju između nacionalnih policijskih agencija koja se sastoji u provođenju mjera i radnji zajedničkog suzbijanja svih kategorija kaznenih djela dok se ugovorima posebnog sadržaja regulira provođenje zajedničkih mjera i radnji u suzbijanju pojedinih kategorija kaznenih djela.

Pravna regulativa glavni je preduvjet za drugu i treću razinu suradnje. Tako druga razina suradnje obuhvaća stvaranje policijskih organizacija i drugih službi i agencija zaduženih za policijsku suradnju radi uspostave stalnih kontakata između više nacionalnih policija. Karakteristika ovog stupnja je suradnja putem neposrednih kontakata i razmjena informacija između policijskih službenika zaduženih za istraživanje kaznenih djela te poboljšavanje istražnih tehnika.

Treća razina odnosi se na konkretnu suradnju na prevenciji i razjašnjavanju počinjenih kaznenih djela. Suradnja se ostvaruje na pružanju pomoći prilikom konkretnih postupovnih i procesnih radnji povodom kaznenih djela koja nisu važna za državu u kojoj se ta pomoć pruža, npr. prilikom provjera informacija o svjedocima kaznenih djela i slično. Treći stupanj uključuje i suradnju na suzbijanju teških oblika kaznenih djela koja se odnose na organizirani kriminalitet ili terorizam.

Osnovno načelo na kojem se zasniva međunarodna policijska suradnja, a koje su prihvatile sve međunarodne policijske organizacije su poštivanje nacionalnog suvereniteta svake države članice organizacije. Suradnja se obavlja temeljem nacionalnih i međunarodnih propisa, zabranjujući postupanje po predmetima s političkom, vjerskom, rasnom i vojnom pozadinom, te zagovarajući ravnopravnost i univerzalnost bez bilo kakvih ograničenja političke, geostrateške ili lingvističke prirode .

³ Krapac, Davor: Međunarodna kaznenopravna pomoć, Narodne novine d.d., Zagreb, svibanj 2006., str. 21

Iako je općeprihvaćeno uvjerenje da je institucionalna međunarodna policijska suradnja je posljedica nedavne globalizacije, te političkih i gospodarskih promjena, slobodnog tržišta i kretanja ljudi, odnosno novijeg nastanka, istina je da korijeni međunarodne policijske suradnje sežu daleko u povijest, odnosno od sredine 19. stoljeća. Naime, već sredinom 19. stoljeća zapadne su države započele s modernizacijom i profesionalizacijom svojih agencija za provedbu zakona što je osiguralo ne baš stabilan, ali početni temelj za razvoj institucionalne međunarodne policijske suradnje.

4.1. Povijesni razvoj međunarodne policijske suradnje

Međunarodna policijska suradnja se u odnosu na neke druge vrste međunarodne suradnje, poput političke ili gospodarske, razvijala postepeno i možemo reći sporo. Jedan od glavnih razloga je sveprisutan politički utjecaj na policijsko djelovanje. Očuvanje integriteta države te vanjske i unutarnje sigurnosti od davnih su vremena bili prioritet svake države. Takav se integritet mogao održati, a u nekim državama svijeta se još uvijek održava, političkim utjecajem na rad policijskih snaga, odnosno institucija koje se bave zaštitom pravnog poretka i provođenjem zakona.

Količinom političkog utjecaja na policijsko postupanje mjerila se jačina i stabilnost struktura vlasti. U svim „pobunama naroda“ protiv autokratskog ili nekog drugog oblika vlasti, u njezinom očuvanju najveću su ulogu imale upravo jake policijske snage. Smatralo se da bi razmjenom informacija između policija različitih država došlo do slabljenja političkog utjecaja, a samim time i moći vladajućih struktura.

Može se zaključiti da je tijekom povijesti međunarodna policijska suradnja imala više protivnika nego pobornika i promicatelja, međutim usprkos svim preprekama, protivnicima i političkom utjecaju, međunarodna policijska suradnja razvijala se i jačala kroz povijest, što samo potvrđuje njezinu važnost.

4.1.1. Počeci razvoja mehanizama policijske suradnje

U svojim počecima međunarodna policijska suradnja je bila jednokratna, ograničena i podložna političkim odlukama tadašnjih političkih struktura koje su definirale način i kvalitetu suradnje. Odluke u suradnji donosile su se za svaki pojedini slučaj, nije se podrazumijevalo da će uvijek biti iste ili slične u istim ili sličnim prilikama, a uglavnom su se odnosile na ostvarivanje političkih ciljeva, odnosno stvaranje i zaštitu autokratnih političkih režima i struktura. Smanjenje političkog utjecaja na policijsku suradnju te usmjeravanje fokusa na smanjenje, otkrivanje i rješavanje kriminalnih aktivnosti u cilju poboljšanja sigurnosti i prava svih građana smatrao se primarnim ciljem te su svi napori prvenstveno bili usmjereni u tom pravcu.

Kada se uzme u obzir stupanj razvoja međunarodne policijske suradnje u odnosu na geografski položaj država, izrazito je vidljivo da se ta suradnja razvijala nejednako.

Sredinom 19. stoljeća nakon pobjede saveznika nad Napoleonom u Europi policijska se suradnja ostvarivala isključivo u cilju zaštite tzv. „konzervativnih pravila“. Kako je Napoleon prije poraza imao premoć nad drugim europskim državama, smatralo se da bi primjena tzv. „konzervativnih pravila“ dovela do trajnog mira. Tako su tadašnje države, kao što su Rusija, Austrija, Prusija i Britanija svu političku suradnju među državama, koja je u velikoj mjeri obuhvaćala i policijsku suradnju, usmjerili na razmjenu informacija radi vraćanja i održanja legitimne vlasti koja se u tom vremenu odnosila na tradicionalne obiteljske (dinastijske) vladavine, te na uspostavu balansa moći u Europi i zajedničko rješavanje problema na svim područjima vladanja.

Tako su s ciljem ujedinjenja nastojanja u gušenju revolucionarnih političkih aktivnosti nakon nemira 1848. godine, Austrija, Baden, njemačka kneževina Prusija, Saska, Hannover, Bavarska i Württemberg, većim djelom zbog pripadanju njemačkom govornom području i sličnoj političkoj ideologiji, stvorili policijsku uniju njemačkih država. Navedena policijska unija njemačkih država smatra se jedna od prvih formalnih inicijativa u industrijskom društvu koja je ustanovila organizirani policijski sistem preko državnih granica.⁴

Suradnja se ostvarivala u vremenu od 1851. do 1866. godine organiziranjem i održavanjem sastanaka na godišnjoj razini, kojom se prilikom izmjenjivao zaplijenjeni politički materijal i

⁴Deflem, Mathieu, *International Policing in Nineteenth-Century Europe: The Police Union of German States, 1851-1866*, *International Criminal Justice Review*, 1996, str. 36.

dijelile informacije o traženim revolucionarima, demokratsko – liberalnim političarima, strankama, religijskim skupinama i tisku.⁵ Nažalost, započeti rat između Prussije i Austrije 1966. godine prekinuo je taj oblik institucionalne međunarodne policijske suradnje u Europi.

Međutim, u posljednjem desetljeću 19. stoljeća na području Europe napravljen je veliki zaokret u međunarodnoj policijskoj suradnji. Oživljavanje anarhizma i radikalnih političkih ideja zaprijetile su opstojanju tadašnjeg autokratskog režima te su rezultirali velikim nasiljem u kojem je prema nekim izvorima poginulo oko 60 i ranjeno više od 200 ljudi. Samo u razdoblju od ožujka 1892. godine do lipnja 1894. godine u jedanaest bombaških napada u Parizu, poginulo je devetero ljudi.⁶ Policijska se suradnja intenzivirala i usprkos što su Španjolska, Francuska Engleska, Austrija i Njemačko carstvo pokušale postići dogovor o osnivanju međunarodne policijske organizacije protiv anarhizma, navedena ideja, na žalost, nikada nije zaživjela. Tako se i u tom razdoblju policijska suradnja uglavnom odvijala na bilateralnoj razini.

Nakon ubojstva carice Elizabete od Austrije 1898. godine u Rimu se talijanskom inicijativom, od 24. studenog do 21. prosinca 1898. godine, održala „Međunarodna konferencija za društvenu obranu protiv anarhista“. Konferenciji je iz političke i iz policijskog područja rada prisustvovalo 54 delegata iz 21 europske države. Rezultat konferencije bio je potpisivanje protokola PRO, FO 45/784 kojim se anarhizam definirao kao „svako djelovanja koje za cilj ima razaranje svih društvenih organizacija, uz uporabu nasilja“.⁷ Države članice su se rezolucijama protokola obvezale uvesti propise koji bi obuhvaćali zabranu nezakonitog držanja i korištenja eksploziva, zabranu članstva u anarhističkim organizacijama i raspačavanja anarhističkog propagandnog materijala te zabranu pružanja pomoći anarhistima. Jedan od glavnih zaključaka konferencije bila je i obveza propisivanja smrtne kazne za ubojstvo čelnika države. Policijske agencije za nadzor anarhista koje su trebale organizirati sustav razmjene informacija između agencija radi efikasnijeg provođenja i nadziranja predviđenih mjera smatraju se povijesnim začetnicima današnjeg oblika institucionalne međunarodne policijske suradnje.

Usprkos što su Ruske vlasti potaknute baš ubojstvom američkog predsjednika McKinleya od strane anarhista u ožujku 1904. godine organizirale anti – anarhističku konferenciju u St. Petersburgu, Amerika nije pokazala interes za sudjelovanje u konferenciji. Amerika je samim

⁵Loc. cit.

⁶Deflem, Mathieu, „Wild Beasts Without Nationality: The Uncertain Origins of Interpol, 1898 – 1910“ Pp275-285, The Handbook of Transnational Crime and Justice, uredio Philip Reichel, Thousand Oaks, CA: Sage Publication, 2005

⁷ Loc. cit.

odbijanjem sudjelovanja na predmetnoj konferenciji pokazala nezainteresiranost za političku ili policijsku suradnju vezanu za borbu protiv anarhizma što je rezultiralo nejednakim razvojem međunarodne policijske suradnje u različitim državama, obzirom na njihov geografski položaj.

Usprkos svim nastojanjima borba protiv anarhizma se i dalje održala isključivo na administrativnoj razini, te su ju uglavnom provodile nacionalne policijske agencije. Razlog tome je što su samo neke države stvarno uvele zakonska rješenja iz protokola sa konferencija u Rimu i St. Petersburgu. Države koje su sudjelovale u navedenim konferencijama, iako istih ideoloških i političkih uvjerenja, nisu se mogle usuglasiti o stvaranju centralnog anti – anarhističkog obavještajnog ureda radi razmjena informacija između država. Sve uložene napore ipak su nadvladali politički interesi i manjak političke volje.

Zbog svoje raširenosti i nezaobilaznog međunarodnog karaktera međunarodna prostitucija i „trgovina bijelim robljem“ su početkom 20. stoljeća jedine kriminalne aktivnosti koje su uz borbu protiv anarhizma djelomično bile u fokusu međunarodne policijske suradnje. Na te su teme 1902. i 1904. godine u Parizu održane međunarodne konferencije, te je konferencija održana 1904. godine rezultirala Međunarodnim sporazumom o suzbijanju prometa bijelim robljem kojeg je ratificiralo ukupno 26 država⁸. Taj sporazum, kao i gotovo svi ostali do tada potpisani, uključujući i Protokol o borbi protiv anarhizma, nije direktno utjecao na poboljšanje i smjer te stvaranje jedinstvene međunarodne policijske strategije i suradnje radi suzbijanja međunarodnog kriminaliteta.

Međutim, iako sve navedene inicijative, potpisani protokoli i sporazumi nisu stvorili značajne pomake i konkretne rezultate u stvaranju međunarodnih policijskih organizacija koje bi zajednički djelovale u borbi protiv svih razina kako međunarodnog tako i drugih oblika kriminaliteta, ipak su stvorile neke osnovne strukturalne uvijete te istaknule spremnost za međunarodnu policijsku suradnju. Također se počeo pojavljivati velik broj inicijativa za formalnim organiziranjem i strukturiranjem međunarodne policijske suradnje, koje nisu bile u potpunosti uspješne, ali su ipak stvorile uvijete za postepenu depolitizaciju međunarodne policijske suradnje.

⁸Wikipedia, dostupno na:

https://en.wikipedia.org/wiki/International_Agreement_for_the_suppression_of_the_White_Slave_Traffic#cite_note-1

4.1.2. Međunarodna organizacija kriminalističke policije i razvoj INTERPOL-a

Iako se put prema stvaranju formalne međunarodne policijske suradnje pokazao trnovit, može se reći da je u dvadesetom stoljeću doživio svoj nagli uzlet.

Prvi se kongres međunarodne kriminalističke policije, održan 1914. godine u Monaku, smatra prvom pravom inicijativom za stvaranjem formalne međunarodne policijske organizacije gdje je, prema nekim izvorima, rođena ideja o stvaranju ICPO–INTERPOL-a (engl. International Criminal Police Organization).⁹ Konferenciji su prisustvovali predstavnici 24 država iz redova policije, odvjetnika i sudaca, a raspravljalo se o mogućim procedurama vezanim za uhićenje, postupcima za identifikaciju osoba, te stvaranju centraliziranih, međunarodnih kriminalističkih baza podataka. Posebno treba naglasiti isticanje potrebe za stvaranjem usklađenih procedura vezanih za postupke izručenja. Međutim rasprave su se uglavnom vodile oko stvaranja pravnih preduvjeta u vidu međunarodnih pravnih propisa kojima bi bila zahvaćena navedena područja, a ne o jasno definiranim i strukturiranim modelima policijske suradnje na operativnoj i stvarnoj razini.

Iako do tada u velikom zaostatku za državama s područja europskog kontinenta, počela se također buditi svjesnost o međunarodnoj policijskoj suradnji na Američkom kontinentu, točnije na području Latinske Amerike. Tako su 1905. i 1920. godine u Buenos Airesu te 1912. godine u Sao Paulu, organizirane su međunarodne policijske konferencije i znanstveni kongresi na temu poboljšanja policijske suradnje među državama, te na međunarodnoj razini.

Na drugom Latinsko – Američkom znanstvenom kongresu u Montevideu održanom 1901. godine, Ivan Vučetić, znanstvenik hrvatskog podrijetla po kojem je danas nazvan hrvatski Centar za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja, a koji je obnašao dužnost načelnika policije u La Plati, Argentina, iznio je ideju o organiziranoj međunarodnoj policijskoj suradnji uspostavom Međunarodnih ureda za identifikaciju na području Europe te Južne i Sjeverne Amerike. Prema njegovoj ideji, međunarodni bi uredi međusobno surađivali i razmjenjivali daktiloskopske podatke o osobama čije se kriminalno djelovanje proteže na više država. Tako je na konferenciji u Buenos Airesu, održanoj 1905. godine od strane La Plate, Montevidea, Rio de Janeira i Santiago de Chilea, kao temelj za stvaranje zajedničkog sistema obrane protiv počinitelja kaznenih djela s

⁹ INTERPOL, Povijest organizacije, dostupno na: <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/History>

međunarodnim aspektom, potpisana Međunarodna policijska konvencija za poboljšanje razmjene informacija između nacionalnih policija¹⁰. Međutim, usprkos svim inicijativama i nastojanjima da se Vučetićeve ideje provede u djelo, stvarni učinak svih spomenutih konferencija i potpisanih konvencija bio je zanemariv.

Međutim, početkom 20. stoljeća počeo je slabiti politički utjecaj na rad policije, a samim time jačati uvjeti za stvaranje međunarodnih policijskih organizacija koje su počele relativno samostalno djelovati u okvirima policijske suradnje na međunarodnoj razini. Nakon što su se nacionalne policijske agencije izdigle iznad granica nacionalnog zakonodavstva i postale relativno autonomne, odnosno kada su se riješile političkog utjecaja u svojim državama, počele su se oslanjati isključivo na sustav koji ovisi o stručnom znanju o problemima međunarodnog kriminaliteta i prikladnim mjerama za njegovu kontrolu i suzbijanje. Autonomnošću takvih agencija počela se ostvarivati suradnja koja je imala široki međunarodni utjecaj.

Važnost profesionalizma koja se ispred svega manifestirala u policijskim organizacijama došla do izražaja 1923. godine, na drugom Kongresu međunarodne kriminalističke policije. Najvažnija razlika tog kongresa od onih prethodnih je u tome što kongres nije bio održan na inicijativu diplomata, odnosno političara, već na inicijativu neovisnih inicijativa policijskih stručnjaka i djelatnika, uglavnom iz europskih država. Aktivnosti kongresa planirane su na policijskim sastancima i razmjenom informacija između čelnika policija bez uplitanja i kontrole njihovih političkih i državnih institucija. Na spomenutom je kongresu, na inicijativu dr. Johannes Schobera, načelnika policije Beča, osnovana Komisija međunarodne kriminalističke policije (engl. International Criminal Police Commission – ICPC), odnosno današnji INTERPOL, tada sa sjedištem u Beču, Austrija. Glavni razlog uspješnosti već u samom startu je što Komisija nije osnovana međunarodnim ugovorom ili drugim pravnim aktom, već dogovorom policijskih dužnosnika više država. Drugi je razlog što nije bila pod utjecajem i kontrolom nacionalnih država već je bila neovisna i lišena svakog političkog utjecaja.

U sjedištu ICPC-a ustrojene su specijalizirani odjeli za krivotvorene putovnice, provjere valuta, otiske papilarnih linija i fotografija te dugih policijskih znanja i tehnika. Komisija je tako uspostavila nove, napredne sisteme i tehnologije za međunarodnu policijsku suradnju. Obzirom da

¹⁰ Deflem, Mathieu: „Policing World Society: Historical Foundations of International Police Cooperation“, Clarendon Studies in Criminology, Oxford University Press Inc, New York, 2004, str. 101

je postupak izručenja traženih osoba bio izrazito dugotrajan i pravno kompliciran, ICPC je radi djelotvornije suradnje preko nacionalnih granica zagovarao direktnu policijsku komunikaciju.

Vrlo je važno istaći da su 1923. godine po prvi puta, u INTERPOL-ovom časopisu za međunarodnu javnu sigurnost, objavljene međunarodne potrage za traženim osobama, odnosno današnja „Crvena tjeratica“ (engl. Red Notice).

Na zasjedanju Generalne skupštine ICPC-a, održane 1926. godine u Berlinu predloženo je da svaka država članica unutar postojeće nacionalne policijske organizacije uspostavi središnju kontakt točku (današnji Nacionalni središnji ured – engl. National Central Bureau – NCB). Prijedlog stvaranja NCB-a usvojen je 1927. godine donošenjem Rezolucije¹¹.

Neovisnost ICPC-a je potpuno nestala u razdoblju od 1938. – 1946. godine kada su Nacisti, nakon invazije na Austriju, preuzeli nadzor nad radom te su sjedište premjestili u Berlin. Prema nekim podacima tijekom navedenog razdoblja organizacija nije djelovala, a ukoliko je i postojala razmjena, informacije su bile direktno praćene i kontrolirane od strane njemačkih nacističkih struktura. Smatra se da je većina država članica zaustavila svoje djelovanje unutar ICPC-a sve do završetka Drugog svjetskog rata. U Briselu su se 1946. godine sastali delegati sedamnaest zemalja kojom prilikom su odlučili da se radi izbjegavanja daljnjeg negativnog utjecaja sjedište Komisije premjesti u Pariz. Te iste godine skraćenica INTERPOL prvi se put koristi kao telegrafska adresa.

Prema službenim podacima INTRPOL-a 1946. godine stvoren je sadašnji sustav međunarodnih potraga prema bojama te je izdana prva međunarodna „Crvena tjeratica“ (Red Notice) za traženom osobom¹².

Međutim završetak rata nije značio kraj problemima ICPC-a. Naime, Njemačka, Italija i Austrija, zbog svog statusa gubitnica u ratu, nisu mogle biti članice Komisije. Nadalje, Španjolska i SSSR odbijale su sudjelovati u djelovanju, a SAD je zbog toga što je smatrao da postoje velike ideološke razlike izbjegavao suradnju. Tako je politika, iako ne otvoreno vidljiva, ponovno „zavladala“ radom Komisije.

Nakon dobivenog statusa Ujedinjenih naroda ne-državne organizacije 1949. godine, ICPC 1956. godine postaje Međunarodna organizacija kriminalističke policije (engl. International Criminal Police Organization ICPO – INTERPOL) koja je 1971. godine priznata od strane Ujedinjenih naroda kao međunarodna organizacija.

¹¹ INTERPOL, Povijest organizacije, dostupno na: <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/History>

¹² Loc. cit.

INTERPOL je 2002. godine uveo komunikacijski sistem I-24/7 vezan uz web sučelje koji je u velikoj mjeri poboljšao komunikaciju između nacionalnih Ureda (NCB-a) te olakšao dostupnost INTERPOL-ovim bazama podataka i servisima¹³.

Današnji INTERPOL je međunarodna policijska organizacija koja obuhvaća 190 država članica i stalno se razvija. Iako je jedna od najuspješnijih međunarodnih organizacija, kao i sve druge međunarodne organizacije, na žalost, i današnjeg dana nije u potpunosti imuna na povremene političke utjecaje.

Nakon priznanja Republike Hrvatske kao samostalne i slobodne države od strane međunarodne zajednice, 4. studenog 1992. godine na 61. Generalnoj skupštini INTERPOL-a u Dakru, Senegal, Republika Hrvatska primljena je u punopravno članstvo Međunarodne organizacije kriminalističke policije INTERPOL, te je sukladno Statutu INTERPOL-a¹⁴ ustrojen Središnji nacionalni ured (NCB) – INTERPOL Zagreb.

4.1.3. Europska policijska suradnja i stvaranje supra-nacionalnih struktura za policijsku suradnju u Europskoj uniji

Nakon završetka više krvavih ratova između susjeda te naposljetku Drugog svjetskog rata, na području Europe od 1950. godine, Europska zajednica za ugljen i čelik započinje s pojačanim djelovanjem prema gospodarskom i političkom ujedinjenju država s područja europskog kontinenta u cilju stvaranja i očuvanja trajnog mira. Tako su šest država, Belgija, Francuska, Njemačka, Italija, Luksemburg i Nizozemska, 1957. godine, Ugovorom iz Rima, stvorile Europsku ekonomsku zajednicu, odnosno zajedničko tržište. Prvo proširenje navedena zajednica ostvarila je 1973. godine ulaskom Danske, Irske i Ujedinjenog Kraljevstva. Sve do 1974., odnosno 1975. godine u Portugalu i Španjolskoj veliki utjecaj na razvoj bolje suradnje među državama imaju desničarske diktature, međutim padom Salazara i njegovog režima u Portugalu i smrt generala Franca u Španjolskoj, nestaje njihov posljednji utjecaj.

¹³ Loc. cit.

¹⁴ Članak 32. Statuta INTERPOL-a (engl. The Constitution of the ICPO-INTERPOL) usvojen na 25. Generalnoj skupštini INTERPOL-a 1956. godine u Beču;

Začeci međunarodne policijske suradnje među državama članicama Europske unije, kakvu danas poznajemo, ostvareni su na sastanku Europskog vijeća u Rimu početkom prosinca 1975. godine radom međuvladine mreže „Skupina Trevi“ koja je bila sastavljena od predstavnika ministarstva pravosuđa i unutarnjih poslova država članica. Jedan od glavnih razloga osnivanja navedene skupine bio je događaj na Olimpijskim igrama u njemačkog gradu Munchenu, 1972. godine kada je osam palestinskih terorista, pripadnika terorističke organizacije „Crni rujan“ za vrijeme trajanja olimpijskih natjecanja uzelo za taoce jedanaest izraelskih sportaša od kojih su dvojicu ubili. Preostali taoци, kao i pet otmičara, ubijeno je tijekom akcije spašavanja njemačke policije. Samo su trojica terorista uhićena i izručena Libiji.

Predmetna je skupina svoj rad zasnivala na suradnji i razmjeni informacija vezanih prvenstveno za terorizam, terorističke aktivnosti, sigurnosna pitanja u zračnom prometu i sigurnost nuklearnih elektrana, ali i za druge oblike kriminaliteta s međunarodnim karakterom.

U kasnijem razdoblju skupina Trevi postala je integralni dio nekadašnjega III. stupa Europske Unije.

Potpisanim sporazumom o suradnji, u malom mjestu u Luxemburgu, Schengen, 14. lipnja 1985. godine između Kraljevine Belgije, Francuske Republike, Savezne Republike Njemačke, Velikog Vojvodstva Luxemburga i Kraljevine Nizozemske postavljen je temelj uspostavi Schengenskog prostora, a samim time i prekograničnoj policijskoj suradnji država članica Schengenskog prostora. Međutim predmetni je sporazum stupio na snagu tek 26. ožujka 1995. godine. Kao jedan od najvažnijih razloga odgode je i pad Berlinskog zida, 9 studenog 1989. godine i spajanje, odnosno ujedinjenje Istočne i Zapadne Njemačke. Padom Berlinskog zida, te spajanjem obje Njemačke, u listopadu 1990. godine, nestaje i stvarna i tehnička podjela Europe na istočnu i zapadnu, čime je uklonjena i zadnja prepreka u stvaranju jedinstvene Europe.

U skladu s temeljnom idejom o Europi otvorenih granica i slobodnom kretanju ljudi, roba i usluga, ukinute su provjere putovnica i carinske kontrole na većini unutarnjih granica Europske unije. Međutim iako su Schengenske odredbe ukinule kontrole na unutarnjim granicama Europske unije, istovremeno su pojačale kontrole na vanjskim granicama poštujući pravila koja se odnose na područja:

- zajednička pravila koja se odnose na osobe koje prelaze vanjske granice EU, uključujući i posebne vize te način kako se trebaju provoditi provjere na vanjskim granicama;
- usklađivanje uvjeta za ulazak i pravila za izdavanje viza za kratkotrajni boravak,

- poboljšanje policijske suradnje;
- jačanje pravosudne suradnje putem bržeg sustava predaje temeljem Europskog uhiđbenog naloga i prijenosa izvršenja sudskih presuda;
- uspostave i razvoja Schengenskog informacijskog sustava (engl. Schengen Information System – SIS);
- potrebnih dokumenata za putovanje na području EU.

Zajedno sa Schengenskim sporazumom, formiran je i Schengenski informacijski sustav (engl. Schengen Information System – SIS) kao međunarodna baza podataka koju tijela potpisnica Schengenskog sporazuma koriste za razmjenu podataka.

Schengenski informacijski sustav („SIS”) uspostavljen u skladu s odredbama glave IV. Konvencije od 19. lipnja 1990. o provođenju Schengenskog sporazuma od 14. lipnja 1985. godine između vlada država Gospodarske unije Beneluxa, Savezne Republike Njemačke i Francuske Republike o postupnom ukidanju kontrola na njihovim zajedničkim granicama, a na temelju Uredbe (EZ) broj 1987/2006 i Odluke 2007/533/PUP o osnivanju, radu i korištenju druge generacije Schengenskog informacijskog sustava. Schengenski informacijski sustav je zajednički informacijski sustav kojim se omogućuje nadležnim tijelima u državama članicama suradnju u razmjeni podataka te predstavlja bitan alat za primjenu odredaba schengenske pravne stečevine.

Schengenski informacijski sustav uključuje središnji sustav (Središnji SIS) i nacionalne aplikacije. Međutim, obzirom da SIS sadržava samo neophodne informacije ukazala se potreba za razmjenom dodatnih informacija i uspostavom nacionalnih ureda S.I.Re.N.E. (engl. Supplementary Information Request at the National Entries – Zahtjev za dopunske informacije kod nacionalnih unosa). Svaka je država članica preuzela obvezu stvaranja ustrojstvene jedinice Ureda S.I.Re.N.E. u sklopu postojećih nacionalnih policijskih agencija koje se bave međunarodnom policijskom suradnjom.

Spajanjem Rimskog ugovora i Samostalnog europskog akta Ugovor o Europskoj uniji, potpisan u Maastrichtu 7. veljače 1992. godine i stupio na snagu 1. studenog 1993. godine, integriranjem država Europe u čvrstu uniju u kojoj se odluke donose što je bliže moguće pojedincu, odnosno građaninu svake države članice Europske unije, stvorena je Europska unija. Ugovorom su utvrđeni ciljevi stvaranja ekonomske i monetarne unije, uvođenja jedinstvene valute, stvaranja zajedničke vanjske i sigurnosne i obrambene politike, a zatim i same obrane, stvaranje građanina Unije, te međusobne uske suradnje u području pravosuđa i unutarnjih poslova, odnosno

pravosudne i policijske suradnje. Predmetnim ugovorom stvara se politička i gospodarska integracija među državama članicama čime se podrazumijeva donošenje zajedničkih odluka o gotovo svim pitanjima.

Maastrichtskim ugovorom struktura Europske unije temelji se na tri tzv. „stupa“. Prvi „stup“ činile su Europske zajednice koje su predstavljale okvir u kojem su institucije Zajednice pokrivale nadležnosti koje su države članice ustupile s dijelom svoga suvereniteta u područjima uređenim ugovorom. Drugi je „stup“ činila zajednička vanjska i sigurnosna politika, a treći je „stup“ obuhvaćao suradnju u području pravosuđa i unutarnjih poslova.

U prvom stupu odluke su se donosile kvalificiranom većinom, a u drugom i trećem stupu jednoglasno.

Navedenim ugovorom utvrđen je zajednički interes djelovanja, odnosno zajedničke borbe protiv terorizma, droge i ostalih oblika međunarodnog kriminaliteta. Također, ugovorom se izričito navodi stvaranje Europskog policijskog ureda (EUROPOL-a) radi uspostave policijske suradnje između država članica u borbi protiv terorizma, trgovine drogom i ostalih oblika međunarodnog kriminaliteta¹⁵.

Ugovorom iz Amsterdama¹⁶ o izmjeni Ugovora o Europskoj uniji, ugovora o osnivanju Europskih zajednica i određenih s njima povezanih akata potpisan je u Amsterdamu 2. listopada 1997. godine, a stupio je na snagu 1. svibnja 1999. godine¹⁷ i protokolima priloženim Ugovoru, Schengenska pravna stečevina ugrađena je u pravni okvir Europske unije.

Navedenim ugovorom suradnja u području pravosuđa i unutarnjih poslova obuhvaća zajedničko djelovanje u svojim područjima temeljem međuvladinog modela suradnje. Cilj suradnje je da se građanima pruži visok stupanj sigurnosti u području slobode, sigurnosti i prava. Suradnja je obuhvaćala pravila za prijelaz vanjskih granica i jačanje kontrole, borbu protiv terorizma, teških kaznenih djela, trgovine drogom i međunarodnih prijevara, pravosudnu suradnju u kaznenim i građanskim stvarima, konačno stvaranje Europskog policijskog ureda (EUROPOL-a) opremljenog sustavom za razmjenu informacija među policijama država članica, borbu protiv nezakonitog useljavanja i zajedničku politiku azila.

¹⁵ Akt Vijeća od 26. srpnja 1995. za izradu Konvencije temeljem članka K.3 Ugovora o Europskoj uniji o uspostavi Europskog policijskog ureda, Službeni list Europske zajednice, broj C 316 od 27. studenog 1995. godine

¹⁶ Službeni listi Europske unije, broj: C 340 od 10. studenog 1997. godine

¹⁷ Akt Vijeća od 2. listopada 1997. godine o izmjeni Ugovora o Europskoj uniji, ugovora o osnivanju Europskih zajednica i određenih s njima povezanih akata, Službeni list Europske zajednice, broj C 340 od 10. studenog 1997. godine

EUROPOL je isprva djelovao kao Odjel EUROPOL-a za droge da bi 26. srpnja 1995. godine bila potpisana Konvencija o EUROPOL-u. Međutim, Ured je sa svojim radom započeo tek 1. srpnja 1999. godine.

Od osnivanja pa sve do kraja 2009. godine EUROPOL je bio organizacija za provođenje zakona Europske unije te je imao samo jedan zadatak, a to je rukovođenje kriminalističko - obavještajnim podacima radi unaprjeđenja učinkovitosti i suradnje država članica u prevenciji i suzbijanju međunarodnog organiziranog kriminaliteta i terorizma.

Obzirom da je prioritet Europske unije i Schengenskog prostora je bio i još uvijek je zaštita vanjske granice Europske unije, njezino upravljanje i borba protiv terorizma i organiziranog kriminaliteta.

Upravljanje granicom, njezina kontrola i zaštita je jedno od najvažnijih temeljnih pitanja integracije i odnosi se ne samo na uspostavu već i na kontinuirano održavanje svih mjera koje se provode. Stoga se stvorila potreba za osnivanjem agencije koja će koordinirati operativnu suradnju država članica u upravljanju vanjskim granicama, pomagati državama članicama u obuci službenika agencija za zaštitu granica, uvesti i razviti zajedničke standarde obuke, analizirati rizike, pratiti i provoditi istraživanja važna za kontrolu i nadzor vanjskih granica, pružati pomoć državama članicama u situacijama koje zahtijevaju povećanu tehničku i operativnu pomoć, pružati potporu u organiziranju operacija zajedničkog povratka osoba, surađivati s europskim institucijama odgovornim za sigurnost vanjskih granica, te drugim službama poput carinske službe.

Kako bi se uspješno provodila zaštita vanjske granice 2004. godine uspostavljena je i Europska agencija za upravljanjem operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica, odnosno Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu – FRONTEX¹⁸ koja je svojim radom započela 2005. godine. FRONTEX u svojem ustrojstvu ima Granične timove za brze intervencije – RABIT (engl. Rapid Border Intervention Team), Europsku patrolnu mrežu – EPN (engl. European Partol Network) i Središnji registar raspoložive tehničke opreme – CRATE (engl. Central Record of Avaible Tachnical Equipment).

¹⁸ Uredba Vijeća (EZ) br. 2007/2004 od 26. listopada 2004. godine o osnivanju Europske agencije za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije, Službeni list Europske unije, broj L 349/1 od 19. svibnja 2003. godine

Uspješnijoj obrani vanjske granice Schengenskog prostora pridonijela je nova Strategija integriranog upravljanja granicom – IBM (engl. Integrated Border Managment) usvojena na sastanku ministara unutarnjih poslova država članica Europske unije 2006. godine u Tampereu, Finska. Primjenom navedene strategije države na operativnoj razini izražavaju sposobnost primjene i provedbe preuzetih obaveza Schengenske pravne stečevine. Integrirano upravljanje granicom obuhvaća suradnju i koordinaciju unutar službi, različitih tijela i agencija s zajedničkom nadležnosti zaštite i upravljanja granicom te međunarodnom suradnjom.

4.2. Aktualno stanje i pravci razvoja međunarodne policijske suradnje

Ugovor koji se smatra začetnikom stvaranja novog pravnog poretka međunarodnog prava koji je donio najveći pomak u dosadašnjoj međunarodnoj suradnji bilo na političkoj, gospodarskoj, pravnoj ili policijskoj suradnji je Lisabonski ugovor ili Ugovor iz Lisabona¹⁹ koji je potpisan 13. prosinca 2007. godine, a stupio na snagu 1. prosinca 2009. godine. Ugovorom se na Uniju ne prenose nove dodatne nadležnosti, već se mijenja način na koji Unija provodi postojeće ovlasti jačanjem sudjelovanja i zaštite građana. Iako se ugovorom formalno ne potvrđuje prednost prava Unije u odnosu na nacionalno zakonodavstvo, on podsjeća na važnost ujednačene primjene sudske prakse Suda Europske unije. Sud je odredio kriterije za izravan učinak prava Europske unije u nacionalnom pravnom poretku. Tako stvoren koncept europskog prava započinje s razlikovanjem pravnog poretka Europske unije od međunarodnog prava i nacionalnog pravnog sustava država članica.

Europska je unija Lisabonskim ugovorom dobila mogućnost potpisivanja međunarodnih ugovora i pristupanja međunarodnim organizacijama. Nadležnost Unije je isključiva u tome što jedino ona može donositi pravne akte, dok države članice samo provoditi zakone Europske unije. Nadalje, nadležnost je podijeljena u dijelu u kojem države članice mogu donositi pravno obvezujuće akte ako to nije učinila Unija, te pomoćna u tome što Europska unija usvaja mjere kojima se podupire i dopunjuje politika država članica.

¹⁹ Pročišćene inačice Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije, dostupno na: [http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/ugovori/ugovor-iz-lisabona-\(prociscena-inacica\)/](http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/ugovori/ugovor-iz-lisabona-(prociscena-inacica)/)

Europski sud je donošenjem svojih odluka, kao glavni pokretač razvoja prava Europske unije, stvorio izravni učinak i nadređenost prava Europske unije nacionalnom pravnom poretku te pojedincima dodijelio prava koja izravno proizlaze iz prava Europske unije, bez obzira i unatoč pravnim sustavima država članica. Nadređenost europskog prava nad nacionalnim pravom država članica ograničava suverenost prava država članica ali i povećava subjektivna prava njihovih državljana. U slučaju nepoklapanja prava države članice u prava Europske unije uvijek će prevagu odnijeti pravo Europske unije.

Usprkos navedenom, važno je istaći da posljedica primjene nadređenosti prava Europske unije ne znači automatski nevaženje normi nacionalnog prava već se primjenom načela nadređenosti pretpostavlja obveza nacionalnih sudova da u navedenom spornom slučaju primijene pravo Europske unije. U praktičnom primjeru to znači da sud može donijeti odluku u konkretnim slučaju primjenjujući pravo Europske unije ne čekajući izmjenu spornog pravnog propisa.

Ugovorom iz Maastrichta stvoreni su i novi temelji za proširivanjem međunarodne policijske suradnje, a jedan od prvih značajnih pomaka je proširivanje mandata EUROPOL-a od 1. siječnja 2010. godine. EUROPOL postaje agencija Europske unije te mu se proširuje mandat na sve oblike ozbiljnog međunarodnog kriminaliteta. Zadaće EUROPOL-a kao agencije odnose se na prikupljanje, pohranjivanje, obrađivanje, analiziranje i razmjenu informacija i podataka, koje se onda tako analizirane i povezane prosljeđuju nadležnim tijelima za provođenje zakona država članica. Osim što EUROPOL u istragama sudjeluje na način da dostavlja sve relevantnih informacije državama članicama, on od nadležnih tijela država članica aktivno raži pokretanje i provođenje koordiniranih istraga te predlaže osnivanje zajedničkih istražnih timova za pojedine slučajeve. Prilikom događaja od velikog sigurnosnog značaja pruža obavještajnu i analitičku potporu, te izrađuje procjenu prijetnji, strateških analiza i općih situacijskih izvješća.

EUROPOL kao središnja agencija ima zaključene operativne sporazume sa državama Australijom, Islandom, Kanadom, Makedonijom, Monakom, Lihtenštajnom, Norveškom, SAD-om, Švicarskom, Albanijom, Srbijom, Kolumbijom, te organizacijama INTERPOL i Eurojust. Strateške sporazume EUROPOL je sklopio sa Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom, Moldavijom, Rusijom, Turskom, te Europskom centralnom bankom, Europskom komisijom, Europskim centrom za praćenje droga i ovisnosti o drogama, OLAF-om, Frontex-om, Svjetskom carinskom organizacijom i UN-ovim Uredom za droge i kriminal.

Potpuna primjena odredbi Schengenske pravne stečevine podrazumijeva da je država članica EU u potpunosti i bez iznimke prihvatila Schengensku pravnu stečevinu. Preuzimanjem zajedničke pravne stečevine uvelike je olakšalo međunarodnu policijsku suradnju, međutim države članice zadržale su nacionalno zakonodavstvo koje u jednoj mjeri stvara razlike prilikom razmjena policijskih informacija.

Trenutno Schengensku pravnu stečevinu u potpunosti primjenjuju 22 države članice Europske unije dok su se četiri države članice pridružile temeljem posebnih sporazuma. Djelomičnu primjenu odredbi pravne stečevine, odnosno tek neke njene dijelove, trenutno primjenjuju Irska, te Velika Britanija, koja je u pripremi postupka izlaska iz Europske unije (tzv. Brexit). Proceduru za priključenju Schengenskom prostoru provode, osim Hrvatske, Cipar, Bugarska i Rumunjska .

Uspostavom Schengenskog informacijskog sustava druge generacije i boljim i poboljšanim verzijama INTERPOL-ovog informacijskog sustava I-24/7 povijest međunarodne policijske suradnje dovedena je do današnjih dana.

V. MEĐUNARODNI PRAVNI OKVIR KOJI UREĐUJE MEĐUNARODNU POLICIJSKU SURADNJU

U današnje doba međunarodna policijska suradnja odvija se u okvirima dva različita pravna oblika i to univerzalnom ili i supra-nacionalnom, odnosno tzv. „novom pravnom poretku“.

Svaki oblik univerzalne ili klasične međunarodna suradnje, pa tako i policijske, uređen je međunarodnim pravom koji obuhvaća konvencije i ugovore, odnosno pravne akte koji utvrđuju pravila koji moraju biti izrijekom priznati, odnosno ratificirani od strane države kako bi iste primjenjivala i implementirala u nacionalne pravne propise. Navedeni pravni akti obuhvaćaju međunarodnu opću praksu prihvaćenu kao pravo, opća načela civiliziranih naroda, te sudska rješenja i shvaćanja pravnih stručnjaka različitih nacija. Subjekti međunarodnog prava su u prvom redu države, te međunarodne organizacije. Iako u međunarodnom pravu pojedinac nije subjekt, ipak mu u određenim slučajevima međunarodno pravo daje subjektivitet dajući mu prava, ali mu namećući i obveze. Takav oblik suradnje primjenjuje većina država svijeta, uključujući države Europske unije kada surađuju s drugim državama izvan Europske unije.

Međutim, iako je europsko pravo nekada bilo klasično, univerzalno međunarodno pravo koje se temeljilo na međunarodnim ugovorima, u današnje vrijeme nije više samo međunarodno već poprima novi oblik i stvara samostalni, tzv. „novi pravni poredak“. Pravni akti doneseni na razini Europske unije uvijek su iznad nacionalnog zakonodavstva države članice, odnosno supra-nacionalni. Temeljne osobine pravnog poretka Europske Unije u odnosu na države članice su izravni učinak i nadređenost, a subjekti nisu samo države, već i njihovi građani koji mogu biti nositelji subjektivnih prava koja se izvode direktno iz pravnog poretka Europske unije.

Pravni akti kojima je uređena supra-nacionalna međunarodna suradnja su uredbe, direktive, odluke, preporuke i mišljenja. Uredba je zakonodavni akt koji je obvezujući za sve državne članice i mora se u cijelosti primjenjivati na području cijele Europske unije. Direktivom, kao zakonodavnim aktom utvrđuje se cilj čije je ostvarenje obvezujuće za sve države članice Europske unije, međutim svaka država članica može samostalno odlučiti na koji način će taj cilj ostvariti. Za razliku od uredbe i direktive, odluke se izravno primjenjuju i obvezujuće su samo za one kojima su upućene, a to mogu biti pojedine države članice Europske unije ili pojedinačne organizacije. Preporuke omogućuju da institucije iznose svoja stajališta i predlože način djelovanja pri tom pravno ne obavezujući one kojima te preporuke upute. Mišljenje je najblaži pravni akt, odnosno

instrument, kojim se institucijama, bez nametanja pravne obaveze onima kojima je upućeno, omogućuje davanje neobvezujuće izjave. Izdaju ga glavne institucije Europske unije, Odbor regija i Europski gospodarski i socijalni odbor.

Međunarodna policijska suradnja odvija se putem tri osnovna modela koji usprkos zajedničkoj ideji borbe protiv međunarodnog kriminaliteta imaju različiti povijesni i pravni put, kao i različitu nadležnost za postupanje u određenim predmetima.

Univerzalna ili klasična međunarodna policijska suradnja ostvaruje se putem Međunarodne organizacije kriminalističke policije - INTERPOL-a, a supra-nacionalna policijska suradnja, odnosno na regionalnoj razini, putem EUROPOL-a i Schengenskog informacijskog sustava (SIS) uz razmjenu dopunskih informacija, odnosno ureda S.I.Re.N.E.

5.1. Univerzalna međunarodna policijska suradnja

Jedan od temeljenih akata univerzalne međunarodne policijske suradnje je Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta koja se dopunjuje Protokolom za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece te Protokolom protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom koji su sastavljeni u New Yorku, 15. studenog 2000. godine koje je Republika Hrvatska potpisala 12. prosinca 2000. godine u Palermu i potvrdila Zakonom 2002. godine²⁰. Svrha navedene Konvencije i nadopunjujućih protokola je poboljšanje prevencije i borbe protiv transnacionalnog, organiziranog kriminaliteta.

Člankom 4 navedene Konvencije ističe se pravo države potpisnice na suverenitet i teritorijalni integritet, čime se isključuje pravo Konvencije „da na teritoriju druge države poduzme izvršavanje nadležnosti i obavljanje poslova koji su domaćim pravom osigurani za nadležna tijela te države“. Samo potpisivanjem takvog pravnog akta, države članice se ne obvezuju primjenjivati Konvenciju, već isključivo ratifikacijom, odnosno potvrđivanjem implementiraju je u nacionalno zakonodavstvo.

²⁰ Zakon o potvrđivanju konvencije ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece te protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojima se dopunjuje konvencija ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, Narodne novine, Službeni list, broj 14/2002

Iako Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta obuhvaća osnovne odredbe o postupcima izručenja²¹, države se potiču na sklapanje bilateralnih i multilateralnih ugovora o izručenju kako bi se poboljšala i olakšala suradnja vezana za izručenja.

Postupak izručenja najbolje i najtemeljitiije reguliran je Europskom konvencijom o izručenju od 13. prosinca 1957. godine sastavljenom u Parizu, koja je nadopunjena Dopunskim protokolom Europske konvencije o izručenju od 15. listopada 1975. godine iz Strasbourga i Drugim dopunskim protokolom Europske konvencije o izručenju od 17. ožujka 1978. godine iz Strasbourga²².

Predmetna konvencija je u Republici Hrvatskoj ratificirana i implementirana u nacionalno zakonodavstvo u obliku zakona 25. travnja 1995. godine.

Iako je predmetna konvencija uspješno primjenjivana desetljećima, ipak je imala određenih nedostataka pa joj je 2010. godine dodan Treći Protokol koji je pokušao riješiti dugotrajnost postupka predlažući mjere za ubrzavanjem postupka izručenja, dok je Četvrtim Protokolom potpisanim 2012. godine, između ostalog, regulirano pitanje zastare.

Kao izvor pravnog temelja međunarodne policijske suradnje mogu se navesti i Konvencija o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida²³, Međunarodna konvencija o suzbijanju financiranja terorizma²⁴, Međunarodna konvencija za suzbijanje terorističkih napada eksplozivnim napravama²⁵ i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima²⁶ s Prvim i drugim fakultativni Protokolom²⁷.

U današnje se vrijeme međunarodna policijska suradnja većim dijelom ostvaruje putem Međunarodne organizacije kriminalističke policije - INTERPOL-a, a provodi se u skladu s međunarodnim pravom, odnosno ranije navedenim pravnim propisima, bezrezervno poštujući temeljna prava pojedinca. Kao subjekt međunarodnog prava INTERPOL ostvaruje mogućnost

²¹ Čl. 16 Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, Narodne novine, Službeni list, 14/2002

²² Zakon o potvrđivanju Europske konvencije o izručenju od 13. prosinca 1957., Dopunskog protokola Europske konvencije o izručenju od 15. listopada 1975. i Drugog dopunskog protokola Europske konvencije o izručenju od 17. ožujka 1978., Narodne novine, Službeni list, broj: 14/1994 od 28. prosinca 1984.

²³ Konvencija o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida, Narodne novine, Međunarodni ugovori, broj: 12/93

²⁴ Međunarodna konvencija o suzbijanju financiranja terorizma, Narodne novine, Međunarodni ugovori, broj: 16/03

²⁵ Međunarodna konvencija za suzbijanje terorističkih napada eksplozivnim napravama, Narodne novine, Međunarodni ugovori, broj: 3/05

²⁶ Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Narodne novine, Međunarodni ugovori, broj: 12/93

²⁷ Prvi i drugi fakultativni Protokol Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, Narodne novine, Međunarodni ugovori, broj: 7/95 i 11/95

prekogranične aktivnosti, a da pri tom ne ugrožava obavljanje policijskog posla kao temeljnog oblika državnog suvereniteta, što predstavlja temeljno načelo univerzalne međunarodne policijske suradnje.

Statut INTERPOL-a temeljni je pravni akt koji je usvojen na 25. zasjedanju Generalne skupštine u Beču u lipnju 1956. godine, dok je na snagu stupio 13. lipnja iste godine. Prije usvajanja navedenog Statuta temelj organizacije je bio niz neujednačenih pravnih akata. Statut INTERPOL-a je međunarodni ugovor koji su potvrdile vlade svih država koje su sudjelovale u njegovom usvajanju 1956. godine te omogućuje da druge države podnesu zahtjeve za pridruživanje organizaciji.

Statutom je predviđeno da se međunarodna policijska suradnja mora odvijati u duhu Povelje Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima iz 1948. godine (engl. Universal Declaration of Human Rights).

INTERPOL je također pristupio i Bečkoj konvenciji o pravu međunarodnih ugovora između država i međunarodnih organizacija ili između međunarodnih organizacija, koja je usvojena 22. svibnja 1969. godine u Beču, a stupila na snagu 27. siječnja 1980. godine²⁸.

Na 80. zasjedanju Generalne skupštine INTERPOL-a donesena je Rezolucija AG-2011-RES-07 kojima su usvojena INTERPOL-ova pravila za obradu podataka (engl. INTERPOL's Rules on the Processing of Data) koja su stupila na snagu 30. lipnja 2012. godine.

5.2. Regionalne inicijative policijske suradnje

Regionalne inicijative i suradnja na regionalnoj razini prvenstveno utječu na uspostavu direktnih kontakata između policijskih službenika susjednih država te upoznavanje i bolje shvaćanje stanja kriminaliteta u susjednim državama i bližem okruženju.

Prva takva regionalna inicijativa na području današnje Europske unije ja međuvladina mreža „Skupina Trevi“ koja je bila samostalna i sastavljena od predstavnika ministarstva pravosuđa i unutarnjih poslova isključivo država članica Europske unije i tzv. „njenih prijatelja“

²⁸ Bečka je konvencija u Republici Hrvatskoj implementirana Zakonom o potvrđivanju (ratifikaciji) Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora između država i međunarodnih organizacija ili međunarodnih organizacija, Narodne novine, Međunarodni ugovori, broj 1 od 2. veljače 1994. godine.

koja je u kasnijem razdoblju postala integralni dio nekadašnjega III. stupa Europske Unije. U njezinom radu sudjelovali su samo predstavnici država članica Europske unije, dok su „prijateljske države“ (Kanada, Maroko, Norveška, Švicarska i SAD) sudjelovale samo kao promatrači²⁹.

Kako je skupina nastala kao odgovor na teroristički akt svoj rad prvenstveno zasnivali na suradnji i razmjeni informacija vezanih za terorizam, terorističke aktivnosti, sigurnosna pitanja u zračnom prometu i sigurnost nuklearnih elektrana. Međutim, kasniji je rad predmetne skupine proširen i na razmjenu informacija vezanu za druge oblike kriminaliteta s međunarodnim karakterom.

Regionalna inicijativa SECI – Inicijativa za suradnju jugoistočne Europe, osnovana je 1999. godine u Bukureštu, a bavi se suradnjom u suzbijanju i sprječavanju prekograničnog kriminaliteta u jugoistočnoj Europi. Regionalni centar inicijative nalazi se u Bukureštu gdje se održavaju i sastanci na kojima radi stvaranja uvjeta za učinkovitiju suradnju i efikasniju razmjenu podataka policijski službenici raspravljaju o suzbijanju trgovine ljudima i drogom te krađa motornih vozila.

U regionalnu inicijativu SECI uključeni su i carinski službenici koji svoj rad prvenstveno usmjeravaju na suzbijanju gospodarskih prijevара.

Jedna od vrlo važnih regionalnih inicijativa u kojima pored Italije, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Albanije, Crne Gore i Grčke sudjeluje i Hrvatska je Jadransko – jonska inicijativa koja je pokrenuta 2000. godine. Inicijativa je pokrenuta radi bolje međusobne suradnje i stvaranje boljih dobrosusjedskih odnosa, ali prvenstveno očuvanje stabilnosti i sigurnosti jadranskog i jonskog okruženja.

Suradnja se odvija na više područja pa tako i u području policijske suradnje u borbi protiv svih oblika kriminaliteta, a posebno ilegalnih migracija, krijumčarenja ljudi i drugih organiziranog kriminaliteta.

²⁹ Mujanović, Eldan: Međunarodna policijska saradnja, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, 2015., str. 86.

5.3. Supra-nacionalna policijska suradnja Europske unije

Pravni okvir za djelovanje supra-nacionalne međunarodne policijske suradnje nalazi se u Schengenskoj pravnoj stečevini koja prvenstvena obuhvaća Schengenski sporazum od 14. lipnja 1985. godine i Konvenciju o provedbi Schengenskog sporazuma od 19. lipnja 1990. godine³⁰ koja je stupila na snagu 1. rujna 1993. godine, ali je zaživjela tek 26. ožujka 1995. godine.

Konvencijom o provedbi Schengenskog sporazuma, između ostalog, utvrđen je niz kompezacijskih mjera za jačanje provjera na vanjskim granicama, definirani su postupci izdavanja schengenskih viza, intezivirale su se mjere protiv krijumčarenja opojnih droga te se uspostavio zajednički sustav za razmjenu informacija – Schengenski informacijski sustav (SIS).

Države koje se pridružuju Schengenskom području prihvaćaju Schengensku pravnu stečevinu, a postupak prihvaćanja je opsežan i provodi se prilikom pristupanja države Europskoj uniji države. Nakon upućenog zahtjeva za članstvo slijedi procjena sposobnosti države koja je podnijela zahtjev za pristupanje članstvu. Ukoliko Europska komisija donese pozitivno rješenje, država članica dobiva status kandidata. Kada država stekne status kandidata, Europsko vijeće određuje predpristupnu strategiju koja uključuje potpisivanje Sporazuma o pridruživanju³¹.

Nakon potpisivanja Sporazuma o pridruživanju (Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske koristi pojam Ugovor o pristupanju), koji čini pravni temelj i sadržajni okvir odnosa između države kandidata i Europske unije, započinju pregovori o pristupanju Europskoj uniji. Pregovori obuhvaćaju 35 poglavlja³², odnosno cjelina iz različitih područja, a za pravosuđe i međunarodnu policijsku suradnju važna su poglavlja 23 - Pravosuđe i temeljna prava, 24 - Pravda, sloboda i sigurnost te djelomično poglavlje 31 -Vanjska, sigurnosna i obrambena politika.

Važno je napomenuti da država kandidatkinja ne pregovara o pravnoj stečevini Europske unije, odnosno u tom je trenutku ona ne kreira, već pregovara o uvjetima i rokovima za njezino implementiranje u nacionalno zakonodavstvo te o načinu njegove primjene.

³⁰ Konvencija o provedbi Schengenskog sporazuma, Službeni list Europskih zajednica, broj: L 239/19 od 22. rujna 2000. godine

³¹ Gluščić, Stjepan: Pregled međunarodne policijske suradnje u okviru Europske unije, Policija i sigurnost, Zagreb, godina 21., 2012. godine, broj 1, str. 105-131

³² Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske: Što donosi članstvo u Europskoj uniji, Pregled pregovaračkih poglavlja, siječanj 2012. godine, dostupno na <http://www.mvep.hr/custompages/static/hrv/files/pregovori/120112-stodonosi.pdf>

Od trenutka potpisivanja Ugovora o pristupanju, država se smatra državom pristupnicom te započinje sudjelovati u radu tijela Vijeća Europske unije i Europskog parlamenta kao aktivni promatrač.

Stupanjem na snagu Ugovora o pristupanju država pristupnica postaje članica Europske unije.

Države koje se pridružuju Schengenskom području i prihvaćaju Schengensku pravnu stečevinu obvezuju se preuzeti odgovornost za nadzor vanjskih granica i izdavanja jedinstvenih schengenskih viza, surađivati s agencijama za provođenje zakona u drugim državama Schengenskog prostora u cilju održanja visoke razine sigurnosti, primjenjivati zajednička schengenska pravila, tzv. „Schengen acquis“ koja obuhvaćaju kontrolu kopnenih, morskih i zračnih granica (zračne luke), izdavanje viza, provođenje policijske suradnje, jačanje pravosudne suradnje putem bržeg sustava predaje i prijenosa izvršenja sudskih presuda, zaštite osobnih podataka građana te povezivanje i primjena Schengenskog informacijskog sustava druge generacije (SIS II).

Od potpisivanja Ugovora o pristupanju, osim što država pristupnica može sudjelovati u radu tijela Vijeća Europske unije i Europskog parlamenta, može pristupiti i različitim institucijama Europske unije.

Jedna od najvažnijih institucija europske unije za međunarodnu policijsku suradnju je EUROPOL.

Temeljni akt za rad EUROPOL-a je Konvencija o osnivanju Europskog policijskog ureda (Konvencija o EUROPOL-u) opisana u članku K.3 Ugovora o Europskoj uniji u kojem se razmjena podataka i obavještajna analitika ističu kao osnovna djelatnost. Prema Konvenciji EUROPOL-ove glavne zadaće su omogućiti razmjenu informacija među državama članicama, pribavljati, uspoređivati i analizirati informacije i podatke, obavještavati nadležna tijela država članica putem nacionalnih jedinica o informacijama koje ih se tiču i bilo kakvoj utvrđenoj povezanosti kaznenih djela, pružanje pomoći u istragama u državama članicama prosljeđujući sve važne informacije nacionalnim jedinicama i održavanje računalnog sustava s prikupljenim informacijama.

Jedan od najvažnijih akata iz djelokruga rada EUROPOL-a je Okvirna odluka Vijeća 2006/960/PUP od 18. prosinca 2006. godine o pojednostavljenju razmjene informacija i obavještajnih podataka između tijela zaduženih za provedbu zakona u državama članicama Europske unije, poznatija kao Švedska inicijativa ili Švedska okvirna odluka . Glavne odrednice

Okvirne odluke su razmjena podataka, odnosno komunikacijski kanali, nacionalne kontakt točke, rokovi, dostava podataka na vlastitu inicijativu, zaštita podataka i razlozi za uskraćivanje podataka.

Odlukom vijeća o osnivanju Europskog policijskog ureda (EUROPOL)³³ od 6. travnja 2009. godine zamijenjene su sve izmjene Konvencije o EUROPOL-u i tri dodatna protokola koja su ju nadopunjavala, a prošla su dugotrajan i iscrpan proces ratifikacije i to Protokol o pranju novca (2000/C 358/01)³⁴, Protokol o zajedničkim istražnim timovima (2002/C 312/01)³⁵ i Danski protokol (2004/C 2/01)³⁶ čime se poboljšao i pojednostavio pravni okvir EUROPOL-a.

Člankom 4. Odluke Vijeća o osnivanju EUROPOL-a propisana je nadležnost EUROPOL-a koja se odnosi na suradnju i djelovanje u svrhu sprečavanja i suzbijanja organiziranog kriminaliteta, terorizma i drugih oblika teških kaznenih djela kojom prilikom su njihovim djelovanjem pogođene dvije ili više država članica na način da to zahtjeva zajednički pristup država članica, vodeći računa o opsegu, važnosti i posljedicama kaznenih djela.

Schengenskoj pravnoj stečevini pripada i kompenzacijska mjera postupka izdavanja viza na području Schengenskog prostora uređenog Uredbom Vijeća (EZ), broj 539/2001 od 15. ožujka 2001. godine³⁷ o popisu trećih zemalja čiji državljani moraju imati vizu pri prelasku vanjskih granica i čiji su državljani izuzeti od tog zahtjeva. Predmetna je uredba posljednji puta izmijenjena i dopunjena Uredbom (EU), broj 509/2014 Europskog parlamenta i vijeća od 15. svibnja 2014. godine o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) 539/2001³⁸. Izdanom vizom omogućava se slobodno kretanje na području cijelog Schengenskog prostora tijekom razdoblja od najviše 90 dana u razdoblju od 180 dana. Za razliku od privremene vize za slobodno kretanje Schengenskom prostorom, boravišne dozvole duže od 90 dana uređene su nacionalnim zakonodavstvom svake pojedine države članice.

Razmjena podataka o vizama, provedba viznog sistema i kontrola viza provodi se putem Viznog informacijskog sustava (VIS) čiji je rad reguliran Uredbom (EZ) broj 767/2008

³³ Odluka vijeća o osnivanju Europskog policijskog ureda (EUROPOL) – 2009/3717PUP, Službeni list Europske unije, broj L 121737

³⁴ Protokol o pranju novca (2000/C 358/01), Službeni list Europskih zajednica, broj C 358/01 od 13. prosinca 2000. godine

³⁵ Protokol o zajedničkim istražnim timovima (2002/C 312/01), Službeni list Europskih zajednica, broj C 312/1 od 16. prosinca 2002. godine

³⁶ Danski protokol (2004/C 2/01), Službeni list Europskih zajednica, broj C 2/1 od 6. siječnja 2004. godine

³⁷ Uredba Vijeća (EZ), broj 539/2001 od 15. ožujka 2001. godine Službeni list Europske zajednice, broj L 81 od 21. ožujka 2001. godine

³⁸ Uredba (EU), broj 509/2014 Europskog parlamenta i vijeća od 15. svibnja 2014. godine o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) 539/2001, Službeni list Europske unije, broj L 149 od 20. svibnja 2014. godine

Europskoga parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. godine o Viznom informacijskom sustavu (VIS) i razmjeni podataka između država članica o kratkotrajnim vizama (Uredba o VIS-u)³⁹. Vizni informacijski sustav ima višestruku namjenu. Osim što se istim sprječava ugrožavanje unutarnje sigurnosti i trgovanje vizama, poboljšava borbu protiv prijevara, olakšava provjera na graničnim prijelazima vanjskih granica i unutar prostora država članica Schengenskog prostora pomaže pri utvrđivanju identiteta osoba koje ne ispunjavaju sve ili neke od uvjeta ulaska u Schengenski prostor, olakšava vraćanje ilegalnih useljenika, poboljšava provođenje vizne politike, konzularne suradnje i konzultacije oko konzularnih ovlasti.

Vizni informacijski sustav sadrži alfanumeričke oznake, fotografiju podnositelja zahtjeva, njegove biometričke podatke skenirane podatke i podatke o dopunskoj dokumentaciji koju je dostavio prilikom podnošenja zahtjeva. Putem središnje pristupne točke VIS-u na nacionalnoj razini, svaka država članica vodi evidenciju operativnih jedinica u okviru određenih tijela koje su ovlaštene za pristup.

Obzirom na aktualna zbivanja koja u posljednjih nekoliko godina velikim djelom utječu na sigurnosnu politiku Europske unije, ali i izazivaju velika nezadovoljstva nekih država članica, vrlo je važno napomenuti pravne propise koji uređuju status azilanata i postupak dobivanja azila na području Europske unije, odnosno Schengenskog prostora.

U skladu sa Ženevskom konvencijom o zaštiti izbjeglica iz 1951. godine u prošlosti je pitanje Azila bilo uređeno Schengenskom konvencijom, međutim danas se smatra temeljnim pravom koje se odobrava osobama koje bježe od progona ili velike opasnosti te je međunarodna obaveza svake države. Sve su države članice Europske unije Dablinskom⁴⁰ uredbom prihvatile zajedničku odgovornost prihvaćanja tražitelja azila te mogućnost da se njihov zahtjev za azilom ispita na temelju ujednačenih standarda kako bi ishod bio isti bez obzira u kojoj je državi Europske unije osoba podnijela zahtjev za azil.

³⁹ Uredba (EZ) broj 767/2008 Europskoga parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. godine o Viznom informacijskom sustavu (VIS) i razmjeni podataka između država članica o kratkotrajnim vizama (Uredba o VIS-u), Službeni list Europske unije, broj L 218, od 13. kolovoza 2008. godine

⁴⁰ Uredba Vijeća (EZ) broj 343/2003 od 18. veljače 2003. godine o uvođenju kriterija i mehanizma za utvrđivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji državljanin treće zemlje podnosi u jednoj od država članica; Uredba (EU) broj 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2013. godine o uvođenju kriterija i mehanizma za utvrđivanje države članice odgovorne za ispitivanje zahtjeva za međunarodnu zaštitu podnesenog u jednoj od država članica od strane državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva – preinačena i primjenjiva od 1. siječnja 2014. godine

Međutim, u današnje vrijeme svjedoci smo da neke države Europske unije izbjegavaju navedenu obvezu te je razlika u standardima za odobravanje azila od države do države sve vidljivija.

U svrhu kontrole zahtjeva za azil, sprječavanja da ista osoba preda više zahtjeva za azil u različitim državama Schengenskog prostora i izbjegavanja mogućnost da niti jedna država ne obradi pristigli zahtjev za odobravanjem azila, stvorena je baza podataka za razmjenu otisaka papilarnih linija Eurodac. Stvaranje Eurodac-a regulirano je Uredbom Vijeća (EZ) broj 2757/2000 od 11. prosinca 2000. godine o osnivanju sustava „Eurodac“ za usporedbu otisaka prstiju za učinkovitu primjenu Dablinske konvencije, Uredba (EU) broj 603/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. godine o osnivanju sustava „Eurodac“ za usporedbu otisaka prstiju za učinkovitu primjenu Uredbe (EU) broj 604/2013 o uvođenju kriterija i mehanizma za utvrđivanje države članice odgovorne za ispitivanje zahtjeva za međunarodnu zaštitu podnesenog u jednoj od država članica od strane državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva i o zahtjevima tijela za provedbu zakona država članica i EUROPOL-a za usporedbu podataka s podacima u sustavu „Eurodac“ radi provedbe zakona, i o izmjenama Uredbe (EU) broj 1077/2011 o osnivanju Europske agencije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde – preinačena i primjenjiva od 20. srpnja 2015. godine⁴¹.

Prilikom predaje zahtjeva za azil, bez obzira u kojoj je državi osoba zahtjev predala, otisci papilarnih linija osobe unose se u središnji sustav Eurodac-a.

Uredbom su utvrđeni rokovi za prijenos podataka s otiscima papilarnih linija čime je vrijeme između izuzimanja i slanja otisaka papilarnih linija u središnji sustav Eurodac-a skraćeno na najmanju moguću mjeru. Osigurana je i potpuna usklađenost sa zakonodavnim odredbama o azilu i zaštiti podataka. Obzirom na današnje izazove vezane za migracijsku krizu, veliki broj osoba koje traže azil na području Europske unije, te sve većoj opasnosti od terorizma, Uredbom je omogućeno da nacionalne agencije za provedbu zakona i EUROPOL mogu uspoređivati otiske papilarnih linija osoba obuhvaćenih njihovim nacionalnim istragama s onima iz sustava Eurodac-a. Naravno takve provjere podliježu strogo kontroliranim pravilima i moguće su samo u

⁴¹ Uredba (EU) broj 1077/2011 o osnivanju Europske agencije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde, Službeni list Europske unije, broj L 180 od 29. lipnja 2013. godine

slučajevima sprečavanja, otkrivanja i istraživanja teških kaznenih djela i terorizma. Podaci dobiveni iz sustava Eurodac-a ne smiju se prosljeđivati trećim državama.

Direktiva (EU) 2016/681 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o uporabi podataka iz evidencije podataka o putnicima (PNR engl. Passenger Name Record) u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage i kaznenog progona kaznenih djela terorizma i teških kaznenih djela⁴² uređuju se uvjeti za korištenje podataka iz PNR-a isključivo u svrhu borbe protiv terorizma i teških kaznenih djela.

Obveze zračnih prijevoznika da nadležnim nacionalnim tijelima dostavljaju informacije o putnicima u zračnom prometu koje će prevoziti (tzv. API podaci), a s ciljem poboljšanja graničnih kontrola, sprečavanja nezakonitih migracija, zaštite života i sigurnosti osoba propisane su Direktivom Vijeća 2004/82/EZ⁴³. Uspoređivanjem podataka iz PNR-a sa raznim bazama podataka o traženim osobama i predmetnima ostvaruje se bolja kontrola u cilju sprečavanja, otkrivanja, istraživanja i kazneni progon za kaznena djela terorizma i drugih teških kaznenih djela. Nadalje, analitička obrada i procjena podataka iz PNR-a omogućava identifikaciju osoba koje su bila osumnjičene za sudjelovanje u kaznenim djelima terorizma ili drugim teškim kaznenim djelima, omogućava prikupljanje dokaza i otkrivenje pomagača počinitelja kaznenih djela te razotkrivanje kriminalne mreže i organizirane kriminalne skupine.

Podaci koji se prikupljaju su opsežni, od lokacije PNR zapisa, datuma rezervacije, i/ili izdavanja karte, datuma planiranog putovanja, podaci o putniku, cjelokupan plan putovanja, putničkoj agenciji, podatke o kupljenoj karti (broj karte, datum izdavanja karte, oznaku jednosmjerne karte, broj sjedala i druge informacije o sjedalu, podaci o prtljazi, broj i druga imena putnika u PNR-u i svi podaci prikupljeni putem API sustava (engl. Advance Passenger Information). Podaci prikupljeni putem API sustava su tip i broj dokumenta, državljanstvo, država izdavanja, datum isteka dokumenta, podaci o putniku i prijevozniku, broju leta, datumu i vremenu odlaska, datumu i vremenu dolaska, te zračnim lukama odlaska i dolaska.

⁴² Direktiva (EU) 2016/681 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o uporabi podataka iz evidencije podataka o putnicima (PNR engl. Passenger Name Record) u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage i kaznenog progona kaznenih djela terorizma i teških kaznenih djela, Službeni list Europske unije, broj 119 od 4. svibnja 2016. godine, str. 132–149

⁴³ Direktiva Vijeća 2004/82/EZ od 29. travnja 2004. godine o obvezi prijevoznika na dostavljanje podataka o putnicima, Službeni list Europske unije, broj 261 od 6. kolovoza 2004. godine

VI. MEĐUNARODNA POLICIJSKA SURADNJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Raspadom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, Republika Hrvatska je nakon proglašenja svoje neovisnosti 25. lipnja 1991. godine, kao samostalna i neovisna država, preuzela dio pravne regulative bivše države, te je postepeno u skladu s međunarodnim pravom donosila nacionalne pravne akte. Već u samim počecima svoje neovisnosti i samostalnosti Republika Hrvatska shvatila je značaj važnosti da nacionalno zakonodavstvo bude u skladu sa međunarodnim, a postupnim priznanjem i članstvom u pojedinim međunarodnim organizacijama Republika Hrvatska utirala je svoj put u međunarodnim okvirima, koji ni u jednom trenutku nije bio lagan.

Nakon međunarodnog priznanja Republike Hrvatske kao samostalne i neovisne države jedna od prvih međunarodnih organizacija u čije članstvo je Republika Hrvatska bila primljena je Međunarodna organizacija kriminalističke policije - INTERPOL i to 4. studenog 1992. godine, na 61. Generalnoj skupštini INTERPOL-a u Dakaru, Senegal.

Nacionalni središnji ured INTERPOL-a (NCB Zagreb) ustrojen je kao odjel unutar Službe za međunarodnu policijsku suradnju pri Ravnateljstvu policije Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

Republika Hrvatska nakon usvojene Rezolucije Hrvatskog sabora 18. prosinca 2002. godine podnijela je zahtjev za članstvo u Europskoj uniji 21. veljače 2003. godine nakon čega je uslijedila opsežna procedura u pregovori o pristupanju koji su, kako je ranije navedeno, obuhvatili 35 pregovaračkih poglavlja, a formalno su dovršeni 30. lipnja 2011. godine na sastanku Međuvladine konferencije o pristupanju u Briselu.

Tijekom pregovora o pristupanju Europskoj uniji Republika Hrvatska se, između ostalog, u području pravosuđa i unutarnjih poslova obvezala provesti pravosudne i zakonodavne reforme u cilju dostizanja i prihvaćanja međunarodnih standarda, intenzivirati suzbijanje organiziranog kriminaliteta, izgraditi učinkovite i neovisne policijske organizacije, izgraditi sustave za postupanje s migrantima, te prihvatiti mjere suzbijanja trgovanja ljudima i sustav azila u skladu s europskim standardima. Sukladno Ustavu Republike Hrvatske, zakonima i međunarodnim pravom, Republika Hrvatska obvezala se sklapati i potvrđivati, pristupati ili odobravati međunarodne ugovore u cilju postizanja potpune usklađenosti i uravnoteženosti hrvatskog s europskim pravom.

Ugovorom o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, koji je Republika Hrvatska potpisala 21. listopada 2001. godine, a koji je stupio na snagu 1. veljače 2005. godine uspostavljeni su ugovorni odnosi te je stvoren pravni temelj između Republike Hrvatske i Europske unije.

Od potpisivanja Ugovora o pristupanju Republika Hrvatska stekla je pravo pristupanja različitim institucijama Europske unije pa su tako u Republici Hrvatskoj aktivnosti oko uspostave ureda EUROPOL-a formalnopravno su dovršene 19. siječnja 2006. godine, a s punim operativnim radom ured EUROPOL-a je započeo u rujnu 2006. godine. Ured EUROPOL-a je trenutno ustrojstvena jedinica, odnosno odjel, unutar Službe za međunarodnu policijsku suradnju pri Ravnateljstvu policije Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

Nadalje, u skladu sa zajedničkim člankom 7. stavkom 2. Pravnih instrumenata u SIS-u II⁴⁴ 20. lipnja 2012. godine stupila je na snagu Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova⁴⁵ kojom je unutar Službe za međunarodnu policijsku suradnju uspostavljen Odjel S.I.Re.N.E.

Priključivanjem Republike Hrvatske na Schengenski informacijski sustav II generacije, 27. lipnja 2017. godine temeljem Odluke vijeća Europske unije 2017/733 o primjeni odredaba schengenske pravne stečevine koje se odnosi na Schengenski informacijski sustav u Republici Hrvatskoj od 25. travnja 2017. godine⁴⁶ odjel S.I.Re.N.E. ostvario je svoju punu funkciju. Odjel S.I.Re.N.E. obavlja poslove raspisivanja, ažuriranja i obustave međunarodnih tjeeralica i drugih raspisa u Schengenskom informacijskom sustavu, priprema i provodi predaje i/ili izručenja osoba temeljem Europskih uhidbenih naloga, postupa po zamolnicama država članica Schengenskog prostora i nadležnih tijela u Republici Hrvatskoj, te skrbi, između ostalog, za neometanu, brzu i zakonitu komunikaciju između država članica Schengenskog prostora i nadležnih tijela u Republici Hrvatskoj⁴⁷.

Temeljem članka 3. Uredbe o VISU-u, a u skladu s nacionalnim pozitivnim pravnim propisima o policijskim poslovima i ovlastima, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike

⁴⁴ Zakon o pojednostavljenju razmjene podataka između tijela država članica Europske unije nadležnih za provedbu zakona, Narodne novine, Službeni list RH, broj: 56/15

⁴⁵ Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova, Narodne novine, Službeni list RH, broj: 26/11 od 2. ožujka 2011

⁴⁶ Odluka vijeća Europske unije 2017/733 o primjeni odredaba schengenske pravne stečevine koje se odnosi na Schengenski informacijski sustav u Republici Hrvatskoj od 25. travnja 2017. godine, Službeni list Europske unije, broj L 108/31 od 26. travnja 2017. godine

⁴⁷ Članak 71. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova RH

Hrvatske, u svrhu zaštite nacionalne sigurnosti te sprečavanja, otkrivanja i istrage terorističkih djelovanja i drugih kaznenih djela ima neposredan pristup Hrvatskom viznom informacijskom sustavu (HVIS), a koji osigurava središnja pristupna točka ustrojena pri Ministarstvu vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske.

Iako ima pristup VIS-u, Republika Hrvatska još uvijek ne primjenjuje uredbu o Viznom informacijskom sustavu i razmjeni podataka među državama članicama o vizama za kratkotrajni boravak.

U Republici Hrvatskoj, kao potpisnici Uredbe Vijeća (EZ) broj 2757/2000 od 11. prosinca 2000. godine o osnivanju sustava „Eurodac“ za usporedbu otisaka prstiju za učinkovitu primjenu Dablinske konvencije, Uredba (EU) broj 603/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. godine o osnivanju sustava „Eurodac“ za usporedbu otisaka prstiju za učinkovitu primjenu Uredbe (EU) broj 604/2013 o uvođenju kriterija i mehanizma za utvrđivanje države članice odgovorne za ispitivanje zahtjeva za međunarodnu zaštitu podnesenog u jednoj od država članica od strane državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva i o zahtjevima tijela za provedbu zakona država članica i EUROPOL-a za usporedbu podataka s podacima u sustavu „Eurodac“ radi provedbe zakona, i o izmjenama Uredbe (EU) broj 1077/2011 o osnivanju Europske agencije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde – preinačena i primjenjiva od 20. srpnja 2015. godine i provedenoj notifikaciji iste, tijela za pristup Eurodac-u su Centar za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ i Služba za međunarodnu policijsku suradnju ustrojena pri Ravnateljstvu policije Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

Postupak pridruživanja Schengenskom prostoru, koji se trenutno provodi za Republiku Hrvatsku, obuhvaća opsežnu evaluaciju primjene cjelokupne Schengenske pravne stečevine, a sastoji se od evaluacija područja zaštite podataka, policijske suradnje, vanjske i unutarnje granice, vizne politike i SIS / S.I.Re.N.E. Uvjet je za nastavak evaluacije slijedećeg područja je pozitivna ocjena prethodnog područja. Do sada su u Republici Hrvatskoj provedene evaluacije postupku zaštite podataka, policijske suradnje i SIS/S.I.Re.N.E. koje su pozitivno ocijenjene, a trenutno se ponavljaju evaluacije vanjske i unutarnje granice.

Odobrenje za ulazak države u Schengenski prostor može se dobiti tek nakon provedenih evaluacija za sva područja.

6.1. Pravni okvir koji uređuje međunarodnu policijsku suradnju

Temeljnim aktom Republike Hrvatske - Ustavom Republike Hrvatske⁴⁸ u Glavi VII. – Međunarodni odnosi regulirano je da je sklapanje međunarodnih ugovora ovisno o naravi i sadržaju u nadležnosti Hrvatskoga sabora, Predsjednika Republike i Vlade Republike Hrvatske.

Međunarodni ugovori koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom po pravnoj su snazi iznad zakona i sastavni su dio unutarnjega pravnog poretka Republike Hrvatske. U skladu s pravnom stečevinom Europske unije pravni akti i odluke koje je Republika Hrvatska prihvatila u institucijama Europske unije primjenjuju se u Republici Hrvatskoj. Hrvatski sudovi štite subjektivna prava utemeljena na pravnoj stečevini Europske unije, a državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe s javnim ovlastima izravno primjenjuju pravo Europske unije⁴⁹.

Ulaskom u Europsku uniju 1. srpnja 2013. godine, Republika Hrvatska preuzela je Schengensku pravnu stečevinu. Samim preuzimanjem pravne stečevine stvorena je razlika u razmjeni podataka u sklopu međunarodne operativne policijske suradnje prema državama članicama Europske unije i Schengenskog prostora u odnosu na sve ostale države svijeta.

Međunarodna operativna policijska razmjena podataka s državama članicama Europske unije i Schengenskog prostora provodi se temeljem Okvirne odluke Vijeća 2006/960/PUP od 18. prosinca 2006. godine o pojednostavljenju razmjene informacija i obavještajnih podataka između tijela zaduženih za provedbu zakona u državama članicama Europske unije, a koja je na području Republike Hrvatske prenesena u nacionalno zakonodavstvo u Zakonu o pojednostavljenju razmjene podataka između tijela država članica Europske unije nadležnih za provedbu zakona⁵⁰. Razmjenjuju se podaci potrebni za sprečavanje, otkrivanje, izvide, kriminalističko istraživanje i istrage kaznenih djela s nadležnim tijelima država članica Europske unije, Islanda, Norveške, Švicarske i Lihtenštajna. Tijela koja su nadležna za razmjenu takvih podataka u Republici Hrvatskoj su policija, vojna policija, Carinska uprava, Porezna uprava, Financijski inspektorat i Državno odvjetništvo, a ponekad se razmjenjuju i podaci na zahtjev sudova.

⁴⁸ Čl. 1a Zakona o kaznenom postupku, Narodne novine, Službeni list, broj 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 - na snazi od 27. srpnja 2017. godine

⁴⁹ Članak 145. Ustava Republike Hrvatske, Narodne novine, Službeni list – pročišćeni tekst 84/10

⁵⁰ Zakon o pojednostavljenju razmjene podataka između tijela država članica Europske unije nadležnih za provedbu zakona, Narodne novine, Službeni list RH, broj: 56/15

Podaci, odnosno sve vrste informacija koje posjeduju domaća i strana tijela kao i sve vrste informacija i podataka koje posjeduju tijela javne vlasti ili fizičke osobe, a koji su dostupni tijelima nadležnim za provedbu zakona bez primjene ovlasti utvrđenih nacionalnim propisima, dostavljaju se u skladu s jednakim uvjetima koji se primjenjuju na nacionalnoj razini. Podaci se mogu dostaviti i na vlastitu inicijativu, odnosno bez prethodnog zahtjeva, kada se raspolaže o saznanjima koja upućuju da bi navedeni podaci mogli pomoći u otkrivanju, sprečavanju ili istraživanju kaznenih djela.

Dostavljeni podaci ne mogu se koristiti kao dokaz u postupku, osim u iznimnim slučajevima kada je za to pribavljena suglasnost stranog nadležnog tijela. Važno je naglasiti da se dostava podataka temeljem navedene Okvirne odluke provodi isključivo u slučajevima kada su poznate činjenice koje upućuju na to da zatraženi podaci postoje u državi članici Europske unije. Iako je preferirani kanal za razmijeni takvih podataka kanal EUROPOL-a, podaci se mogu dostaviti i putem kanala INTERPOL-a, ureda S.I.Re.N.E., Nacionalnog koordinacijskog centra Uprave za granicu, kontaktnih točaka za razmjenu podataka na graničnim prijelazima, putem Časnika za vezu, bilateralnih komunikacijskih kanala ili Policijskih koordinacijskih centara (PCCC).

Temeljnim aktom kojim se uređuje provođenje kaznenog postupka u Republici Hrvatskoj, a time i međunarodna policijska suradnja, Zakonom o kaznenom postupku u pravni poredak Republike Hrvatske preneseni su temeljni akti Europske unije koju uređuju isto područje, a to su: Direktiva 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima (SL L 280, 26. listopada 2010. godine), Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o prevenciji i borbi protiv trgovanja ljudima i zaštiti žrtava trgovanja ljudima (SL L 101, 15. travnja 2011. godine), Direktiva 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o borbi protiv seksualne zloporabe i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije (SL L 335, 17. prosinca 2011. godine), Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informaciju u kaznenom postupku (SL L 142, 1. lipnja 2012. godine), Okvirna odluka Vijeća 2008/977/PUP od 27. studenoga 2008. o zaštiti osobnih podataka obrađenih u okviru policijske i pravosudne suradnje u kaznenim predmetima (SL L 350, 30. prosinca 2008. godine), Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća

2001/220/PUP (SL L 315, 14. 11. 2012.), Direktiva 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (SL L 294, 6. 11. 2013.), Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji (SL L 127, 29. 4. 2014.), Direktiva 2014/62/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja, kojom se zamjenjuje Okvirna odluka Vijeća 2000/383/PUP (SL L 151, 21. 5. 2014.).

Jedan od najvažnijih pretpostavka za razmjenu podataka između tijela za provedbu zakona na području Europske unije, odnosno Schengenskog prostora je zaštita osobnih podataka.

Tako se temeljem Zakona o kaznenom postupku osobni podaci koji se prikupljaju u zakonom određene svrhe i u okviru poslova utvrđenih navedenim zakona mogu se u skladu s propisima upotrijebiti u postupcima međunarodne kaznenopravne pomoći i međunarodne policijske suradnje⁵¹.

Daljnja obrada dostavljenih osobnih podataka državama članicama Europske unije, dozvoljena je samo ako su potrebna u svrhe sprječavanja, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenopravnih sankcija, za sudske i druge postupke koji su izravno povezani sa sprječavanjem, otkrivanjem ili progonom kaznenih djela ili izvršavanjem kaznenopravnih sankcija, radi sprečavanja neposredne i ozbiljne prijetnje javnoj sigurnosti, ili u bilo koju drugu svrhu, ali samo uz prethodno odobrenje države članice koja ih prenosi ili uz pristanak osobe čiji se podaci obrađuju⁵².

Osobne podatke pribavljene od nadležnih tijela druge države članice Europske unije moguće je prenositi državama koje nisu članice Europske unije ili međunarodnim tijelima samo ukoliko su ispunjeni uvjeti da su ti podaci potrebni za sprečavanje, otkrivanje ili progon kaznenih djela ili izvršavanje kaznenopravnih sankcija, ukoliko je tijelo primatelj osobnih podataka u trećoj zemlji ili međunarodno tijelo odgovorno za sprečavanje, otkrivanje ili progon kaznenih djela ili izvršavanje kaznenopravnih sankcija, te samo uz odobrenje države članice. Važan uvjet za prijenos

⁵¹ Članak 186. stavak 6. Zakona o kaznenom postupku

⁵² Članak 188.d. Zakona o kaznenom postupku

takvih podataka je i da država koja nije članica Europske unije ili međunarodno tijelo osiguravaju odgovarajuću razinu zaštite.

Iznimno se podaci mogu dostaviti trećoj državi bez prethodno dostavljenog odobrenja, koje se nije moglo pribaviti na vrijeme, ukoliko su ti podaci neophodni za sprečavanje neposredne i ozbiljne prijetnje javnoj sigurnosti države članice ili države koja nije članica Europske unije, ili bitnim interesima države članice. O tako dostavljenim podacima bez odgode će se o tome izvijestiti država koja je podatke dostavila.

U području međunarodne policijske suradnje vezane za zaštitu državne granice, a time i vanjske granice Schengenskog prostora, iako nije u Schengenskom prostoru, Hrvatska je Zakonom o nadzoru državne granice Republike Hrvatske u potpunosti uskladila nacionalne pravne propise s Direktivom (EU) 2016/681 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o uporabi podataka iz evidencije podataka o putnicima (PNR engl. Passenger Name Record) u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage i kaznenog progona kaznenih djela terorizma i teških kaznenih djela⁵³. Međutim, Republika Hrvatska je u postupku pripreme stvarnog korištenja PNR podataka.

Nadalje koncept integriranog upravljanja državnom granicom u Republici Hrvatskoj je u potpunosti usklađen s konceptom IBM-a, a Akcijski plan postavlja jasne rokove za provedbu pojedinih mjera, propisuje glavno odgovorno tijelo, suradnike ili korisnike posebnih mjera, tijelo zaduženo za koordinaciju svih potrebnih aktivnosti i tijelo odgovorno za pravodobnu i učinkovitu provedbu mjera. Strategiju i provedbeni Akcijski plan provode Ministarstvo unutarnjih poslova RH – Uprava za granicu, Ministarstvo financija – Carinska uprava, Ministarstvo poljoprivrede – Sektor fitosanitarne inspekcije te Sektor veterinarske inspekcije i Ministarstvo zdravlja – Uprava za sanitarnu inspekciju. U provedbu su uključeni i Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, Uprava sigurnosti plovidbe, Uprava pomorske i unutarnje plovidbe, brodarstva, luka i pomorskog dobra, Ministarstvo turizma i Agencija za zaštitu osobnih podataka.

Ranije spomenuti Schengenski sporazum i Schengenska konvencija predviđaju da države članice prilikom primjena pravnih akata Schengenske pravne stečevine poduzimaju i pravne korake prema implementaciji i usklađivanju nacionalnog zakonodavstva s Schengenskom

⁵³ Direktiva (EU) 2016/681 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o uporabi podataka iz evidencije podataka o putnicima (PNR engl. Passenger Name Record) u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage i kaznenog progona kaznenih djela terorizma i teških kaznenih djela, Službeni list Europske unije, broj 119 od 4. svibnja 2016. godine, str. 132–149

pravnom stečevinom. Kako bi se Schengenska pravna stečevina implementirala u nacionalno zakonodavstvo očekuje se da se, između ostalih, i u području policijskih aktivnosti sklope bilateralni i multilateralne sporazumi sa susjednim državama. Svrha takvih sporazuma je definiranje pravne osnove za suradnju, a suradnja se posebno odnosi na policijske mjere prekograničnog nadzora, prekogranične potjere, zajedničkih ophodnji, izvida prikrivenih istražitelja, kontrolirane isporuke, te posebno statusa policijskih službenika u inozemstvu.

Razmjena policijskih operativnih podataka s ostalim državama svijeta uglavnom se odvija preko komunikacijskog sustava INTERPOL-a I-24/7 te je uređena Statutom INTRPOL-a i INTERPOL-ovim pravilima o obradi podataka (engl. INTERPOL's Rules on the Processing of Data).

6.1.1. Bilateralni propisi koji uređuju policijsku suradnju

Kada govorimo o bilateralnim i multilateralnim sporazumima, moramo razlikovati sporazume o policijskoj suradnji čiji je nositelj izrade Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, koje je nadležno tijelo za policijsku suradnju od sporazuma o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima čiji je nositelj izrade Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, dok su nadležna tijela sudovi, državna odvjetništva i Ministarstvo pravosuđa. Neki sporazumi o policijskoj suradnji (npr. s Austrijom) predviđaju i dostavu zamolnica za pravnu pomoć, ali je u tim slučajevima policija samo kanal preko kojega se razmjena može obaviti brže i predstavlja tijelo koje prvo saznaje za provedbu nekoga zahtjeva. Jedan od takvih slučajeva su posebne dokazne radnje iz članka 332. Zakona o kaznenom postupku Republike Hrvatske. Nakon usklađivanja nacionalnog zakonodavstva vezanog za provođenje policijskih mjera prekograničnog nadzora i prekogranične potjere, te potpisivanja Protokola o postupanjima, Hrvatska će početi primjenjivati bilateralne sporazume potpisane s Republikom Slovenijom i Republikom Mađarskom vezano za provođenje navedenim policijskih mjera.

Bilateralni ugovori se mogu podijeliti u tri vrste. Opći ugovori uređuju uopćene pretpostavke o policijskoj suradnji. Odnose ne na sve oblike policijske suradnje i postupanja vezana uz sve vrste kaznenih djela. Druga vrsta ugovora su ugovori koji uređuju šira područja poput kaznenopravne pomoću u sklopu koje se odvija i policijska suradnja. Treća vrsta ugovora

odnosi se na specifične oblike policijske suradnje koje mogu biti vezane uz posebne policijske aktivnosti ili se odnose na suzbijanje posebnih oblika kaznenih djela.

Kada se govori o općim ugovorima, treba napomenuti da je Republika Hrvatska potpisala bilateralne sporazume vezane za policijsku suradnju s Kraljevinom Belgijom, Bugarskom, Crnom Gorom, Egiptom, Francuskom Republikom, Državom Izrael, Kraljevinom Švedskom, Narodnom Republikom Kinom, Republikom Kosovo, Poljskom Republikom, Slovačkom Republikom, Republikom Srbijom, Sjedinjenim američkim državama i Ukrajinom.

Navedenim sporazumima potpisnice sporazuma su se obvezale ojačati suradnju u područjima otklanjanja opasnosti za opću sigurnost i javni red, otkrivanja, sprječavanja i progona kaznenih djela, jačanju sigurnosti prilikom nadzora državne granice u pograničnom području i suzbijanju prekograničnog kriminaliteta. Suradnja se odnosi na provedbu zajedničkih policijskih mjera uz međusobnu kadrovsku, materijalnu i organizacijsku potporu, a od specifičnosti se navodi po potrebi osnivanje zajedničkih timova. Sporazumom su također određena nadležna tijela za provedbu sporazuma.

Specifični oblici policijske suradnje uređeni su npr. Sporazumima o zajedničkoj borbi protiv međunarodne nedopuštene trgovine opojnim drogama i psihotropnim tvarima, međunarodnog terorizma i organiziranog kriminaliteta. Takvu vrstu sporazuma Republika Hrvatska je potpisala s Republikom Albanijom, Republikom Austrijom, Bosnom i Hercegovinom, Republikom Bugarskom, Češkom Republikom, Republikom Čileom, Helenskom Republikom (Grčkom), Indijom, Maltom, Rumunjskom, Ruskom Federacijom, Moldavom, Saveznom Republikom Njemačkom, Republikom Slovenijom, Republikom Turskom, Saveznom Republikom Šri Lankom, Slovačkom Republikom, Talijanskom Republikom, Republikom Kazahstan, Republikom Latvijom, Republikom Mađarskom, Republikom Makedonijom, Republikom Srbijom, Sjedinjenim američkim državama, Ujedinjenim kraljevstvom Velike Britanije i Sjeverne Irske i Ukrajinom.

Ovom vrstom bilateralnih sporazuma države potpisnice su se obvezale da će na vlastitu inicijativu ili na zahtjev druge strane, ali u okvirima nacionalnog zakonodavstva, međusobno pružati pomoć u nadzoru osoba koje se povezuju s činjenjem kaznenih djela organiziranog kriminaliteta ili terorizma, te osoba i prijevoznih sredstava koja se povezuju s nezakonitom trgovinom opojnim drogama i psihotropnim tvarima. Prilikom suradnje, države potpisnice obvezale su se razmjenjivati korisne informacije, uspostavljati najprikladnije komunikacijske

kanale za brzu razmjenu informacija te međusobno surađivati u provedbi mjera i radnji na području zaštite svjedoka.

Sporazume o prekograničnoj policijskoj suradnji Republika Hrvatska potpisala je sa Republikom Slovenijom, Republikom Mađarskom, Talijanskom Republikom i Bosnom i Hercegovinom, u kojima su se države potpisnice obvezale provoditi aktivnosti policijske suradnje, naravno u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i u okvirima nadležnosti u borbi protiv svih kaznenih djela i prekršaja, a posebno onih vezanih za nezakonitu migraciju, trgovanje ljudima i krijumčarenje droge.

Temeljem navedenih sporazuma nadležna će tijela država potpisnica razmjenjivati informacije o kaznenim djelima i prekršajima s elementima prekograničnog kriminaliteta počinjenima na moru, morskim i zračnim lukama, počiniteljima i sudionicima, načinima i novim oblicima kriminaliteta. Informacije će se razmjenjivati i o osobama i predmetima za kojima se traga, nedavnim događajima i aktivnostima koji zahtijevaju sigurnosne mjere na moru, u morskim i zračnim lukama, stručnim i tehničkim poslovima, važećem nacionalnom zakonodavstvu i drugim propisima država potpisnica. Nadležna tijela uz pomoć razmijenjenih informacija zajednički izrađuju analize sigurnosnih pitanja na moru, u morskim i zračnim lukama.

6.1.2. Propisi posebnog policijskog (upravnog) prava

Pravni akti koji uređuju djelokrug rada hrvatske policije i policijsko postupanje također su usklađeni s međunarodnim pravnim propisima i pravnom stečevinom Europske unije te određuju odgovorna tijela, te policijske poslove i ovlasti vezane za međunarodnu policijsku suradnju.

Tako je u Zakonu o policiji⁵⁴ navedeno da Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske „organizira međunarodnu suradnju policije i obavlja poslove vezane za pridruživanje europskim integracijama te upućivanje policijskih službenika na rad u inozemstvo⁵⁵“.

⁵⁴ Zakon o policiji, Narodne novine, Službeni list, broj 34/11, 130/12, 151/14 i 89/14

⁵⁵ Članak 7. stavak 9. Zakona o policiji

Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima⁵⁶ uređuje se da „policija u obavljanju policijskih poslova surađuje s inozemnom policijom i drugim tijelima, na način predviđen međunarodnim ugovorom ili posebnim zakonom⁵⁷“.

Pravilnikom o načinu postupanja policijskih službenika⁵⁸ uređuje se suradnja s inozemnim policijama i drugim međunarodnim tijelima vezano za operativnu policijsku suradnju, obavljanje policijskih poslova u inozemstvu, obavljanje policijskih poslova koje inozemni policijski službenik obavlja u Republici Hrvatskoj i sudjelovanje policijskog službenika u zajedničkoj istrazi.

Hrvatska policija surađuje s inozemnim policijama na način da razmjenjuje informacije i podatke, postupa po zamolbama i zahtjevima, upućuje policijske službenike na rad u inozemstvo, angažira inozemne policijske službenike u Republici Hrvatskoj, provodi zajedničke istrage i sudjeluje u zajedničkom obrazovanju, stručnom usavršavanju i osposobljavanju policijskih službenika⁵⁹.

„Osobni podaci smiju se dostaviti inozemnim policijskim tijelima i određenim međunarodnim organizacijama, na njihov zahtjev, ako država kojoj se osobni podaci dostavljaju ima odgovarajuće uređenu zaštitu osobnih podataka, odnosno osiguranu adekvatnu razinu zaštite, kao i na temelju međunarodnih ugovora“⁶⁰.

6.2. Organizacija međunarodne policijske suradnje unutar Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske

Međunarodna policijska suradnja se u Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Hrvatske odvija na dvije razine, strateškoj i operativnoj. Ustrojstveno su ta dva oblika u potpunosti odijeljena i ustrojena u različitim su ustrojstvenim razinama.

Ustrojstvena jedinica koja se bavila strateškom međunarodnom policijskom suradnjom je u posljednjih je nekoliko godina, promjenom svijesti o važnosti međunarodne policijske suradnje,

⁵⁶ Zakon o policijskim poslovima i ovlastima, Narodne novine, Službeni list, broj 76/09 i 92/14

⁵⁷ Članak 10. Zakon o policijskim poslovima i ovlastima

⁵⁸ Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika Narodne novine, Službeni list, broj 89/10

⁵⁹ Članak 23. Pravilnika o načinu postupanja policijskih službenika

⁶⁰ Članak 24. stavak 3. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima

doživjela višestruke promjene. Tako je Odjel postao Služba za stratešku međunarodnu policijsku suradnju kao ustrojstvena jedinica direktno u Uredu glavnog ravnatelja policije⁶¹.

Prihvaćanjem Europske pravne stečevine i operativna međunarodna policijska suradnja dobila je na svojoj važnosti pa se u ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske Služba za međunarodnu policijsku suradnju „popela“ za jednu ustrojstvenu stepenicu unutar Uprave kriminalističke policije Ravnateljstva policije⁶².

6.2.1. Poslovi strateške međunarodne policijske suradnje

Da bi se policijska suradnja mogla razvijati na operativnoj razini nužno je stvoriti uvijete za njezino ostvarenje. Stvaranje uvjeta uključuje mukotrpan i dugotrajan posao pripreme, sklapanja, praćenja, analiziranja i provedbe međunarodnih ugovora i sporazuma. Svi međunarodni i/ili bilateralni ugovori i sporazumi, zakoni, podzakonski akti i propisi koji uređuju i omogućuju kvalitetnu, ali prije svega utemeljenu na zakonu, operativnu međunarodnu policijsku suradnju, stvoreni su isključivo uz pomoć drugog oblika policijske suradnje, a to je strateška međunarodna policijska suradnja.

Ustrojstvena jedinica Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske koja obavlja poslove strateške međunarodne policijske suradnje nalazi se u okviru Ureda glavnog ravnatelja policije i nazvana je Služba za stratešku međunarodnu policijsku suradnju⁶³.

U sklopu strateške međunarodne policajke suradnje obavlja se po potrebi suradnja s drugim ministarstvima, državnim tijelima, predstavnicima stranih policija i međunarodnih organizacija u pitanjima koja nisu vezana za operativno postupanje policije.

Obzirom da se prilikom sklapanja sporazuma bilo na bilateralnoj ili međunarodnoj razini traže mišljenja različitih ustrojstvenih jedinica, ne samo Ministarstva unutarnjih poslova, već i drugih ministarstava, ali i organizacija i nevladinih druga, predmetna služba koordinira, objedinjava i provjerava sva dostavljena mišljenja te u suradnji s drugim ustrojstvenim jedinicama sačinjava konačni nacrt ugovora ili sporazuma.

⁶¹ Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova, Narodne novine, Službeni list, broj 70/12, 140/3, 50/14, 32/15, 11/17

⁶² Loc. cit.

⁶³ Loc. Cit.

Osim koordinacije prilikom sklapanja ugovora i sporazuma, navedena služba nadzire i koordinira obavljanje poslova međunarodne suradnje iz djelokruga rada policije i predlaže mjere za unaprjeđenje rada policije.

Poslovima strateške međunarodne policijske suradnje pripada i koordinacija aktivnosti vezanih uz sudjelovanje policijskih službenika u mirovnim misijama, njihova obuka i priprema za sudjelovanje te praćenje rada, analiziranje izvješća i postupanja policijskih časnika za vezu Republike Hrvatske u inozemstvu i stranih policijskih časnika za vezu zaduženih za suradnju s Republikom Hrvatskom.

Policijski časnici za vezu djeluju sukladno međunarodnim ugovorima i međunarodnim iskustvima drugih država, a o njihovom upućivanju u drugu državu ili međunarodnu organizaciju odlučuje Ministarstvo unutarnjih poslova zajedno s Ministarstvom vanjskih i europskih poslova.

Ulaskom u Europsku uniju Republika Hrvatska je preuzela sva prava, ali i obveze koje proizlaze iz tog članstva. Punopravnim članstvom država ističe svoje nacionalne prioritete i založe se za njihovo uvažavanje prilikom donošenju različitih odluka na razini Europske unije. Zato je vrlo važno da prilikom donošenja takvih odluka u radu odbora i radnih skupina Vijeća Europske unije sudjeluju stručni predstavnici Ministarstva unutarnjih poslova. Za međunarodnu policijsku suradnju posebno su bitne rasprave o novim zakonodavnim, ali i tehničkim rješenjima u područjima zaštite unutarnjih i vanjskih granica Schengena, migracija i azila, viza, borbe protiv različitih oblika kriminaliteta i terorizma, te razmjene i zaštite podataka i civilne zaštite.

Međutim samim ulaskom Republike Hrvatske za međunarodnu policijsku suradnju posao je tek započeo jer stvarnu operativnu međunarodnu policijsku suradnju na području Europske unije, moguće je ostvariti tek priključivanjem na Schengenski informacijski sustav i konačno ulaskom u Schengenski prostor. Prepoznajući važnost ulaska u Schengenski prostor za međunarodnu policijsku suradnju te označavajući ga kao nacionalni prioritet, u sjedištu Ministarstva unutarnjih poslova ustrojena je nova organizacijska jedinica naziva Samostalni sektor za schengensku koordinaciju i fondove Europske unije⁶⁴

Sektor je zadužen za koordinaciju poslova vezanih za pripremu Schengenskih evaluacija iz različitih područja operativne policijske suradnje te implementaciju Schengenske pravne stečevine. Također je i odgovorno tijelo za koordinaciju i korištenje fondova Europske unije kroz

⁶⁴ Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova, Narodne novine, Službeni list, broj 70/12, 140/3, 50/14, 32,15, 11/17

nacionalne programe i projekte iz fondova Europske unije te praćenje trošenja sredstava fondova i dostavljanje izvješća nadzornim tijelima.

6.2.2. Operativna međunarodna policijska suradnja

Nakon primanja Republike Hrvatske u članstvo INTERPOL-a na 61. Generalnoj skupštini INTERPOL-a u Dakaru, Senegal 4. studenog 1992. godine, nacionalni centralni ured – NCB INTERPOL-a bio je samostalna ustrojstvena jedinica unutar Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

Kada je EUROPOL-a u rujnu 2006. godine u Republici Hrvatskoj započeo s punim operativnim radom stvorena je zajednička ustrojstvena jedinica.

Međutim, Zaključkom Vlade Republike Hrvatske od 2. rujna 2010. godine Služba za međunarodnu policijsku suradnju, koja obavlja poslove operativne međunarodne policijske suradnje, ustrojena pri Ravnateljstvu policije Ministarstva unutarnjih poslova započinje svoje djelovanje kao središnja točka za koordinaciju službi za provedbu zakona na međunarodnoj razini.

Najmlađi odjel navedene službe je Odjel S.I.Re.N.E. koji je u skladu sa Schengenskom pravnom stečevinom ustrojen stupanjem na snagu Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova⁶⁵ dana 20. lipnja 2012. godine.

Danas se Služba sastoji od Odjela INETRPOL-a, EUROPOL-a, Odjela S.I.Re.N.E. i Telekomunikacijskog centra, odnosno dežurna služba sva tri navedena odjela s 24 satnim dežurstvom 365 dana u godini.

Zaposleni u predmetnoj Službi, uključujući i prevoditelje, policijski su službenici, ovlaštene službene osobe, s višegodišnjim stažem.

Za unošenje podataka o međunarodnim potragama u dostupne baze podataka, kako je ranije navedeno, nadležni su Odjel INTERPOL-a i Odjel S.I.Re.N.E.

Obzirom na veličinu države, opseg posla i broj policijskih službenika odjeli INTERPOL-a i S.I.Re.N.E. obavljaju isti posao preko svih dostupnih kanala.

Svim odjelima navedene službe dostupni su komunikacijski kanali: Schengenski informacijski sustav, Interpol I-24/7, EUROPOL, SIENA, ILECU, PRECURSORI I EUCARIS.

⁶⁵ Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova, Narodne novine, Službeni list, broj 70/12

Informacije se razmjenjuju i putem SELEC-u, zajedničkih policijsko – carinskih centara za suradnju (PCCC), zajedničkih kontakt centara i putem časnika za vezu.

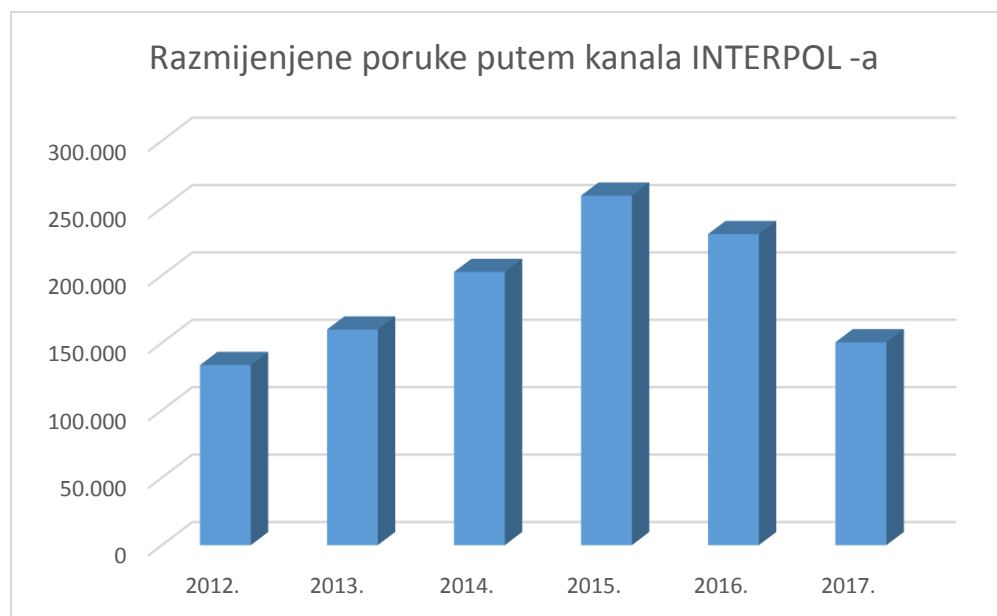
Prilikom odabira komunikacijskog kanala kojim će se uputiti zahtjev u inozemstvo u svrhu pribavljanja obavijesti, bilo na zahtjev pravosudnog, policijskog ili nekog drugog tijela za provedbu zakona, prvenstveno se uzima u obzir načelo svrsishodnosti.

NCB Zagreb (INTERPOL Zagreb), odnosno svi odjeli Službe za međunarodnu policijsku suradnju, kao i specijalizirane Službe u Ravnateljstvu policije, u razdoblju od 2012. do 2015. godine bilježi značajan porast razmijenjenih poruka, da bi se u 2016 godini zabilježio blagi pad. Priključivanjem na SIS II broj razmijenjenih poruka preko kanala INTERPOL-a bilježi osjetan pad.

Tablica 1: Razmijenjene poruke putem kanala INTERPOL-a za Republiku Hrvatsku⁶⁶

2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
133.509	159.870	202.630	259.252	230.718	150.357

Grafikon 1: Grafički prikaz razmijenjenih poruke putem kanala INTERPOL-a za Republiku Hrvatsku

⁶⁶ Statistički podaci Službe za međunarodnu policijsku suradnju

VII. POTRAGE KAO INSTRUMENT MEĐUNARODNE POLICIJSKE SURADNJE

7.1. Pojam i vrste potraga

„Potražna djelatnost predstavlja sustav mjera koje imaju za cilj otkrivanje počinitelja kaznenih djela i njegovo dovođenje ovlaštenom tijelu“⁶⁷.

Potražnom djelatnošću policija traga za osobama čije je prebivalište ili boravište nepoznato, nestalim predmetima ili prikuplja obavijesti o pojedinim okolnostima i stvarima i činjenicama važnim za kriminalističko istraživanje, izvide ili istragu. Osnovno načelo kojim se vodi potraga je brzina, a prilikom potražne djelatnosti važan je visoki stupanj operativnosti i koordiniranosti uključenih policijskih snaga.

„U potražne mjere ili mjere traganja pripadaju sve one radnje koje provodi policija radi pronalaženja poznatih i nepoznatih osoba ili stvari koje se dovode u vezu s kaznenim djelom ili koje su zbog nekog drugog razloga od interesa za policiju“⁶⁸. U potražne mjere ubrajaju se operativne mjere policije koje su kombinacija različitih mjera, opservacija, prikupljanja obavijesti, legitimiranja osoba, pregleda prijevoznih sredstava, putnika i prtljage, racije, zasjede, blokade i tajno praćenje ili nadziranje i slično.

Obzirom da su procesni, odnosno postupovni i policijski propisi nejednaki prilikom određivanja pojmova vezanih za potražnu djelatnost, važno je razlikovati pojmove potrage, tjeralice, međunarodne potrage, međunarodne tjeralice i objave.

Tjeralica je akt nadležnog pravosudnog tijela, odnosno suda ili kaznene ustanove kojom se pokreće potražna djelatnost za osobom koja je trenutno nedostupna sudu ili kaznenoj ustanovi.

Međutim, policijska se terminologija razlikuje od terminologije pravosuđa, a ta se razlika može prvenstveno uočiti u razlikovanju pojmova tjeralice i potrage. Policijska terminologija izjednačuje pojam tjeralice i potrage, dok se može reći da je pojam objave zadržao gotovo isto značenje u policijskoj i pravosudnoj terminologiji.

Tako se prema policijskom zakonodavstvu potraga raspisuje za „osobom za koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti ili prekršaj,

⁶⁷ Pavišić, Berislav, Modly, Duško i Veić, Petar: Kriminalistika 1, Knjiga prva, Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2006. godina, str. 305

⁶⁸ Pavišić, Berislav, Modly, Duško i suradnici: Kriminalistika, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 1995. godina, str. 144

odnosno za osobom koja može dati obavijesti o navedenom kaznenom djelu, prekršaju ili počinitelju“. Potraga se prema policijskom zakonodavstvu također raspisuje za nestalom osobom i za osobom za koju je izdan Nalog za raspisivanje tjeralice u skladu sa Zakonom o kaznenom postupku.

Objava se temeljem važećih policijskih propisa raspisuje radi utvrđivanja prebivališta ili boravišta osoba, utvrđivanja identiteta osobe koja iz nekog razloga nije u stanju dati osobne podatke o sebi i utvrđivanja identiteta mrtvog tijela osobe za koju se na drugi način ne mogu utvrditi osobni podaci. Objave se također raspisuju i radi pronalaženja predmeta u svezi kaznenog djela ili prekršaja, predmeta koji su pronađeni ili nestali, oduzimanja predmeta ili isprava na temelju odluke suda ili tijela uprave.

Ranije navedenim Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima u članku 23. koji uređuje pojedine policijske ovlasti i to prikupljanje, procjenu, pohranu, obradu i korištenje podataka, propisano je da policija može prikupljati podatke o osobi za kojom se traga.

Potražne zbirke definirane su Pravilnikom o načinu postupanja policijskih službenika i to zbirka potraga, zbirka objava i zbirka objava za predmetima koje ustrojava Ministarstvo unutarnjih poslova u sjedištu ustrojava. Potrage i objave za osobama i predmetima policija raspisuje u Informacijskom sustavu Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske (IS MUP-a) i objavljuje u registru potraga.

Zbirke potraga i objava za osobama sadrži podatke o prezimenu i imenu osobe, rođenom prezimenu, Osobnom identifikacijskom broju (OIB), fotografiju, odnosno foto-robot, ime najmanje jednog roditelja, datum rođenja, broj akta i naziv tijela koji je izdao potragu ili objavu te mjere koje je potrebno poduzeti prilikom lociranja ili pronalaska osobe.

Zbirka objava o predmetima sadrži identifikacijske podatke o predmetu, broj akta i naziv tijela koji je izdao objavu te mjere koje je potrebno poduzeti prilikom pronalaska predmeta.

Policija je dužna svakih 6 mjeseci provjeriti postojanje razloga zbog kojih je raspisana potraga ili objava, a za obustavu potrage ili objave izdane temeljem posebnog zakona (Zakona o kaznenom postupku) nadležno je tijelo koje je izdalo nalog.

Obzirom na nedoumice oko korištenja navedenih pojmova u ovom radu će se koristiti pojmovi za pojedine potražne djelatnosti koji su se ukorijenili u svakodnevnom govoru. Tako će se pojam „Tjeralica“ koristiti za akt izdan od strane suda, te međunarodne potrage unesene u

INTERPOL-e baze podataka (npr. crvena tjeratica), dok će se pojam „Međunarodna potraga“ koristiti za sve ostale oblike potražne djelatnosti koje se odvijaju na međunarodnoj razini.

7.2. Postupak izdavanja i izvršenja tjeratica i potraga prema domaćim propisima

Postupak i uvjeti za izdavanja tjeralice i objave od strane nadležnog pravosudnog tijela propisani su Zakonom o kaznenom postupku⁶⁹ u glavi XXX, člancima od 565 do 569.

Temeljem navedenog zakona tjeratica se može naložiti kada je okrivljenik protiv kojeg je pokrenut kazneni postupak poradi kaznenog djela koje se progoni po službenoj dužnosti u bijegu, s time da je ostvaren i kumulativni uvjet da je za osobu izdano Rješenje o određivanju pritvora ili istražnog zatvora. U navedenom izdavanje tjeralice nalaže tijelo koje vodi postupak. Tjeratica može izdati i tijelo koje vodi postupak ili upravitelj ustanove u slučaju bijega okrivljenika iz ustanove u kojoj izdržava kaznu bez obzira na visinu kazne, odnosno pritvora, istražnog zatvora ili bijega iz ustanove u kojoj izdržava zatvorsku mjeru.

Tijelo nadležno za izvršenje tjeralice je policija te se Nalog za izdavanje tjeralice dostavlja policijskoj upravi na čijem se području nalazi tijelo koje je izdalo Nalog.

Kada nadležna policijska uprava zaprimi Nalog za izdavanje tjeralice, podatke o nalogu unosi u Informacijski sustav Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske. Podaci o osobi koja se potražuje od strane nadležnog suda ili drugog pravosudnog tijela vidljivi su na području cijele Republike Hrvatske putem Informacijskog sustava Ministarstva unutarnjih poslova (IS MUP-a) i/ili integriranog Nacionalnog informacijskog sustava za upravljanje državnom granicom (NISUDG, eng. NBMIS).

Objave za osobama na zahtjev tijela koje vodi postupak raspisuje policija, ukoliko se ne zna prebivalište ili boravište okrivljenika ili svjedoka u cilju točnog utvrđivanja adrese prebivališta ili boravišta osobe te obavještavanja suda o utvrđenoj činjenici, može se raspisati i radi traženja obavijesti o predmetima, leševima i nestalim osobama.

⁶⁹ Zakon o kaznenom postupku, Narodne novine, Službeni list RH, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14

Policija može objavljivati i fotografije tijela i nestalih osoba ako postoje osnova sumnje da je do smrti, odnosno nestanka tih osoba došlo zbog kaznenog djela⁷⁰.

Zakonom o kaznenom postupku Republike Hrvatske, u članku 568. stavku 2. propisano je da se radi obavještanja javnosti o tjeralici ili objavi mogu koristiti i sredstva javnog priopćavanja.

Tjeralicu ili objavu je tijelo koje ju je izdalo dužno odmah povući kada se tražena osoba ili predmet pronađu, kada je nastupila zastara kaznenog progona ili izvršenja kazne, te kada su nastupili drugi razlozi zbog kojih tjeralica ili objava više nije potrebna.

Temeljnim policijskim aktom Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima⁷¹ i Pravilnikom o načinu postupanja policijskih službenika⁷² definirano je da je jedna od policijskih ovlasti traganje za osobama i predmetima.

7.3. Međunarodne potrage i procedure uhićenja i izručenja iz domena policijske djelatnosti

Nakon što se na nacionalnoj razini iscrpe sve mjere traganja za osobama i predmetima, te postoji sumnja da se osoba nalazi izvan granica države, u ovom slučaju Republike Hrvatske, od čijih se nadležnih tijela potražuje, policija ima mogućnost, temeljem članka 569. stavka 3. Zakona o kaznenom postupku⁷³, nastaviti tragati za osobama i predmetima na međunarodnoj razini, odnosno raspisati međunarodnu tjeralicu.

Međutim, međunarodno traganje za osobama i predmetima, kao jedan od instituta međunarodne policijske suradnje, uređeno je u okviru iste, na europskoj i svjetskoj razini, ovisno o području na kojem se osoba potražuje i na alat koji se u tu svrhu koristi.

Alati koji policiji stoje na raspolaganju u svrhu raspisivanja međunarodnih potraga su Schengenski Informacijski Sustav druge generacije – SIS II i Baze podataka potražnih osoba i predmeta INTERPOL-a.

⁷⁰ Članak 567. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku Republike Hrvatske

⁷¹ Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima, Narodne novine, Službeni list, broj 76/09 i 92/14

⁷² Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika, Narodne novine, Službeni list, broj 89/10

⁷³ Zakon o kaznenom postupku, Narodne novine, Službeni list, broj 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10

Za države članice Europske unije i Schengenskog područja, međunarodne potrage i objave raspisane u SIS-u imaju prednost pred potragama INTERPOL-a. No, za suradnju sa svim trećim zemljama, potrage INTERPOL-a su tradicionalan i učinkovit način međunarodnog traganja za osobama i predmetima.

Međunarodne potrage mogu se raspisivati za osobama koje se traže zbog provođenja kaznenog postupka ili zbog izdržavanja kazne zatvora, osobama o kojima je potrebno pribaviti dodatne informacije, nestalim osobama ili za osobama koje nisu u mogućnosti dati podatke o svojem identitetu, počiniteljima kaznenih djela u više država ili kaznenih djela koja se tiču više država, u svrhu identificiranja neidentificiranih leševa.

Svrhe u koje se osobe mogu potraživati mogu biti radi uhićenja i predaje temeljem Europskog uhiđbenog naloga ili izručenja, radi pronalaska ili zaštite osobe, radi provođenje specifičnih ili diskretnih provjera, radi utvrđivanja adrese prebivališta ili boravišta ili radi sudjelovanja u pravosudnom postupku.

Iako se izručenje smatra jednim od najstarijih oblika kaznenopravne pomoći, te se definira kao: „pravni posao među državama kojim se stranac ili osoba bez državljanstva, na temelju pravnog postupka, dovodi drugoj državi da bi mu se tamo sudilo za neko kazneno djelo ili da bi se nad njim izvršila kaznena sankcija.⁷⁴“, njegovo provođenje bilo bi gotovo nemoguće bez međunarodne policijske suradnje. Iako postupak izručenja pripada suradnji pravosudnih tijela, pravosudna tijela u većini slučajeva ne bi mogla surađivati u postupcima izručenja bez policijske razmjene informacija, međunarodnih policijskih potražnih baza podataka i općenito međusobne međunarodne suradnje policijskih agencija.

Međunarodne potrage mogu se također raspisivati za predmetima za kojima se traga radi oduzimanja ili osiguranja dokaza u kaznenim postupcima. Na međunarodnoj razini možemo tragati za otuđenim ili izgubljenim putnim dokumentima, otuđenim administrativnim dokumentima, motornima vozilima (osobnim automobilima, kamionima, prikolicama, teškim strojevima i motociklima) i dijelovima vozila koji se mogu identificirati, plovilima i brodskim motorima, umjetninama i oružjem.

Svrhe u koje se može tragati za predmetima na međunarodnoj razini mogu biti radi uporabe predmeta kao dokaza u sudskom postupku, radi oduzimanja nevažeće ili poništene putne isprave ili drugog dokumenta i radi provođenja specifičnih i diskretnih provjera.

⁷⁴ Krapac, Davor: Međunarodna kaznenopravna pomoć, Narodne novine d.d., Zagreb, svibanj 2006., str. 52

U 2016. godini u sklopu priprema za priključivanje na Schengenski informacijski sustav druge generacije – SIS II, izvršene su nadogradnje Informacijskog sustava Ministarstva unutarnjih poslova (IS MUP-a) i Nacionalnog informacijskog sustava za upravljanje državnom granicom (NISUDG, engl. NBMIS), te kao integrirani sklop, prilikom provjere osobe Jedinstvenom provjerom osobe daju podatke o potragama iz nacionalnog registra potraga i objava, ali i o međunarodnim potragama i objavama unesenim u SIS-u II i INTERPOL-ove baze podataka.

Međunarodne se potrage i objave za osobama i predmetima odmah po raspisivanju odgovarajuće nacionalne potrage ili objave u IS MUP-a direktno se unose i u INTERPOL-ove baze podataka i Schengenski informacijski sustav. Automatsko „prenošenje“ podataka u INTERPOL-ove baze podataka i Schengenski informacijski sustav odnosi se na sve kategorije potraga i objava osim potrage za osobom u svrhu uhićenja radi predaje temeljem Europskog uhiđenog naloga ili izručenja temeljem za čije je raspisivanje nadležna Služba za međunarodnu policijsku suradnju ustrojena pri Ravnateljstvu policije Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

7.3.1. Univerzalna potražna djelatnost putem INTERPOL-a

Najvažniju ulogu na svjetskoj razini u međunarodnoj policijskoj suradnji ima Međunarodna organizacija kriminalističke policije - INTERPOL.

Tako gotovo svi međunarodni pravni propisi koji se referiraju na međunarodnu pravosudnu i policijsku suradnju i uređuju postupanja vezana za privremeno uhićenje tražene osobe do dostave formalne Zamolbe za izručenje, poput Europske konvencije o izručenju⁷⁵ i Konvencije o transferu osuđenih osoba Vijeća Europe⁷⁶, navode INTERPOL kao tijelo nadležno za provođenja potražnih djelatnosti.

⁷⁵ Zakon o potvrđivanju Europske konvencije o izručenju od 13. prosinca 1957., Dopunskog protokola Europske konvencije o izručenju od 15. listopada 1975. i Drugog dopunskog protokola Europske konvencije o izručenju od 17. ožujka 1978., kojeg je donio Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske na svojoj sjednici dana 7. prosinca 1994. godine.

⁷⁶ Zakon o potvrđivanju Konvencije o transferu osuđenih osoba Vijeća Europe, kojeg je donio Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske na svojoj sjednici od 7. prosinca 1994. godine

Temeljni pravni akt INTERPOL-a je Statut⁷⁷ koji je usvojen na 25. zasjedanju Generalne skupštine u Beču u lipnju 1956. godine, a na snagu je stupio 13. lipnja iste godine.

Organizacija i tijela INTERPOL-a⁷⁸ utvrđena su Statutom. Najviše tijelo upravljanja je Generalna skupština je INTERPOL-ovo koja se sastoji od delegata postavljenih od svake države članice. Sastaju se na godišnjoj razini kako bi donijeli sve važne odluke vezane za politiku organizacije, sredstvima, metodama rada, financijama, aktivnostima i programima. Izvršni odbor je drugo tijelo rukovođenja INTERPOL-a, a izbor članova obavlja se na Generalnoj skupštini. Na čelu odbora je predsjednik organizacije. Izvršni odbor nadležan je za određivanje smjernica organizacije i nadgleda ugradnju odluka donesenih na Generalnoj skupštini. Međutim, ugradnju strateških odluka Organizacije na svakodnevnoj razini donose Generalno tajništvo i Nacionalni središnji uredi.

Sjedište INTERPOL-a nalazi se u Lyonu u Francuskoj gdje je smješteno i Generalno tajništvo INTERPOL-a koje djeluje 24 sata dnevno, 365 dana u godini, a na čijem se čelu nalazi Glavni tajnik. Tajništvo ima sedam regionalnih ureda smještenih na raznim lokacijama u svijetu, te specijalne predstavnike pri Ujedinjenim narodima u New Yorku i Europskoj uniji u Briselu.

Nacionalni središnji uredi (engl. National Central Bureau - NCB) smješteni su u svakoj državi članici INTERPOL-a, a glavna im je uloga povezivanje nacionalnih policijskih agencija s globalnom mrežom. Nacionalni središnji uredi zapošljavaju policijske službenike nacionalnih policija, a njihova je zadaća unos podataka u INTERPOL-ove baze, raspisivanje međunarodnih potraga za osobama i predmetima, organiziranje i provođenje izručenja osoba, premještanje osuđenika za koje je preuzeto izvršenje kaznene sankcije, obavljanje provjera za osobe, predmete i dokumente, u žurnim slučajevima koristi se kao kanal za dostavu Zamolba za međunarodnom pravnom pomoći, postupa po zahtjevima nacionalnih policijskih ustrojstvenih jedinica i drugih agencija za provođenje zakona (vojna policija, carinska uprava i sl.) prema stranim policijama, pravosudnim tijelima i agencijama za provedbu zakona, surađuje sa stranim časnicima za vezu i predstavlja državu u inozemstvu u sklopu međunarodne policijske suradnje. NCB-ovi nisu samo korisnici sustava, već i najvažniji izvor informacija, što im daje ovlasti da sami, temeljem

⁷⁷ INTERPOL- Statut INTERPOL-a – Constitution, dostupno na <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/Legal-materials>

⁷⁸ INTERPOL - Structure and governance, dostupno na: <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/Structure-and-governance>

nacionalnog zakonodavstva, ali i prema Pravilima za obradu INTERPOL-ovih podataka, imaju pravo odrediti i ograničiti raspolaganje informacijama unesenim u INTERPOL-ove baze podataka.

Kao nadzorna tijela od strane Izvršnog odbora mogu biti predloženi savjetnici, odnosno stručnjaci koji imaju isključivo savjetodavnu ulogu, te moraju biti potvrđeni od strane Generalne skupštine.

Najvažnije nadzorno tijelo INTERPOL-a je Komisija za kontrolu INTERPOL-ovih predmeta (engl. Commission for the Control of INTERPOL's Files - CCF) koja osigurava da se obrada osobnih podataka (identifikacijski podaci i otisci papilarnih linija) obavlja prema pravilima za obradu podataka INTERPOL-a, a u cilju osiguranja zaštite osnovnih ljudskih prava pojedinca i međunarodne policijske suradnje.

Operativna pravila INTERPOL-ovog informacijskog sustava vezana za obradu podataka uređena su INTERPOL-ovim pravilima za obradu podataka (engl. INTERPOL's Rules on the Processing of Data - IRPD) usvojena Rezolucijom AG-2011-RES-07 na 80. zasjedanju Generalne skupštine INTERPOL-a, a stupila na snagu 30. lipnja 2012. godine.

Pravilima za obradu podataka uređeni su opći uvjeti međunarodne policijske suradnje, uvjeti unošenja i obrade podataka u sistem I-24/7, uloga Nacionalnih ureda, uloga Generalnog tajništva, odnos s međunarodnim i privatnim organizacijama, uređene su procedure za obradu podataka, način zaštite podataka, nadzorna tijela i mjere nadzora, obrada podataka u druge zakonske svrhe, postupak vezan uz neslaganja prilikom unosa i obrade podataka te uvjeti za pristup INTERPOL-ovim bazama podataka od strane nacionalnih tijela. Sva navedena pravila obvezujuća za sve države članice INTERPOL-a.

INTERPOL-ov se sistem I-24/7 sastoji od otvorenog kanala za slobodnu razmjenu podataka između NCB-a i Generalnog tajništva i NCB-a međusobno, te baza podataka. Putem otvorenog kanala razmjenjuju se različite informacije, zamolbe za prikupljanje podataka vezane za određena kriminalistička istraživanja, podataka iz nacionalnih baza, ali i sve informacije vezane za međunarodne potrage, a koje se ne unose u baze podataka.

Baze podataka INTERPOL-ovog sistema I-24/7:

1. Tjeralice i nominalni podaci (engl. Notices and nominal data) – izdaju se za bjegunce, osumnjičene, osobe povezane ili važne za kriminalističko istraživanje, osobe i entiteti povezani s sankcijama Ujedinjenih naroda, potencijalne prijetnje, nestale osobe i leševi.

2. Zlostavljači djece i žrtve (engl. Child abusers and victims) je baza fotografija o seksualnom izrabljivanju djece na međunarodnoj razini koja koristi napredne programe za usporedbu fotografija kako bi se utvrdile veze između žrtava, zlostavljača i mjesta. Svrha je identificiranje, lociranje i uhićenje počinitelja i sprječavanje zlostavljanja.
3. Otisci papilarnih linija (engl. Fingerprints) - baza podataka koja dozvoljava pristup ovlaštenim korisnicima u državama članicama pregled i usporedbu otisaka papilarnih linija preko automatskog sustava identifikacije putem otisaka papilarnih linija (engl. Automatic fingerprint identification system - AFIS).
4. DNA profili – baza podataka koja sadrži DNA profile počinitelja kaznenih djela, spornih uzoraka mjesta događaja počinjenja kaznenog djela, nestalih osoba i neidentificiranih leševa. INTERPOL ne pohranjuje nominalne podatke koje povezuju osobe s DNA profilom.
5. Ukradeni i izgubljeni putni dokumenti (engl. Stolen and Lost Travel Documents - SLTD) – baza podataka o izgubljenim, otuđenim i poništenim putnim dokumentima kao što su putovnice, osobne iskaznice, vize, uključujući i otuđene prazne dokumente.
6. Otušeni administrativni dokumenti (engl. Stolen Administrative Documents - SAD) – dokumenti vezani uz vozila i odobrenja za uvoz/izvoz.
7. Krivotvoreni dokumenti (engl. Counterfeit documents) – računalna baza podataka krivotvorenih dokumenata.
8. Usporedba originalnog i krivotvorenog dokumenta (engl. Comparison of genuine and fake documents) - Edison (engl. Electronic Documentation and Information System on Investigation Networks) sistem koji omogućava usporedbu originalnih putnih dokumenata u cilju lakšeg prepoznavanja krivotvorina.
9. Otušena motorna vozila – baza podataka otušenih motornih vozila s podacima o vozilu i dijelovima vozila koji se mogu identificirati, a sadrži osobne automobile, kamione, prikolice, teške strojeve i motocikle.
10. Otušena plovila – baza podataka otušenih brodova sadrži podatke o brodu i brodskim motorima.
11. Umjetnine – baza podataka koja sadrži opise otušenih umjetnina i njihove fotografije.
12. Oružje – baza podataka otušenog i izgubljenog oružja koja omogućava identifikaciju i opis oružja.

13. Usporedba balističkih podataka – baza podataka koja sadrži prikupljene balističke podatke koji su pohranjeni i omogućuju usporedbu.
14. iARMS - razmjena podataka o oružju (engl. INTERPOL Illicit Arms Records and tracing Management System sadrži informacije o razmijenjenim informacijama između agencija za provedbu zakona o kaznenim djelima vezanim za oružje koje omogućavaju praćenje oružja od proizvođača ili legalnog uvoznika u državu preko posrednika do krajnjeg korisnika.
15. Radiološki i nuklearni materijali – tzv. Projek Geiger se koristi za prikupljanje i analizu podataka o ilegalnoj prodaji ili neovlaštenom korištenju radiološkog i nuklearnog materijala.
16. Pomorsko piratstvo – baza podataka sadrži operativna saznanja vezana za pomorsko piratstvo, oružane pljačke na moru, uključujući podatke o osobama, telefonske brojeve, e-mail adrese, podatke o piratskim incidentima na moru, lokacije, poslovne i financijske informacije.

Sistem potraga INTERPOL-a sastoji se od potraga kodiranih bojom (engl. colour - coded Notices) koje se objavljuju za određenu svrhu, te tzv. difuzija (eng. Diffusions) koje se mogu objavljivati u više svrha.

Slika 1: INTERPOL-ova crvena tjeratica (engl. Red Notice)

Crvene tjeralice raspisuju se za osobama koje se traže zbog provođenja kaznenog postupka ili zbog izdržavanja kazne zatvora. Njihova je svrha privremeno uhićenje tražene osobe sa ciljem izručenja državi koja je traži.

Slika 2: INTERPOL-ova plava tjeratica (engl. Blue Notice)

Plave objave raspisuju se za osobe o kojima je potrebno pribaviti dodatne informacije. Osobe o kojima se informacije prikupljaju mogu biti počinitelji kaznenih djela,

potencijalni svjedoci, osobe oštećene kaznenim djelom te u situacijama kada starateljstvo nije riješeno i ne postoji mogućnost raspisivanja crvene tjeralice, počinitelji tzv. roditeljskih otmica. Podaci koji se prikupljaju mogu biti o identitetu, boravištu ili prethodnim kriminalnim aktivnostima. Podaci koji se unose u plave objave su gotovo identični podacima u crvenim tjeralicama.

Slika 3: INTERPOL-ova žuta tjeralica (engl. Yellow Notice)

Žute objave raspisuju se za nestalim osobama ili za osobama koje nisu u mogućnosti dati podatke o svojem identitetu. Sadrže podatke temeljem kojih je moguće identificirati osobu. Odrasla osoba koja ima poslovnu sposobnost, a čiji je nestanak prijavljen, može zahtijevati da se podaci o njegovoj lokaciji ne otkriju. Ukoliko se radi o pronalasku nestalog djeteta država u kojoj je dijete pronađeno bez odgode će izvijestiti NCB koji je raspisao potragu, dijete staviti pod skrb nadležne institucije te o tome odmah izvijestiti i najbliže diplomatsko ili konzularno predstavništvo države koja je raspisala objavu. Žute objave se često koriste u slučajevima tzv. „roditeljskih otmica“ djece, kada se za roditeljima raspisuju plave objave ili crvene tjeralice.

Slika 4: INTERPOL-ova zelena tjeralica (engl. Green Notice)

Zelene objave raspisuju se za počiniteljima kaznenih djela u tri ili više država ili kaznenih djela koja se tiču tri ili više država. Svrha tih objava je upozoriti policijske agencije na višestruke počinitelje kaznenih djela za kojima nije raspisana neka druga vrsta međunarodne objave.

Slika 5: INTERPOL-ova crna tjeralica (engl. Black Notice)

Crne objave se raspisuju u svrhu identificiranja neidentificiranih leševa. Unesena crna objava odmah se uspoređuje sa podacima iz žutih objava.

Slika 6: INTERPOL-ova narančasta tjeralica (engl. Orange Notice)

Narančaste objave se odnose isključivo na predmete, te ne sadrže podatke o počiniteljima. Svrha narančastih objava je dostavljanje podataka policijskim agencijama i službama osiguranja u zračnim lukama i na drugim lokacijama na kojima se okuplja veći broj ljudi, o eksplozivnim napravama i prikrivenom oružju koje je pronađeno.

Slika 7: Posebne objave Ujedinjenih naroda

Posebne objave Ujedinjenih naroda i INTERPOL-a objavljuju se na zahtjev UN-a, sa ciljem učinkovitije UN-ove borbe protiv terorizma. Specifične su po tome što od država članica zahtijevaju zamrzavanje vlasništva pojedinaca ili grupa koje se na njima nalaze, zabranu njihovog putovanja i uvođenje sankcija na nabavu oružja. Objavu raspisuje IPSG na zahtjev UN-a.

Slika 8: INTERPOL-ove difuzije (engl. Diffusions)

Difuzije služe istoj namjeni kao crvene tjeralice te plave, žute i zelene objave. Osnovna je razlika između tjeralica i objava s jedne i difuzija s druge strane to što difuzije raspisuju NCB-i izravno, a IPSG samo evidentira njihovo postojanje u bazi potraživanih osoba i osoba za kojima je raspisana objava. Budući da ih IPSG ne raspisuje, on ujedno ne vrši kontrolu njihove kvalitete ili usklađenosti sa člankom 3. Statuta Interpola. Međutim, ukoliko je difuzija protivna

članku 3. Statuta neće biti objavljena. Difuzije ne moraju biti dostavljene svim državama članicama, već može biti dostavljena samo jednoj državi ili nekoj od zona INTERPOL-a. Veći broj država u svijetu ne priznaje difuziju kao zahtjev za privremeno uhićenje u svrhu izručenja, dok difuzije u Republici Hrvatskoj imaju isti status kao crvene tjeeralice. Osim što se može ograničiti broj primatelja difuzije, na nju se mogu staviti i restrikcije, odnosno može se odabrati da za neke države ne bude vidljiva u INTERPOL-ovim bazama podataka. Također, za difuziju postoje manje restrikcije prilikom objavljivanja pa se koriste ukoliko ne postoji dovoljno identifikacijskih podataka za osobu i slično.

Minimalni uvjeti koji moraju biti zadovoljeni prilikom unosa podataka u bilo koju od INTERPOL-ovih baza propisani u INTERPOL-ovim pravilima za obradu podataka⁷⁹ u članku 37. Bez obzira u koju se INTERPOL-ovu bazu za osobe, predmete ili događaj podaci unose moraju biti uneseni podaci o izvoru podatka, kada je podatak unesen, svrha unošenja podatka, za sve osobne podatke mora se unijeti status osobe i podatke o tome kako se predmetna osoba povezuje s događajem, stupanj povjerljivost podatka, rok za čuvanje podatka, podaci o zabrani pristupa podatku i svaku dodatna informaciju koja osigurava da je podatak važan za svrhu zbog koje je unesen i od važnosti za međunarodnu policijsku suradnju.

Svi nacionalni središnji uredi - NCB-ovi, nacionalni i internacionalni entiteti dužni su osigurati da su svi minimalni uvjeti za unos podataka ispunjeni, te su dužni čuvati svu dokumentaciju temeljem koje su podaci uneseni u baze.

Podaci u INTERPOL-ovim bazama podataka čuvaju se dok ne postignu svrhu radi koje su uneseni, a svakih pet godina obavlja se automatska revizija kojom prilikom se NCB koji je unio podatak obavještava o isteku roka, nakon čega NCB treba odlučiti hoće li se podatak zadržati u bazi podataka te produžuje rok na daljnjih pet godina, osim ako njegova svrha nije ranije ispunjena ili podatak briše. Ukoliko NCB ne produži rok, podatak se nakon isteka automatski briše iz baze podataka.

⁷⁹ INTERPOL-ova pravila za obradu podataka - INTERPOL's Rules on the Processing of Data, dostupno na <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/Legal-materials>

7.3.2. Supra-nacionalni potražni instrumenti (SIS)

Supranacionalni potražni instrumenti obuhvaćaju instrumente Europske unije, odnosno primjenu Schengenskog informacijskog sustava SIS II i Ured S.I.Re.N.E. Za jasnije razumijevanje međunarodne policijske suradnje na Europskoj razini i djelovanja supranacionalnih potražnih instrumenata potrebno je razumjeti cjelokupan sustav Europske unije.

Jedan od važnih elemenata sustava Europske unije su njegove institucije, a posebno one koje direktno ili indirektno utječu na međunarodnu policijsku suradnju, a to su Europski parlament, Europsko vijeće, Vijeće Europske unije, Europska komisija, Sud Europske unije i Europski nadzornik za zaštitu podataka.

Europski parlament je zakonodavno tijelo Europske unije čije članove izravno biraju glasači u državama članicama EU na razdoblje od pet godina. Područja rada Europskog parlamenta su zakonodavstvo, nadzor i proračun. Na prijedlog Europske komisije, Europski parlament, zajedno s Vijećem Europske unije donosi propise EU, nadalje Europski parlament donosi odluke o međunarodnim sporazumima, odluke o proširenjima i preispituje program rada Komisije te ju poziva da predloži zakonodavne akte. U nadzornu ulogu Europskog parlamenta pripada nadzor svih institucija EU, odabir predsjednika Komisije i odobravanje Komisije kao tijela EU, ali može podnijeti i prijedlog za izglasavanja nepovjerenja Komisiji, koji je obvezujući. Nadalje, Europski parlament razmatra predstavke građana i pokreće istragu, postavlja pitanja Komisiji i Vijeću, promatra izbore te obavlja druge zadaće.

Europsko vijeće predstavlja najvišu razinu političke suradnje između država EU jer se sastoji se od čelnika država koji se obično sastaju četiri puta godišnje i odlučuju o općem usmjerenju i političkim prioritetima EU, bave se složenijim i/ili osjetljivim pitanjima koje je nemoguće riješiti na nižim razinama, određuju zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku i nominira i imenuje osobe na visoke položaje u institucijama EU.

Vijeće Europske unije je uz Europski parlament glavno tijelo za donošenje odluka. Sastoji od nacionalnih ministara država članica EU koji su ovlašteni obvezati svoje vlade da djeluju u skladu s postignutim dogovorima na sjednicama Vijeća. Vijeće EU pregovara i donosi zakonodavstvo EU zajedno s Europskim parlamentom, a na prijedlog Europske komisije, Koordinira politike država članica EU, na temelju smjernica Europskog vijeća razvija vanjsku i

sigurnosnu politiku EU, sklapa sporazume između EU, drugih država i međunarodnih organizacija, zajedno s Europskim parlamentom donosi godišnji proračun EU.

Europska komisija je izvršno tijelo Europske unije koje izrađuje prijedloge europskog zakonodavstva i provodi odluke Europskog parlamenta i Vijeća Europske unije. Europska komisija u svojem djelokrugu rada predlaže zakonodavstvo, upravlja politikama i dodjeljuje financijska sredstva EU-a, provodi zakonodavstvo EU na način da zajedno sa Sudom Europske unije osigurava ispravnu primjenu prava Europske unije u svim državama članicama i predstavlja EU na međunarodnoj razini na način da npr. pregovara o sklapanju međunarodnih sporazuma u Europske unije.

Sud Europske unije osigurava ujednačenu primjenu prava Europske unije u svim državama članicama EU na način da tumači zakonske propise izdane od strane tijela Europske unije i rješava pravne sporove između nacionalnih vlada i institucija EU. Ukoliko pojedinac, tvrtka ili organizacija smatra da je neka od institucija EU povrijedila njegova prava, može se obratiti Sudu EU kako bi s pokrenuo postupak protiv navedene institucije.

Europski nadzornik za zaštitu podataka osigurava pridržavanje strogih pravila o zaštiti privatnosti prilikom obrade osobnih podataka građana u elektroničkom, pisanom ili vizualnom obliku. Zaštitu osigurava na način da nadzire obradu osobnih podataka, savjetuje institucije i tijela EU o svim područjima obrade osobnih podataka i zakonodavstvu vezanom za obradu osobnih podataka, rješava pritužbe i provodi istrage, surađuje s nacionalnim tijelima država članica radi osiguravanja zaštite podataka i prati nove tehnologije koje mogu utjecati na zaštitu podataka.

Ukidanjem kontrola na unutarnjim granicama Schengenskog prostora ukinule su se i granične provjere i time se ostvarila temeljna ideja slobodnog kretanja osoba i roba. Kako bi se očuvala unutarnja sigurnost, jedna od najvažnijih kompenzacijskih mjera bila je uvođenje jedinstvene baze podataka za granična, migracijska i sva druga tijela nadležna za provedbu zakona država članica.

Međunarodne policijska suradnja na Europskoj razini odvija se prema pravilima o međunarodnoj pravnoj pomoći i prema pravilima o međunarodnoj policijskoj suradnji.

Pravni okvir za djelovanje Schengenskog informacijskog sustava druge generacije (SIS II) su Schengenski sporazum od 14. lipnja 1985. godine i Konvencija o provedbi Schengenskog

sporazuma od 19. lipnja 1990. godine⁸⁰ koja je stupila na snagu 1. rujna 1993. godine, a „zaživjela“ je tek 26. ožujka 1995. godine. U odredbama konvencije propisani su uvjeti pod kojima države članice mogu unijeti podatke o osobama koje se na osnovu sudskih odluka traže radi izručenja u SIS.

Pravni instrumenti koji određuju djelokrug rada Schengenskog informacijskog sustava su:

1. Uredba Europske komisije 1987/2006⁸¹ koja se odnosi na suradnju graničnih policija i omogućuje graničnim policijskim službenicima, tijelima nadležnim za izdavanje Viza i tijelima nadležnim za migracije unos i obavljanje provjera državljana trećih država u svrhu odbijanja ulaska i/ili boravka na schengenskom području;
2. Odluka Vijeća 2007/533/PUP⁸² koja se odnosi na policijsku i pravosudnu suradnju i omogućava nadležnim tijelima unos i obavljanje provjera u upozorenjima o osobama ili predmetima vezanim za počinjenje kaznenih djela i nestalim osobama;
3. Uredba Europske komisije 1986/2006⁸³ koja se odnosi na registraciju vozila i omogućava službama nadležnim za registraciju vozila obavljanje provjera u SIS-u u cilju provjere statusa vozila za koju se obavlja registracija, ali samo za podatke o upozorenjima, uvjerenjima o obavljenoj registraciji i registarskim oznakama.

Najvažniji međunarodni pravni propis koji uređuje raspisivanje potraga u Schengenskom informacijskom sustavu druge generacije – SIS II, a odnosi se na raspisivanje upozorenja sa zahtjevom za izvršenje Europskog uhidbenog naloga je Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. godine o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica⁸⁴.

Okvirna odluka propisuje da se u Schengenskom informacijskom sustavu druge generacije - SIS-u II raspisuju upozorenja za slijedeće kategorije podataka:

⁸⁰ Konvencija o provedbi Schengenskog sporazuma od 19. lipnja 1990. godine, Službeni list Europskih zajednica, broj: L 239/19 od 22. rujna 2000. godine

⁸¹ Uredba (EZ) br. 1987/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o uspostavi, djelovanju i korištenju druge generacije Schengenskog informacijskog sustava (SIS II)

⁸² Odluka Vijeća 2007/533/PUP od 12. lipnja 2007. o osnivanju, radu i korištenju druge generacije Schengenskog informacijskog sustava (SIS II)

⁸³ Uredba (EZ) br. 1986/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o pristupu drugoj generaciji Schengenskog informacijskog sustava (SIS II) od strane službi država članica odgovornih za izdavanje potvrda o registraciji vozila

⁸⁴ Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. godine o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica, Službeni list Europske unije, broj L 190/1 od 18. srpnja 2002. godine

1. osobe za koje se traži uhićenje radi predaje temeljem Europskog uhiđenog naloga ili izručenja (članak 26. Odluke Vijeća 2007/533/PUP) - unose se temeljem zahtjeva pravosudnog tijela zemlje članice izdavateljice;
2. zabrana ulaska ili boravka (članak 24. Uredbe 1987/2006) odnosi se na strance, državljane trećih zemalja, za koje je raspisana mjera zabrane ulaska - unose se temeljem raspisa na nacionalnoj razini i temeljem odluke nadležnih upravnih tijela i sudova;
3. nestale osobe ili osobe koje trebaju privremenu policijsku zaštitu u svrhu osobne zaštite ili odvrćanja opasnosti (članak 32. Odluke Vijeća 2007/533/PUP) - unose se temeljem zahtjeva nadležnih tijela ili sudova;
4. osobe koje se traže radi sudjelovanja u sudskom postupku (članak 34. Odluke Vijeća 2007/533/PUP) odnosi se na svjedoke, kao i o osobe koje su se dužne javiti na sud u okviru nekog kaznenog postupka radi kaznenog djela koje im se stavlja na teret, ili na osobe kojima treba uručiti sudsku odluku ili poziv na odsluženje zatvorske kazne;
5. osobe ili predmeti u svrhu diskretne (i specifične) provjere (članak 36. Odluke Vijeća 2007/533/PUP) i
6. predmeti za kojima se traga radi oduzimanja ili osiguranja dokaza u kaznenim postupcima (članak 38. Odluke Vijeća 2007/533/PUP).

Upozorenje u SIS II sastoji se od podataka za identificiranje osobe ili predmeta, podataka o razlogu potraživanja osobe ili predmeta i podataka o mjeri koju treba poduzeti kada se osoba ili predmet pronađe.

Za uspješnost rada Schengenskog informacijskog sustava ključan uvjet je kvaliteta, točnost i cjelovitost unesenih podataka. Kada se kreira upozorenje za osobu minimalni podaci koji moraju biti uneseni su ime i prezime, spol, odluka na temelju koje se izdaje upozorenje i mjera koju je potrebno poduzeti. Međutim, što je više podataka uneseno, to je veća mogućnost za uspješno izdanog upozorenja. Radi olakšanja identifikacije i izbjegavanja pogrešne identifikacije u upozorenje se mogu unijeti fotografije i otisci papilarnih linija, ali i skenirani dokumenti, podaci s radiofrekvencijskih čitača i preslike Europskog uhiđenog naloga.

Upozorenja unesena u sustav mogu se povezivati, pa se tako osoba može povezati s vozilom u kojem prema dostupnim informacijama se osoba kreće, dokumentima koje koristi i slično. Ograničenje kod povezivanja upozorenja je da sva povezana upozorenja moraju biti unesena od strane iste države. Povezivanje upozorenja ne ukida pravo pristupa, što znači da tijelo

koje ima pravo pristupa samo upozorenjima za vozila, ne može vidjeti povezano upozorenje za osobu.

Važno je istaknuti da pravo na pristup upozorenjima iz Schengenskog informacijskog sustava nemaju treće države niti međunarodne organizacije.

Kao i svaki podatak unesen u bilo koju bazu podataka tako i upozorenje u SIS-u ima rokove nakon kojih se podaci brišu. Tako se upozorenja u SIS-u se čuvaju dok ne postignu svrhu radi koje su uneseni te se nakon isteka roka upozorenja automatski brišu, osim u slučajevima kada država koja je unijela upozorenje odluči produžiti vrijeme čuvanja upozorenja. Jedino upozorenje koje može biti trajno je upozorenje za osobe i predmete kojima se traži diskretna ili specifična provjera⁸⁵.

Iako ne od presudne važnosti, ali ipak specifična posebitost SIS II je primjena transliteracijskih pravila za pretvaranje latiničnih diakritičkih znakova i ćiriličnih slova i transkripcijskih pravila za pretvaranje grčkih slova.

Svako upozorenje ima jedinstveni Schengenski identifikacijski broj (engl. Schengen ID). Za osobu ili predmet jedna država članica može unijeti samo jedno upozorenje u SIS II, a više država članica može unijeti upozorenje za istu osobu ili predmet ako su upozorenja usklađena.

Ukoliko država članica smatra, da neko upozorenje po članku 26., 32. ili 36. nije u skladu s njenim nacionalnim zakonodavstvom, njenim međunarodnim obavezama ili temeljenim državnim interesima, može to upozorenje označiti tako, da se tražene mjere iz tog upozorenja na njenom teritoriju neće provoditi ili će se zamijeniti blažom mjerom (npr. mjera „uhiti“ zamjenjuje se mjerom „priopćiti adresu“). To se naziva označavanje upozorenja zastavicom ili *flagiranje* (engl. *flag*).

Svaka država koja je ostvarila uvjete za pristup Schengenskom informacijskom sustavu, kao uvjet je morala osnovati ured S.I.Re.N.E. (engl. Supplementary Information Request at the National Entries – Zahtjev za dopunske informacije kod nacionalnih unosa) koji osigurava razmjenu svih dopunskih podataka te koordinira i provjerava kvalitetu podataka unesenih u sustav SIS II.

Ured S.I.Re.N.E. pruža dodatne informacije o upozorenjima, potvrđuje valjanost upozorenja o osobama koje se traže radi uhićenja, kontaktira države koje su izdale upozorenje u

⁸⁵ Članak 36. Odluke Vijeća 2007/533/PUP od 12. lipnja 2007. o osnivanju, radu i korištenju druge generacije Schengenskog informacijskog sustava (SIS II)

slučajevima „pogodaka“ i u slučajevima poduzimanja tražene mjere, obavještava državu koja je izdala upozorenje kada se tražena mjera ne može poduzeti (tzv. flagiranje), obavlja nadzor kvalitete podataka i kompatibilnosti upozorenja, koordinira prekogranične aktivnosti vezane za upozorenja iz SIS II i rješava zahtjeve za pristupom osobnim podacima.

Ured S.I.Re.N.E. dopunske podatke razmjenjuje temeljem odredbi iz Priručnika S.I.Re.N.E.⁸⁶ koji sadrži detaljna pravila i procedure u razmjeni dodatnih informacija između dva ili više ureda i ostala provedbena pravila za korištenje SIS II.

Dopunski podaci razmjenjuju se sigurnom komunikacijskom mrežom uz pomoć 14 standardiziranih i strukturiranih obrazaca koji su označeni slovima abecede A, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, koji sadrže polja označena brojevima predviđena za točno određene podatke utvrđene Priručnikom S.I.Re.N.E.

⁸⁶ Provedbena odluka Komisije (EU) 2017/1528 o zamjeni Priloga Provedbenoj odluci Komisije 2013/115/EU o usvajanju Priručnika SIRENE i drugih provedbenih mjera za drugu generaciju Schengenskog informacijskog sustava (SIS II), Službeni list Europske komisije, C(2017) 5893 od 31. kolovoza 2017. godine, Službeni list Europske unije, broj: L 231/6 od 07. rujna 2017. godine

VIII. ANALIZA PRAKSE

8.1. Međunarodna potražna djelatnost policije Republike Hrvatske u okviru suradnje sa INTERPOL-om

Za osobu za kojom je na lokalnoj razini, odnosno unutar granica države pravosudnog tijela koji osobu potražuje, raspisana potraga radi uhićenja poradi izvršenja kaznenog djela, odnosno potraga s mjerom „Uhititi“ (u daljnjem tekstu tražena osoba) te nakon što su na području te države iscrpljene sve mjere traganja, ili u slučajevima kada postoji informacija da se osoba nalazi u nekoj drugoj državi, nadležni sud na vlastitu inicijativu ili na prijedlog nadležnog policijskog tijela, u Republici Hrvatskoj, to je policijska uprava na čijem se području sud nalazi, nalaže raspisivanje međunarodne potrage za traženom osobom.

Nalog suda za raspisivanje međunarodne tjeralice može biti u obliku formalnog Naloga ili dopisa. Nakon zaprimanja Naloga suda, u bilo kojem obliku, policijska uprava prikuplja svu dokumentaciju izdanu od strane nadležnih pravosudnih tijela (nalog za raspisivanje (međunarodne) tjeralice suda, državnog odvjetništva ili USKOK-a, rješenje o određivanju istražnog zatvora, optužnicu ili pravomoćnu sudsku presudu ukoliko postoji i drugostupanjska) vezanu za određenu osobu za kojom se traga, a koja je potrebna za raspisivanje međunarodne potrage.

Objedinjena dokumentacija se dostavlja, koja može biti iz dostavljena iz više policijskih uprava za istu osobu i dostavlja se Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske. Ministarstvo pravosuđa izdaje suglasnost za raspisivanje međunarodne potrage, čime se obvezuje da će, ukoliko osoba bude uhićena na području neke druge države, zatražiti izručenje.

Suglasnost Ministarstva pravosuđa dostavlja se nadležnom Ministarstvu unutarnjih poslova radi raspisivanja međunarodne potrage.

Kao što je ranije navedeno ustrojstvene jedinice Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske Odjel INTERPOL-a ili S.I.Re.N.E. nadležne su za raspisivanje međunarodni potraga u međunarodnim bazama podataka.

Osim što se obavljaju provjere o mogućoj lokaciji osobe ranije prikupljenoj u međunarodnoj razmjeni podataka, u Informacijskom sustavu Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske – IS MUP-a provjeravaju se identifikacijski podaci za osobu, postoje li izdani

dokumenti (putovnica ili osobna iskaznica) i postoje li posebna upozorenja (osoba je nasilna, ovisnik o drogama, naoružana i slično).

Vrlo je bitno napomenuti da je tijelo odgovorno za unošenje točnih identifikacijskih i drugih podataka u međunarodne baze podataka upravo NCB INTERPOL-a i Ured S.I.Re.N.E. države koja unosi upozorenje.

Iz navedenih razloga, prije samog unošenja međunarodne potrage obavlja se provjera odgovara li dostavljena dokumentacija sve zahtjeve INTERPOL-ovih pravila za obradu podataka za objavljivanje crvene tjeralice ili će se za osobom raspisati difuzija s mjerom „Uhititi“ (u daljnjem tekstu svako spominjanje difuzije odnosi se na difuziju s mjerom „Uhititi“).

Sukladno nacionalnom zakonodavstvu crvena tjeratica tretira se kao zahtjev za privremeno uhićenje do dostave formalne Zamolbe za izručenje (kao što je to u Republici Hrvatskoj) ili u nekim državama, poput Ruske Federacije, smatra se samo kao obavijesti da se neka osoba potražuje u određenoj državi ili u više država.

Za razliku od crvene tjeralice, difuziju s istom svrhom veći broj država članica INTERPOL-a ne tretira kao zahtjev za privremeno uhićenje, upravo iz razloga nedostatka kontrole od strane Generalnog tajništva INTERPOL-a, ali i zbog smanjenog broja podataka koji su potrebni za njezino objavljivanje. Nakon svih navedenih provjera u INTERPOL-ovoj bazi podataka I-link u zahtjevu za objavljivanjem crvene tjeralice ili u zahtjevu za distribucijom difuzije, u unaprijed strukturirana polja, unose se svi dostupni identifikacijski podaci za osobu te podaci iz dostavljene pravosudne dokumentacije.

Crvenu tjeraticu ne raspisuje država koja osobu potražuje, već je na zahtjev nadležnih tijela te države crvenu tjeraticu raspisuje Glavno tajništvo Interpola (IPSG). Nacionalni centralni ured INTERPOL-a ispuni zahtjev za izdavanje crvene tjeralice (elektronički obrazac), tj. u njega unese osobne podatke, identifikacijske materijale, podatke o postupku i kaznenom djelu te podatke o tijelu koje vodi postupak i koje osobu potražuje, nakon čega se obrazac šalje IPSG-u koji ju nakon provjere udovoljava li svim INTERPOL-ovim pravilima za obradu podataka i objavljuje.

Generalno tajništvo INTERPOL-a objaviti će tjeraticu za osobom u svrhu uhićenja i izručenja kada su ispunjeni slijedeći minimalni uvjeti⁸⁷:

⁸⁷ Članci 83 – 87 INTERPOL-ovih pravila za obradu podataka - INTERPOL's Rules on the Processing of Data, dostupno na <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/Legal-materials>

- da je kazneno djelo za koje se potraga raspisuje ozbiljno kazneno djelo (neće se objaviti za kršenje propisa vezana za različita kulturalna i druga ponašanja, propisa vezanih za obiteljska i privatna pitanja, administrativne propise ili privatne tužbe),
- ukoliko se osoba potražuje radi provođenja kaznenog postupka, maksimalna moguća kazna mora biti najmanje dvije godine ili duža,
- ukoliko se osoba potražuje radi izdržavanja kazne zatvora, izrečena kazna zatvora mora biti duža od šest mjeseci, odnosno preostala kazna za odslužiti mora biti duža od šest mjeseci,
- zahtjev mora biti od interesa za međunarodnu policijsku suradnju,
- podaci o identitetu moraju biti dostatni za identifikaciju osobe, što uključuje kombinaciju od najmanje dva podatka iz grupe
 - prezime, ime, spol, datum rođenja (najmanje godina) i jedan od dodatnih podataka: osobni opis ili DNA profil ili otisci papilarnih linija ili podaci o identifikacijskom dokumentu (putovnica, nacionalna osobna iskaznica),
 - fotografija dobre kvalitete i jedan od dodatnih podataka: alias ili ime roditelja ili opširan osobni opis ili DNA profil ili otisci papilarnih linija,
- činjenični opis kaznenog djela koji mora sadržavati jasan opis kažnjivog djelovanja tražene osobe, uključujući i vrijeme i mjesto navodne kriminalne aktivnosti,
- optužbu, osudu,
- zakon u kojem je opisano kazneno djelo,
- maksimalna moguća kazna zatvora, izrečena kazna zatvora, podatak o preostalom vremenu kazne zatvora,
- podaci o važećem nalogu za uhićenje ili sudskoj odluci s istim pravnim učinkom.

Nacionalni središnji ured – NCB koji unosi podatke u tjeralicu, mora osigurati da je tijelo koje je izdalo nalog za uhićenje ili je donijelo sudsku odluku ovlašteno za izdavanje, da je tijelo nadležno za izručenje suglasno sa izdavanjem tjeralice i da će, ukoliko osoba bude uhićena, tražiti njezino izručenje u skladu s nacionalnim zakonom i/ili bilateralnim ili međunarodnim sporazumom i da će osoba, ukoliko nalog za uhićenje nije izdan od strane pravosudnog tijela, nakon uhićenja, imati mogućnost korištenja mehanizma žalbe pred pravosudnim tijelom.

Nakon unošenja podataka u zahtjev za objavljivanjem crvene tjeralice od strane NCB-a, Generalno tajništvo provodi provjeru kako bi potvrdio da je zahtjev unesen u skladu s INTERPOL-

ovim Statutom i Pravilima, naročito u skladu s člancima 2. i 3. INTERPOL-ovog Statuta, odnosno u skladu s Deklaracijom o ljudskim pravima i da kazneno djelo za koje se osoba traži nema politički, vojni, religijski i rasni karakter.

Kako je već ranije navedeno uvjeti za objavljivanje Difuzija, neovisno o svrsi zbog koje se izdaje, su blaži, međutim i prilikom objavljivanja Difuzija NCB mora osigurati da su podaci uneseni u difuziju dostatni i zakoniti, da udovoljavaju osnovnim uvjetima za objavu u INTERPOL-ovim bazama, da su važni za međunarodnu policijsku suradnju i da je zahtjev u skladu s člancima 2. i 3. INTERPOL-ovog Statuta kao i sa obvezama temeljem međunarodnih propisa.

Prilikom potvrđivanja zahtjeva, crvenoj tjeratici ili difuziji dodjeljuje se broj Generalnog tajništva pod kojim je crvena tjeratica ili difuzija zavedena u bazi podataka INTERPOL-a.

Zahtjev za objavom crvene tjeralice automatski se dostavlja Generalnom tajništvu INTERPOL-a, ali crvena tjeratica vidljiva je tek nakon provjere i odobrenja, dok se difuzija odmah po unosu automatski dostavlja svim odabranim državama.

Više država članica može unijeti crvenu tjeraticu ili difuziju za istu osobu, a odluku o tome kojoj će se državi osoba izručiti donose nadležna tijela države koja je osobu uhitila.

Promjenom INTERPOL-ovih pravila za obradu podataka u svibnju 2016. godine ukinuta je mogućnost raspisivanja tjeralice i objave u isto vrijeme, odnosno za osobu se može raspisati samo tjeratica ili difuzija s istim mjerama. Nadalje, uvedena je promjena da se prilikom završetka unosa podataka u zahtjevu treba potvrditi da su uneseni podaci u skladu s Statutom i INTERPOL-ovim pravilima, te da svako javno objavljivanje tjeralice treba tjeralice opravdati. Do sada je zahtjev za javno objavljivanje crvene tjeralice bio više pravilo nego izuzetak. Tako se je kod unosa svih zahtjeva za objavljivanjem crvenih tjeratica tražilo i javno objavljivanje, osim u posebnim i vrlo rijetkim slučajevima kada je zabranu objavljivanja tražio sud, Ministarstvo pravosuđa, nadležna Služba policijske uprave ili u Ravnateljstvu policije za istraživanje i suzbijanje kaznenih djela za koje se osoba traži.

Ukoliko se za traženu osobu raspisuje difuzija, na samom se kraju odabire želi li se difuzija poslati na sve države, zone ili samo neke države te eventualne restrikcije, odnosno, odabire se država za koju se ne želi da difuzija bude vidljiva. Ovo se pravilo posebno primjenjuje u slučajevima kada se difuzija odnosi samo na države koje nisu u Schengenskom prostoru (non-Schengen countries).

Nakon raspisivanje crvene tjeralice ili difuzije u INTERPOL-ovim bazama podataka, države članice koje zaprime informaciju obavljaju provjere o tome je li osoba državljanin njihove države, i ovisno o tehničkim mogućnostima svake pojedine države, postoje li podaci da tražena osoba ima prijavljeno prebivalište ili boravište u njihovoj državi, postoje li podaci o prelascima državne granice ili neki drugi podaci koji bi upućivali na to da se osoba nalazi na teritoriju njihove države. Sve pozitivne informacije proizašle iz navedenih provjera trebale bi se u najkraćem mogućem roku putem otvorenog INTERPOL-ovog kanala, u tzv. „otvorenim“ porukama dostavljaju državi koja je raspisala međunarodnu potragu.

Nadalje, obavljaju se provjere ima li osoba prebivalište te druge dostupne informacije za osobu (poput izdanih hrvatskih dokumenata i sl.), koje se također dostavljaju državi koja je izdala potragu.

U praksi, postoje države koje dostavljaju informacije o svim izvršenim provjerama za svaku unesenu međunarodnu potragu, bez obzira je li rezultat provjere pozitivan ili negativan (jedna od takvih država je Kanada), a dostava podataka zbog velike količine izdanih međunarodnih potraga u danu traje i po nekoliko mjeseci. Međutim praksa nekih država je da nikada ne dostave obavijest o izvršenim provjerama, iako tražena osoba locirana na njihovom teritoriju, a državljanin je te države, te ne postoji bilateralni ugovor o izručenju vlastitih državljana.

Kada se zaprimi obavijest o raspisanoj međunarodnoj potrazi radi uhićenja i izručenja za državljana Republike Hrvatske koji sukladno članku 9. Ustava RH⁸⁸ ne može biti izručen iz Republike Hrvatske, osim kad se mora izvršiti odluka o izručenju ili predaji donesena u skladu s međunarodnim ugovorom ili pravnom stečevinom Europske unije, obrazac crvene tjeralice ili difuzije prevodi se na hrvatski jezik (neslužbeni prijevod) te se isti zajedno s obavijesti o raspisivanju međunarodne potrage dostavljaju Ministarstvu pravosuđa i Državnom odvjetništvu RH. U IS MUP-a raspisuje se međunarodna potraga, ali ne s traženom mjerom „Uhititi“, već s mjerom „Kontrola“.

Iznimka je kada je međunarodnu potragu izdala država koja s Republikom Hrvatskom ima sklopljen bilateralni ugovor ili sporazum o izručenju vlastitih državljana, a podaci iz međunarodne potrage udovoljavaju uvijete za izručenje vlastitog državljana iz ugovora ili sporazuma ili je izdana za stranca s privremenim ili stalnim boravištem na području Republike Hrvatske.

⁸⁸ Izmjena Ustava Republike Hrvatske od 16. listopada 2010. godine, Ustav Republike Hrvatske - pročišćeni tekst, Narodne novine, Službeni list, broj 85/10.

Republika Hrvatska ima sklopljene bilateralne ugovore o izručenju s Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom, Makedonijom i Srbijom.

Ugovor između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o izručenju⁸⁹ sklopljen je 28. studenog 2012. godine, stupio je na snagu 6. ožujka 2014. godine, a primjenjuje se od dana potpisivanja. Izručenje vlastitih državljana moguće je za kaznena djela organiziranog kriminala, korupcije i pranja novca ako su ispunjeni uvjeti da je kazneno djelo počinjeno nakon potpisivanja Ugovora, te kumulativno ako se osoba traži radi kaznenog progona za navedena kaznena djela za koja je prema pravu oviju država propisana kazna zatvora ili mjera koja uključuje oduzimanje slobode duža od četiri godine, a ako se osoba traži u svrhu izvršenja pravomoćno izrečene kazne ili ako je ostatak kazne koji se treba izvršiti duži od dvije godine. Temeljem navedenog Ugovora, vlastiti državljani mogu se izručiti i za druga teška kaznena djela te kumulativno ako se osoba traži radi kaznenog progona za navedena kaznena djela za koja je prema pravu oviju država propisana kazna zatvora ili mjera koja uključuje oduzimanje slobode duža od deset godina, a ako se osoba traži u svrhu izvršenja pravomoćno izrečene kazne ili ako je ostatak kazne koji se treba izvršiti duži od pet godina. Odredbe ovog Ugovora vezane za izručenje vlastitih državljana ne primjenjuje se za kaznena djela genocida, zločina protiv čovječnosti i ratnih zločina.

Ugovor između Republike Hrvatske i Crne Gore o izručenju⁹⁰ sklopljen je 1. listopada 2010. godine, stupio je na snagu 16. svibnja 2011. godine, a primjenjuje se od dana potpisivanja. Izručenje vlastitih državljana moguće je za kaznena djela organiziranog kriminala, korupcije i pranja novca ako su ispunjeni uvjeti da je kazneno djelo počinjeno nakon potpisivanja Ugovora, te kumulativno ako se osoba traži radi kaznenog progona za navedena kaznena djela za koja je prema pravu oviju država propisana kazna zatvora ili mjera koja uključuje oduzimanje slobode duža od četiri godine, a ako se osoba traži u svrhu izvršenja pravomoćno izrečene kazne ili ako je ostatak kazne koji se treba izvršiti duži od dvije godine.

Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Makedonije o izručenju⁹¹ sklopljen je 31. listopada 2011. godine, stupio je na snagu 22. studenog 2012. godine, a primjenjuje se od dana

⁸⁹ Ugovor između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o izručenju, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 1/14, 3/14

⁹⁰ Ugovor između Republike Hrvatske i Crne Gore o izručenju, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 6/11, 12/11

⁹¹ Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Makedonije o izručenju, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 8/12, 10/12

potpisivanja. Uvjeti za izručenje vlastitih državljana identični su onima iz sporazuma s Crnom Gorom.

Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Srbije o izručenju⁹² sklopljen je 29. lipnja 2010. godine, te se privremeno primjenjuje od dana potpisivanja. Izručenje vlastitih državljana moguće je za kaznena djela organiziranog kriminala i korupcije ako su ispunjeni uvjeti da je kazneno djelo počinjeno nakon potpisivanja Ugovora. Obzirom da nisu posebno istaknuti dodatni uvjeti primjenjuju se dodatni uvjeti kao i za sve ostale državljane.

Kada se postupa temeljem bilateralnog ugovora u IS MUP- a se raspisuje međunarodna potraga s mjerom „Uhititi“, a ukoliko osoba ima prijavljeno prebivalište / boravište ili postoje saznanja da se osoba nalazi na području Republike Hrvatske, crvena tjeratica ili difuzija, zajedno s neslužbenim prijevodom, identifikacijskim materijalom za osobu, dodatnim prikupljenim informacijama i uputama o postupanju dostavljaju se nadležnoj policijskoj upravi radi uhićenja osobe. Ukoliko hrvatski državljanin koji udovoljava uvjetima za izručenje nema prijavljeno prebivalište ili boravište na području Republike Hrvatske ili ga se ne može locirati, o tome se obavještava država koja je izdala međunarodnu potragu, Ministarstvo pravosuđa i Državno odvjetništvo RH s napomenom da je na području Republike Hrvatske za predmetnim na snazi međunarodna potraga države izdavanja s mjerom „Uhititi“.

Kada je stranac ili državljanin Republike Hrvatske za kojega je dopušteno izručenje temeljem bilateralnog ugovora, a za kojom je u INTERPOL-ovim bazama podataka raspisana međunarodna potraga s mjerom „Uhititi“ kontroliran od strane policijskog službenika, bilo u unutrašnjosti ili na graničnom prijelazu i provjerama u IS MUP-a NISUDG utvrdi se da je za istim od strane INTERPOL-a raspisana potraga s mjerom „Uhititi“, o istom bez odgode obavještava nadležno policijsko tijelo za razmjenu podataka putem automatski generiranog obrasca „Obavijest o pogotku“. Sustav djelomično automatski popunjava obrazac podacima iz sustava. Korisnik je dužan popuniti preostala polja obrasca i automatski ga poslati INTERPOL-u Zagreb. Granična policija, kojoj je osnovni alat za rad NISUDG, za slanje obrazaca o pogotku će koristiti NISUDG.

Nakon lociranja osobe putem INTERPOL-ovih kanala nadležno policijsko tijelo države lociranja dostavlja žurni zahtjev s informacijom o lociranju i zadržavanju te upit o valjanosti

⁹² Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Srbije o izručenju dostupan na https://pravosudje.gov.hr/userdocsimages/arhiva/Root%20Folder/MPRH/PDF/Uprava%20za%20EU%20i%20me%C4%91unarodnu%20suradnju/RH_Srbija_Ugovor%20o%20izrucenju.pdf

međunarodne potrage. Naime, u praksi se dešavalo da je osoba uhićena i zadržana temeljem međunarodne potrage koju država, koja je istu unijela, iz nekog razloga nije obustavila, iako su stvoreni svi uvjeti za njezinu obustavu.

Neke države, poput Ruske federacije, da bi se osoba uhitila temeljem raspisane međunarodne potrage u INTERPOL-ovim bazama podataka zahtijevaju dostavu Zamolbe za privremeno uhićenje radi izručenja, o čemu se, bez odgode, obavještava Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske koje je nadležno za izdavanje takve Zamolbe.

Nakon što se zaprimi obavijest obavljaju se provjere u bazama podataka (od ožujka 2016. godine svi predmeti SMPS-a uneseni su u bazu podataka za protok pošte), te se nakon obavljene provjere u najkraćem mogućem roku odgovara da je međunarodna potraga na snazi i dostavljaju, ukoliko su zatraženi, drugi podaci (identifikacijski materijal i sl.). Ujedno se obavještava Ministarstvo pravosuđa i nadležna pravosudna tijela koja su izdala naloge za raspisivanje međunarodne potrage, kako bi u zadanim rokovima pripremili i dostavili Zamolbu za izručenje državi uhićenja.

Postupak izručenja vodi se preko nadležnih ministarstava, najčešće pravosuđa i vanjskih poslova, a nadležni ministar, čak u slučajevima kada se o izručenju osobe odlučuje pred sudbenim tijelom, temeljem diskrecijske ovlasti donosi konačnu odluku o izručenju⁹³.

U Republici Hrvatskoj Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima⁹⁴ u Glavi III. govori o pretpostavkama za izručenje i postupku izručenja.

Izručenje se može dopustiti radi provođenja kaznenog postupka ili izdržavanja kazne zatvora ukoliko kazneno djelo za koje se traži izručenje osobe sadrži bitna obilježja kaznenih djela i prema domaćem pravu i to kaznom zatvora ili sigurnosnom mjerom lišenja slobode u vremenskom trajanju najmanje jedne godine, za kazneni postupak ili ako je izrečena kazna zatvora ili mjera lišenja slobode u trajanju od najmanje četiri mjeseca.

Neće se dopustiti izručenje ukoliko je kazneno djelo za koje se osoba traži počinjeno na području Republike Hrvatske ili ako je oštećena osoba hrvatski državljanin, ukoliko kazneno djelo za koje se osoba traži nije kazneno djelo po domaćem zakonodavstvu, ukoliko je nastupila zastara, ako se traži radi kaznenog djela za koji je već ranije pravomoćno osuđen ili oslobođen (ne bis in idem), ukoliko nije utvrđena istovjetnost osobe čije se izručenje traži, ukoliko nema dovoljno

⁹³ Krapac, Davor: Međunarodna kaznenopravna pomoć, Narodne novine d.d., Zagreb, svibanj 2006., str. 219

⁹⁴ Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, Narodne novine, Službeni list, broj 178/04

dokaza za osnovanu sumnju da je osoba počinila kazneno djelo ili da postoji pravomoćna presuda. Izručenje se može odbiti ukoliko Republika Hrvatska može preuzeti kazneni progon ili izvršenje strane presude, a to se čini prikladnim radi socijalne rehabilitacije osobe.

Država koja je uhitila osobu dužna je o uhićenju obavijestiti državu koja je izdala međunarodnu potragu, kako bi na vrijeme, u roku od 18 dana, s mogućim produljenjem na dodatnih 30 dana, nadležno pravosudno tijelo, putem pravosudnih ili diplomatskih kanala moglo dostaviti Zamolbu za izručenje.

Zamolba za izručenje mora sadržavati mjesto izdavanja i naziv stranoga nadležnog tijela koje je uputilo zamolbu, pravnu osnovu za pružanje međunarodne pravne pomoći, točan opis radnje međunarodne pravne pomoći koja se traži i razlog zamolbe za međunarodnu pravnu pomoć, pravni naziv, kratak činjenični i pravni opis kaznenog djela, točne podatke i državljanstvo osobe u odnosu na koju se traži međunarodna pravna pomoć i njezin položaj u postupku, u slučaju dostave sudskih akata i vrstu akta koji se dostavlja⁹⁵. Osim toga mora sadržavati sredstva za utvrđivanje istovjetnosti izručenika (točan opis, fotografije, otisci prstiju i sl.), optužnica ili presuda ili odluka o pritvoru ili koji drugi akt ravan toj odluci, u izvorniku ili ovjerenom prijepisu, u kojem treba biti naznačeno ime i prezime osobe čije se izručenje traži i ostali podaci potrebni za utvrđivanje njezine istovjetnosti, opis djela, zakonski naziv kaznenog djela i dokazi za osnovanu sumnju, izvadak iz teksta kaznenog zakona koji se treba primijeniti ili je primijenjen prema izručeniku zbog djela u povodu kojega se traži izručenje, a ako je djelo počinjeno na području treće države, onda i izvadak iz teksta kaznenog zakona te države⁹⁶. Ukoliko su dostavljeni dokumenti na stranom jeziku, zamolbi treba priložiti i prijevod na hrvatski jezik.

Nakon provedenog postupka donosi se rješenje kojim se utvrđuje da su ispunjene sve zakonske pretpostavke za izručenje, nakon čega navedeno rješenje dostavlja nadležnom Ministarstvu čiji ministar temeljem diskrecijske odluke dopušta ili odbija izručenje.

Ukoliko uhićena osoba pristane na izručenje, postupak izručenja može se voditi i po skraćenom postupku (pojednostavljen postupak izručenja). Pristanak na izručenje je neopoziv. U slučaju kada osoba pristane na izručenje, nadležno tijelo države koja je izdala međunarodnu potragu nije obvezna dostaviti Zamolbu za izručenje⁹⁷.

⁹⁵ Članak 8. stavak 3. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, Narodne novine 178/04

⁹⁶ Članak 43. stavak 1. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, Narodne novine 178/04

⁹⁷ Krapac, Davor: Međunarodna kaznenopravna pomoć, Narodne novine d.d., Zagreb, svibanj 2006., str. 126 - 218

Po donošenju odluke, nadležno tijelo države koja je donijela odluku putem kanala INTERPOL-a obavještava Republiku Hrvatsku da je donesena odluka o izručenju te se pristupa organizaciji preprate osobe u Republiku Hrvatsku ili u obrnutom smjeru.

Putem kanala INTERPOL-a dogovara se mjesto, datum i vrijeme primopredaje osobe, organizira se putovanje ili angažman policijskih službenika nadležne policijske uprave, a po postignutom dogovoru o terminu primopredaje osobe o tome se izvještavaju sva nadležna tijela (Ministarstvo pravosuđa, Uprava za zatvorski sustav, pravosudno tijelo koje je izdalo Nalog, Služba općeg kriminaliteta u Ravnateljstvu policije i nadležne policijske uprave).

Ukoliko se radi o susjednoj državi, za prepratu osobe od državne granice s tom državom, do zatvora u koju se osoba, prema nalogu nadležnog pravosudnog tijela koje je izdalo nalog za raspisivanje međunarodne tjeralice treba smjestiti, te uz suglasnost Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa RH, nadležna je policijska uprava na čijem se području nalazi pravosudno tijelo. Ukoliko postoji više naloga za smještaj u više zatvorskih ustanova, Uprava za zatvorski sustav, u dogovoru s nadležnim pravosudnim tijelima, donosi odluku gdje će se osoba smjestiti i tada je za prepratu nadležna policijska uprava po nadležnosti pravosudnog tijela po čijem se nalogu osoba smješta u upravo tu zatvorsku ustanovu.

Ukoliko se osoba izručuje iz države koja nije susjedna Republici Hrvatskoj, preprata osobe obavlja se zračnim putem. Ukoliko se radi o preprati osobe radi izručenja prepratu osobe zračnim putem obavljaju policijski službenici države koja je izdala međunarodnu potragu.

Ukoliko se radi o transferu osuđenika, za prepratu je nadležna država iz čije se zatvorske ustanove osoba transferira.

U Republici Hrvatskoj za prepratu izručenika od zračne luke u stranoj državi do zračne luke na području Republike Hrvatske nadležni su policijski službenici SMPS. Preprata od zračne luke u RH do zatvora provodi se po pravilima i za susjedne države.

Prepratu izručenika zračnim putem obavljaju isključivo policijski službenici obučeni za provedbu izručenja i predaja, odnosno prepratu osoba, a to su policijski službenici SMPS-a i policijski službenici Specijalne jedinice policije Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

Ukoliko se izručenje osobe, zbog nepostojanja direktnih letova, mora obaviti preko teritorija treće države, o tome se obavještava Ministarstvo pravosuđa, koje je nadležno za izdavanje Zamolbe za tranzit osobe preko teritorija treće države, a koje se dostavlja nadležnim pravosudnim

tijelima treće države radi odobrenja tranzita. Izručenje osobe preko teritorija treće države ne može se obaviti bez odobrenja za tranzit. Države tranzit osobe odobravaju u različitim rokovima, što treba imati u vidu prilikom organizacije provođenja preprate izručenika.

Prije provođenja preprate izručenika sačinjava se sigurnosna prosudba i plan izručenja u kojem je detaljno procijenjen rizik postupanja te se u prvi se plan stavlja zaštita policijskih službenika u pratnji i ostalih putnika i članova posade zrakoplova. U pratnji izručenika najčešće su dva policijska službenika, u slučajevima kada sigurnosna prosudba zahtjeva, tim je sastavljen od najmanje jednog policijskog službenika SMPS-a i jednog ili više policijskih službenika Specijalne jedinice policije. U slučaju da izručnik ima ozbiljnih zdravstvenih problema, u timu može biti i liječnik. Sigurnosnom prosudbom utvrđuje se postupanje, odnosno hoće li osoba biti vezana za vrijeme provođenja preprate i slično. Međutim, procjena policijskih službenika prilikom preuzimanja izručenika u stranoj zračnoj luci, u skladu s okolnostima i njegovom ponašanjem, može promijeniti način postupanja.

Zrakoplovni je prijevoznik prilikom rezervacije zrakoplovnih karata obaviješten da će izručnik (DEPO)⁹⁸ biti u pratnji policijskih službenika, te prijevoz takve osobe posebno odobrava, međutim kapetan zrakoplova prilikom ukrcavanja i nakon obavljenog razgovora s vođiteljem tima pratnje može, odnosno ima pravo, ukoliko on procijeni da osoba mogla ugroziti let, uskratiti ulazak praćenoj osobi i njegovoj pratnji u zrakoplov.

Nakon što je izručnik smješten u zatvorsku ustanovu u Republici Hrvatskoj, bez obzira na način preprate, u Informacijski sustav MUP-a RH unosi se obavijest o izvršenom izručenju, obustavlja se međunarodna potraga u INTERPOL-ovim bazama podataka i IS MUP-a, sačinjava se troškovnik postupka preprate koji se radi evidentiranja troškova dostavlja nadležnom pravosudnom tijelu koje je izdalo Nalog i o obavljenom izručenju obavještavaju se sva ranije navedena nadležna tijela.

⁹⁸ Sve svjetske zrakoplovne kompanije imaju zajednički naziv DEPO za sve osobe koje se temeljem zakona udaljavaju iz države te smještaju na njihove letove, bilo da je osoba u pratnji ili bez pratnje policijskih službenika.

8.2. Međunarodne potrage u Schengenskom informacijskom sustavu iz prakse policije Republike Hrvatske

Za razliku od univerzalnog oblika međunarodne suradnje kada moraju biti formalno ispunjeni svi zakonski uvjeti za raspisivanje međunarodne potrage u svrhu uhićenja i izručenja u INTERPOL-ovim bazama podataka u slučaju potraživanja osobe temeljem supra-nacionalnog oblika međunarodne suradnje uvjeti su puno jednostavniji.

Da bi se raspisalo upozorenje potrebno je postojanje Europskog uhidbenog naloga izdanog od strane nadležnog pravosudnog tijela koji provodi postupak protiv tražene osobe i eventualno identifikacijski materijal za osobu. Ne mora biti zadovoljen uvjet da se tražena osoba neko vrijeme potraživala na području teritorija države izdavanja niti da je već izdan formalni nalog za uhićenje, u ovom slučaju Europski uhidbeni nalog, odobren od strane višeg pravosudnog tijela.

Jedini zajednički uvjet je da su uneseni podaci o identitetu tražene osobe i dokumentaciji koju je izdalo nadležno pravosudno tijelo (Europski uhidbeni nalog) točni.

Raspisivanje upozorenja – međunarodne potrage sa zahtjevom za izvršenje Europskog uhidbenog naloga u Schengenskom informacijskom sustavu druge generacije – SIS II uređeno je Okvirnom odlukom Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. godine o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica⁹⁹.

Okvirna odluka propisuje da se u Schengenskom informacijskom sustavu druge generacije - SIS-u II raspisuju upozorenja za osobe za koje se traži uhićenje radi predaje temeljem Europskog uhidbenog naloga ili izručenja (članak 26. Odluke Vijeća 2007/533/PUP).

Također propisuje da se Upozorenja po čl. 26 unose temeljem zahtjeva pravosudnog tijela zemlje članice izdavateljice.

Upozorenje u Schengenskom informacijskom sustavu smatra se formalnim zahtjevom za uhićenje, pokretanje postupka izvršenja Europskog uhidbenog naloga i donošenja odluke o predaji tražene osobe državi članici.

Jedna od glavnih mjera za olakšavanje pravosudnih postupaka i međunarodne policijske suradnje članice Schengenskog prostora, Okvirnom odlukom broj 2002/584/PUP¹⁰⁰ od 13. lipnja

⁹⁹ Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. godine o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica, Službeni list Europske unije, broj L 190/1 od 18. srpnja 2002. godine

¹⁰⁰ Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. godine o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica, Službeni list Europske unije, broj L 190/1 od 18. srpnja 2002. godine

2015. godine o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica implementirale je načelo uzajamnog priznanja sudskih odluka.

Obzirom da su postupci izručenja temeljem međunarodnih pravnih propisa koji uređuju postupak izručenja dugotrajni, a propisi sadržajno i formalno neprimjereni temeljnim idejama o brznoj, ekonomičnoj, učinkovitoj i jednostavnoj međunarodnoj pravosudnoj i policijskoj suradnji, pronađen je sustav koji osigurava jednostavniju i bržu proceduru.

U Republici Hrvatskoj Okvirna odluka broj 2002/584/PUP¹⁰¹ od 13. lipnja 2015. godine o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica implementirana je, uz druge pravne akte, u Zakon o pravosudnoj suradnji s državama članicama Europske unije¹⁰² koji je na snazi od 17. ožujka 2015. godine.

Predmetnim je zakonom Europski uhidbeni nalog, u članku 2. definiran kao „nalog nadležnog pravosudnog tijela države članice za uhićenje i predaju osobe koja se zatekne u drugoj državi članici u svrhu kaznenog progona ili izvršenja zatvorske kazne ili mjere koja uključuje oduzimanje slobode“.

Od primjene, odnosno od 1. srpnja 2013. godine, u Republici Hrvatskoj najveći je broj Europskih uhidbenih naloga izdan 2014. godine (114), kada je većina pravosudnih tijela, nadležnih za izdavanje EUN-a, počela koristiti prednosti izdavanja.

Države članice Europske unije odmah su po ulasku Hrvatske u Europsku uniju i početka primjene EUN-a, zbog dotadašnjih zajamčenih prava Ustavom o ne izručivanju vlastitih državljana, počele dostavljati izdane EUN-e putem kanala INTERPOL-a. Tako je u pola godine primjene dostavljeno čak 148 EUN-a za državljane Republike Hrvatske. Kasnija dostava EUN-a za hrvatske državljane od strane drugih država razlikuje se od godine do godine bez prepoznatljive tendencije rasta ili pada.

Priključivanjem Republike Hrvatske na Schengenski informacijski sustav broj EUN-a za hrvatske državljane se vidno povećao prvenstveno iz razloga je države nisu imale podatke o hrvatskom državljanstvu ili da se osoba prebiva na području Republike Hrvatske.

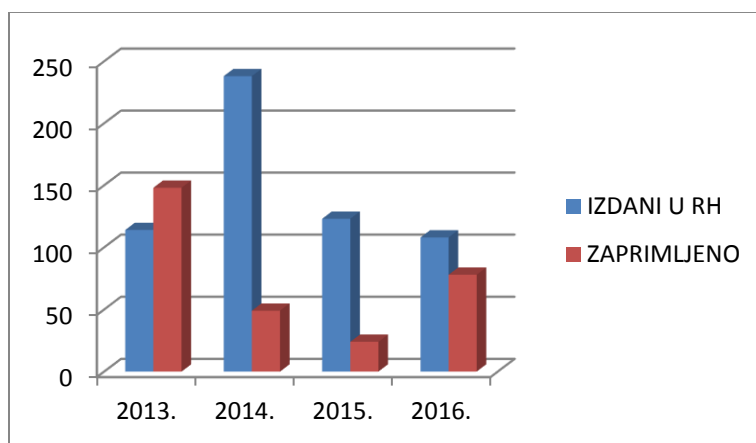
¹⁰¹ Loc. cit.

¹⁰² Zakon o pravosudnoj suradnji s državama članicama Europske unije, Narodne novine, Službeni list, broj 91/10, 81/13, 124/13, 26/15, 102/17

Tablica 2: EUN izdani od strane hrvatskih pravosudnih tijela i zaprimljenih od drugih država za državljane RH¹⁰³

	2013.	2014.	2015.	2016.
IZDANI U RH	114	238	123	108
ZAPRIMLJENO	148	49	24	78

Grafikon 2: Grafički prikaz EUN-a izdanih od strane hrvatskih pravosudnih tijela i zaprimljenih od drugih država za državljane RH

Europski uhiđbeni nalog izdaje se na standardiziranom obrascu s već unaprijed određenim sadržajem u cilju olakšavanja i ubrzanja postupanja.

Može se izdati za kaznena djela za koja se, prema nacionalnom zakonodavstvu, može izreći kazna zatvora od najmanje 12 mjeseci, kada se radi o izdavanju Europskog uhiđbenog naloga u svrhu vođenja kaznenog postupka, ili ako je izrečena kazna zatvora u trajanju od najmanje četiri mjeseca¹⁰⁴.

Člankom 2. Stavkom 2. Okvirne odluke taksativno su navedena 32 kaznena djela za koje se ne zahtjeva provjera dvostruke kažnjivosti, a jedini zahtjev je da je djelo kažnjivo minimalnom kaznom zatvora u trajanju od tri godine u državi koja je izdala EUN.

Europski uhiđbeni nalog izdaje se na jeziku države članice koja nalog izdaje. U slučaju uhićenja osobe, država izdavatelj dužna je u unaprijed određenom roku i unaprijed određenom jeziku za svaku državu dostaviti prijevod. Popis službenih jezika koje države članice prihvaćaju i popis vremenskog perioda, odnosno roka, koji se računa od vremena uhićenja, u kojem se treba

¹⁰³ Statistički podaci Službe za međunarodnu policijsku suradnju

¹⁰⁴ Članak 2. Okvirne odluke

dostaviti prijevod EUN-a objavljen je u Europskom priručniku o načinu izdavanja Europskog uhiđenog naloga¹⁰⁵.

U SIS II sustavu prvo se unosi Upozorenje, koje je standardizirano, a sadrži identifikacijske podatke o traženoj osobi, preslika originalnog EUN-a, a moguće je unijeti i prijevod EUN-a na jedan od službenih jezika EU te ukoliko su dostupni fotografija i otisci papilarnih linija osobe. U upozorenje se može unijeti jedan ili više EUN-a.

Pravila za unos upozorenja do u detalja su razrađena u S.I.Re.N.E. priručniku¹⁰⁶ koja obuhvaćaju do u detalja razrađene postupke vezane za unos upozorenja, postupke postupanja prilikom postojanja višestrukih upozorenja za istu osobu, ukoliko postoje podaci o zlouporabljenom identitetu, unosu drugog imena, dostavljanje dopunskih informacija državama, dostavljanje dopunskih informacija vezanih za privremeno uhićenje, dodavanje oznaka, odnosno tzv. „flagiranje“, mjere Ureda S.I.Re.N.E. nakon primitka upozorenja za uhićenje, razmjenu informacija nakon pronađenog dodatnog podatka nepoznatog državi izdavanja, razmjenu dopunskih informacija vezanih za predaju ili izručenje, razmjenu dopunskih informacija vezanih za tranzit preko druge države i brisanje upozorenja nakon predaje ili izručenja.

Za svaku od navedenih razmjena informacija propisani su standardizirani i strukturirani obrasci koji su označeni slovima A, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, s brojčano označenim poljima predviđenim za točno određene podatke.

Ne postoji nadzorno tijelo koje osigurava da su uneseni podaci u skladu sa zadanim pravilima, kao što je to Generalno tajništvo kod INTERPOL-a već su države članice same odgovorne za unos točnih podataka i njihovu kvalitetu.

Više država članica može unijeti Upozorenja za istu osobu, a odluku o tome kojoj će se državi osoba predati temeljem EUN-a donose nadležna tijela države koja je osobu uhitila.

Prilikom unosa Upozorenja, državama članicama istodobno se dostavljaju dopunske informacije korištenjem standardiziranog Obrasca A koji se dostavlja za svaki izdani EUN,

¹⁰⁵ European handbook on how to issue a European Arrest Warrant, Vijeće EU, Brisel, broj ST 8216/2/08 REV 2, od 18. lipnja 2008. godine, dostupno na <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=en&f=ST%2017195%202010%20REV%201>

¹⁰⁶ Provedbena odluka Komisije (EU) 2017/1528 o zamjeni Priloga Provedbenoj odluci Komisije 2013/115/EU o usvajanju Priručnika SIRENE i drugih provedbenih mjera za drugu generaciju Schengenskog informacijskog sustava (SIS II), Službeni list Europske komisije, C(2017) 5893 od 31. kolovoza 2017. godine, Službeni list Europske unije, broj: L 231/6 od 07. rujna 2017. godine

odnosno koliko je za osobu izdanih EUN-a uneseno u Upozorenje toliko se obrazaca A mora poslati.

Obrazac A u numeriranim poljima uz podatke iz Upozorenja, sadrži podatke o činjeničnom opisu kaznenog djela, vremenu i mjestu počinjenja. Ukoliko dostavljeni podaci nisu dostatni za državu članicu, može se tražiti dostava dodatnih podataka.

Ukoliko neka od država koja je zaprimila upozorenje ne može izvršiti traženu mjeru, o tome obavještava državu koja je izdala upozorenje putem Obrasca F (tzv. flagiranje).

Ukoliko je tražena osoba locirana ili zadržavana u stranoj državi temeljem Upozorenja – međunarodne potrage u Schengenskom informacijskom sustavu, obavijest o uhićenju osobe dostavlja se putem istog sustava na standardiziranom „G obrascu“, odnosno obrascu o pogotku (engl. „Hit Form“) u kojem su navedeni svi podaci o mjerama koje će poduzeti te o nadležnom tijelu za primanje EUN-a, potpune podatke za kontakt tog tijela, referentni broj i nadležna osoba (ukoliko su poznati), zahtijevani jezik prijevoda, rok i način dostave.

Ukoliko je osoba uhićena temeljem direktno dostavljenog EUN-a u nekim se slučajevima zaprima obavijest da je osoba uhićena, koja se odmah prosljeđuje nadležnom pravosudnom tijelu koje je izdalo EUN, a u većini slučajeva obavijest o uhićenju osobe dolazi zajedno s obavijesti o odobrenoj predaji temeljem EUN-a.

Obavijest o uhićenju, jeziku na koji EUN treba prevesti, roku za dostavu, te nadležnom tijelu strane države kojem se prijevod treba dostaviti, žurno se dostavlja pravosudnom tijelu koje je izdalo EUN, a koje je nadležno za prevođenje koje mora obaviti ovlašteni sudski vještak. Rokovi za dostavu prijevoda su različiti (od 48 sati, kao u Republici Hrvatskoj, do 40 dana).

U Republici Hrvatskoj prilikom uhićenja osobu se temeljem članka 24. Zakona o pravosudnoj suradnji sa zemljama članicama Europske, kao i člancima 7., 8., 108. i 108a. Zakona o kaznenom postupku obavještava o njegovim pravima i daktiloskopira, te se u roku od dvanaest sati mora prepratiti pritvorskom nadzorniku. Nakon što nadležni Županijski državni odvjetnik od pritvorskog nadzornika zaprimi obavijest o pritvaranju, ispitati će uhićenika te će, ako ne odredi mjere opreza, naložiti policiji da ga u roku od 48 sati od trenutka uhićenja dovede nadležnom sucu istrage radi odluke o istražnom zatvoru i pokretanja postupka predaje.

Iako bi se prijevod EUN-a trebao direktno dostaviti pravosudnim kanalima nadležnim pravosudnim tijelima strane države, praksa nadležnih pravosudnih tijela u Republici Hrvatskoj je da u tim slučajevima, obzirom na pouzdanost i brzinu dostave, koriste nacionalni Ured, odnosno

Odjel S.I.Re.N.E. Međutim, neke države, poput SR Njemačke i Talijanske Republike, ne žele dostavljati prijave EUN-a putem nacionalnog Ureda S.I.Re.N.E. već inzistiraju na direktnoj komunikaciji nadležnih pravosudnih tijela.

Ukoliko u navedenim rokovima od 48 + 36 sati država izdavanja EUN-a ne dostavi dokumentaciju, osoba će se pustiti na slobodu¹⁰⁷.

Nakon što se osoba dovede sucu istrage, sudac će odlučiti o određivanju istražnog zatvora ili će izreći mjeru opreza.

Pravosudno tijelo koje provodi postupak izvršenja Europskog uhiđenog naloga, trebao bi, što se za sada u praksi pokazalo kao pravilo koje se najviše krši, poštivati stroga vremenska ograničenja od 60 dana od uhićenja za donošenje odluke o predaji osobe državi koja je izdala EUN, koji se u posebnim slučajevima može produžiti za dodatnih 30 dana.

Kako je već ranije navedeno, osoba može pristati na predaju, nakon čega, u zakonskom roku od 10 dana, nadležni Sud donosi Rješenje o odobrenju predaji.

Odluke o predaji donose isključivo pravosudna tijela, a države članice Europske unije ne mogu odbiti predaju vlastitih državljana, osim ako same preuzmu izvršenje zatvorske kazne tražene osobe.

Prilikom odlučivanja o predaji temeljem Europskog uhiđenog naloga država koja izvršava nalog može zahtijevati jamstva da će osoba, ako je riječ o kazni doživotnog zatvora, nakon određenog razdoblja, imati pravo zatražiti preispitivanje kazne, da tražena osoba može izdržati preostalu kaznu zatvora u zemlji predaje, ali samo u uvjetima kada osoba ima državljanstvo te države ili u njoj ima uobičajeno boravište.

Predaja temeljem EUN-a može se odbiti temeljem obveznih ili neobaveznih razloga. Obavezni razlozi su: ako je osobi već bilo suđeno za isto kazneno djelo (ne bis in idem), u slučaju da se radi o maloljetnoj osobi (osoba nije navršila dob za kaznenu odgovornost u državi uhićenja, u slučaju amnestije (država u kojoj je osoba uhićena mogla je tu osobu kazneno goniti, ali je to kazneno djelo u toj zemlji obuhvaćeno amnestijom)¹⁰⁸.

Neobvezni razlozi za odbijanje predaje temeljem EUN-a su ukoliko ne postoji dvostruka kažnjivost za kaznena djela osim za 32 navedena u Europskom uhiđenom nalogu, poradi

¹⁰⁷ Članak 23. stavak 7. Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama EU, Narodne novine, Službeni list, broj 91/10, 81/13, 124/13, 26/15 i 102/17

¹⁰⁸ Članak 20. Zakona o pravosudnoj suradnji s državama članicama Europske unije, Narodne novine, Službeni list, broj 91/10, 81/13, 124/13, 26/15 i 102/17

teritorijalne nadležnosti, ukoliko je kazneni postupak u tijeku u zemlji izvršenja te zbog zastare¹⁰⁹.

Nakon nastupanja pravomoćnosti Rješenja o predaji tijelo nadležno za izvršenje rješenja o predaji, u Republici Hrvatskoj je to Ministarstvo unutarnjih poslova, Služba za međunarodnu policijsku suradnju, Odjel S.I.Re.N.E., s nadležnim tijelima države izdavanja dogovara način, vrijeme i mjesto predaje. Rok za izvršenje predaje je deset dana po pravomoćnosti rješenja o predaji, a koji se u iznimnim slučajevima, temeljem članka 23 Okvirne odluke, odnosno članka 35. stavka 2 Zakona o pravosudnoj suradnji s državama članicama EU, može produžiti na dodatnih 10 dana.

Člankom 35. stavak 3. Zakona o pravosudnoj suradnji s državama članicama EU predviđeno je da „Iznimno, sud može predaju tražene osobe privremeno odgoditi zbog postojanja ozbiljnih humanitarnih razloga poput opasnosti od očitog ugrožavanja života ili zdravlja tražene osobe. Sud će o ovim okolnostima odmah obavijestiti tijelo koje je izdalo nalog. Predaja tražene osobe bit će izvršena čim prestanu razlozi za odgodu. Novi način, vrijeme i mjesto predaje dogovorit će se u daljnjem roku od deset dana od prestanka razloga za odgodu.“

U slučajevima kada osoba nije pristala na predaju, provodi se postupak odlučivanja o predaji te se donosi Rješenje o odobrenoj predaji. Ukoliko je EUN izdan za jedno ili više kaznenih djela s liste kaznenih djela, ne utvrđuje se dvostruka kažnjivost, te se za razliku od postupka izručenja ne ulazi u ispitivanje stupnja sumnje je li osoba počinila kazneno djelo za koje se tereti.

Osoba za koju je izdano Rješenje o odobrenoj predaji ima pravo žalbe Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, koji potvrđuje rješenje prvostupanjskog (Županijskog) suda ili odbija predaju.

Nakon dostavljenog Rješenja o odobrenoj predaji na izvršenje, Odjel S.I.Re.N.E. u roku od 10 dana te uz moguće produljenje roka na još 10 dana organizira predaju osobe stranim policijskim službenicima, koja je identična onoj za izručenje.

Kada S.I.Re.N.E. ured države uhićenja zaprimi obavijest nadležnog pravosudnog tijela o odobrenoj predaji osobe, o tome putem Obrasca M obavještava S.I.Re.N.E. ured države izdavanja naloga s napomenom u polju 083 Obrasca „SURRENDER“ (prijevod s engl. - predaja) radi lakšeg uočavanja razloga dostave. Svi daljnji dogovori oko postupka predaje osobe obavljat će se između S.I.Re.N.E. ureda.

¹⁰⁹ Članak 20. Zakona o pravosudnoj suradnji s državama članicama Europske unije, Narodne novine, Službeni list, broj 91/10, 81/13, 124/13, 26/15 i 102/17

Zahtjev za tranzit preko teritorija treće države dostavlja se S.I.Re.N.E. uredu te države putem Obrasca M s napomenom u polju 083 „TRANSIT“ (prijevod s engl. – tranzit).

Upozorenje iz SIS II može se brisati nakon provedene predaje osobe državi izdavanja EUN-a ili kada nadležno pravosudno tijelo koje je izdalo EUN-a prema nacionalnom zakonodavstvu isti povuče.

Od prvoga dana priključenja na Schengenski informacijski sustav Republika Hrvatska je dala veliki doprinos pronalasku osoba po različitim kategorijama potraživanja osoba i predmeta. Tako su hrvatski policijski službenici od spajanja do 31. prosinca 2017. godine u izvršili je 168 422 951 provjera osoba i predmeta u SIS-u. Tijekom ljetnih mjeseci dnevni prosjek broja SIS provjera kretao se od milijun do milijun i tristo tisuća, dok se izvan turističke sezone broj provjera na dnevnoj bazi kretao između 600 000 do 800 000.

Prilikom provedenih provjera hrvatski policijski službenici pronašli su 208 osoba potražnih osoba putem SIS-a, od čega 74 osobe radi uhićenja i predaje temeljem Europskog uhiđenog naloga¹¹⁰.

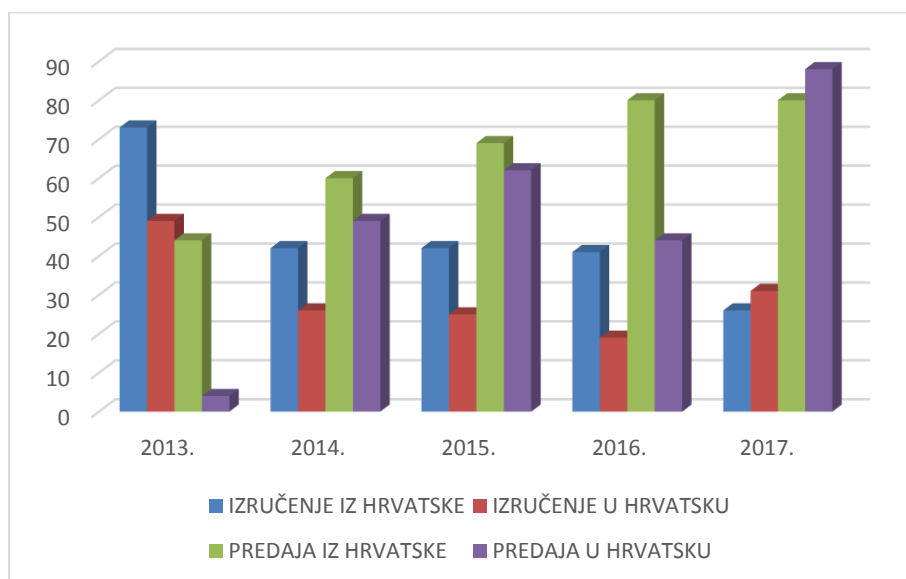
Prema očekivanjima, statistički podaci Službe za međunarodnu policijsku suradnju vezani za broj izručenja i predaja temeljem Europskog uhiđenog naloga iz godine u godinu bilježe stalni pad broja izručenja i povećanje broja predaja temeljem Europskog uhiđenog naloga.

Tablica 3: Izručenje i predaje temeljem EUN-a u Republici Hrvatskoj

	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
IZRUČENJE IZ HRVATSKE	73	42	42	41	26
IZRUČENJE U HRVATSKU	49	26	25	19	31
PREDAJA IZ HRVATSKE	44	60	69	80	80
PREDAJA U HRVATSKU	4	49	62	44	88

¹¹⁰ Statistički podaci Službe za međunarodnu policijsku suradnju

Grafikon 3: Grafički prikaz izručenja i predaja temeljem EUN-a u Republici Hrvatskoj

X. ZAKLJUČAK

Povijesni razvoj međunarodne policijske suradnje, od tradicionalnih oblika međunarodne policijske suradnje stvorenih radi očuvanja autokratskih političkih režima, preko bilateralne i uglavnom regionalne policijske suradnje pa sve do današnje uspješne i djelotvorne međunarodne policijske suradnje bio je dugotrajan i određen geopolitičkim i gospodarskim promjenama. Jačanje povjerenja među državama rezultiralo je ne samo stvaranjem prostora slobode, sigurnosti i pravde slobodnog kretanja roba, usluga i ljudi, već i boljom, uspješnijom i djelotvornijom međunarodnom policijskom suradnjom na području prostora Europe, točnije Europske unije.

Međutim, to povjerenje još uvijek nije ojačalo na drugim kontinentima poput afričkog, azijskog i američkog, što je rezultiralo stagniranjem, odnosno nastavkom primjene tradicionalnih, univerzalnih oblika međunarodne policijske suradnje. Ti su oblici, na žalost, još uvijek utemeljeni na načelu uzajamnosti, a povjerenje u pravne sustave drugih država vrlo je nisko ili nepostojeće.

Samo ustrajanjem na učinkovitoj i djelotvornoj međunarodnoj policijskoj suradnji te prihvaćajući takvu suradnju kao dužnost i obavezu svih država svijeta mogu se stvoriti jaki temelji zaštite vrijednosti čovječanstva i modernog društva, odnosno osnovnih građanskih prava poput prava na život, ljudsko dostojanstvo, slobodu i jednakost, te vladavinu prava.

Valja napomenuti da na području Europskog kontinenta još uvijek egzistiraju i oblici tradicionalne, univerzalne međunarodne policijske suradnje iz razloga što sve države nisu istovremeno i na jednak način prihvatile i implementirale Schengensku pravnu stečevinu u nacionalno zakonodavstvo, niti su ispunile uvijete za ulazak u Schengenski prostor.

Republika Hrvatska se trenutno nalazi upravo na toj prekretnici i uspješno savladava svaku pojedinačnu „stepenicu“ koju je potrebno prijeći kako bi došla do krajnjeg cilja, punopravnog članstva u Europskoj uniji kao članici Schengenskog prostora. Iako još uvijek nije dio Schengenskog prostora, u potpunosti je preuzela obveze, ali prvenstveno, mogućnosti provedbe međunarodne policijske suradnje putem svih instrumenata međunarodne policijske suradnje dostupnih punopravnim članicama Schengenskog prostora.

Tako hrvatska policija potražnu djelatnost na međunarodnoj razini obavlja putem instrumenata potražnih djelatnosti INTERPOL-a i Schengenskog informacijskog sustava.

Za osobe koje pravosudna tijela potražuju radi osiguranja njihove nazočnosti prilikom provođenja kaznenog postupka ili izdržavanja izrečene kazne zatvora raspisuje se crvena

INTERPOL-ova tjeralica i/ili Upozorenje – međunarodna potraga u Schengenskom informacijskom sustavu temeljem čl. 26 Odluke Vijeća o osnivanju, radu i korištenju druge generacije Schengenskog informacijskog sustava (SIS II).

Glavnu razliku između raspisivanja međunarodnih potraga u INTERPOL-ovim bazama podataka i Schengenskom informacijskom sustavu je opseg prikupljene dokumentacije, ali i vrijeme trajanja postupka. Dokumentacija za raspisivanje međunarodne potrage u okvirima univerzalne policijske suradnje u INTERPOL-ovim bazama podataka je opsežna i njezino prikupljanje je dugotrajno, obzirom da trebaju biti ostvareni mnogobrojni pravni uvjeti, te mora proći nekoliko različitih „stepenica“ odlučivanja, dok izdani Europski uhiđbeni nalog zamjenjuje cijeli postupak izručenja.

Slijedeća velika razlika je u vremenu trajanja postupka. Dok postupak realizacije međunarodne potrage po temeljem tradicionalnog, univerzalnog modela, odnosno postupak izručenja može trajati čak i nekoliko godina, postupak predaje temeljem Europskog uhiđbenog naloga ima stroga vremenska ograničenja od dana uhićenja do dana predaje.

Ukoliko osoba nije pristala na izručenje, započinje dugotrajan postupak izručenja koji prvenstveno obuhvaća postupak čekanja dostave Zamolbe za izručenje koja može trajati i do 48 dana, nadalje žalbe na svaku odluku suda, počevši od žalbe na određivanje pritvora, zatim obuhvaća provjere dvostruke kažnjivosti, provjere postoji li dovoljan stupanj osnove sumnje da je predmetni počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret, je li nastupila zastara po domaćem pravu, provjere vodi li se protiv predmetnog postupak na području Republike Hrvatske i slično. Prema dosadašnjoj praksi postupci izručenja mogu trajati od šest mjeseci pa i do nekoliko godina.

S druge strane, prema pozitivnim pravnim propisima postupak predaje temeljem Europskog uhiđbenog naloga može trajati najviše 90 dana. Iako se u praksi taj rok može produžiti, takvi su slučajevi izrazito rijetki. Kao izuzetak možemo navesti Veliku Britaniju koja zbog složenosti anglosaksonskog pravnog sustava nije u potpunosti implementirala sve odredbe schengenske pravne stečevine koje se odnose na postupak izvršenja Europskog uhiđbenog naloga. Međutim, izuzetak možemo naći i u Republici Hrvatskoj kada osoba ne pristaje na predaju državi temeljem Europskog uhiđbenog naloga te uloži žalbu na rješenje suda o odobrenju predaji, o žalbi odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske. Zbog velikog broja predmeta na tom sudu, ali mora se priznati i zbog dugogodišnje prakse rada kada rokovi nisu bili jasno definirani, odluka Vrhovnog suda o žalbi može se čekati nekoliko tjedana što produžuje vrijeme postupka predaje.

Za razliku od postupka izručenja, prilikom izvršenja EUN-a za 32 kategorije teška kaznena djela ne provjerava se dvostruka kažnjivost već je jedini je zahtjev da je djelo kažnjivo minimalnom kaznom zatvora od tri godine u državi koja je izdala nalog.

Kod provođenja postupka izručenja, nakon što sud utvrdi da su ostvareni svi uvjeti za izručenje, odobrenje za izručenje donosi Ministar pravosuđa Republike Hrvatske što ne isključuje mogućnost donošenja političke odluke, koja ne mora biti istovjetna odluci suda.

Obzirom da odluku o predaji temeljem EUN-a donose isključivo pravosudna tijela bez političke, diskrecione odluke nadležnog ministra, isključen je utjecaj politike na postupak.

Iako u nekim državama, pa tako i u Republici Hrvatskoj, postoji mogućnost da se temeljem bilateralnih ugovora izručuju vlastiti državljani, predaja temeljem Europskog uhiđenog naloga obvezuje države Europske unije da više ne mogu odbiti predaju vlastitih državljana, osim ako same ne preuzmu izvršenje zatvorske kazne tražene osobe.

Naravno, kao i uvijek, postoje izuzeci. Pa tako je SR Njemačka jedina država koja ne predaje vlastite državljane temeljem Europskog uhiđenog naloga, osim ako sami ne pristanu na predaju, što se prema dostupnim informacijama nikad nije desilo. Međutim, prema dosadašnjim iskustvima, uvijek će udovoljiti zahtjevu druge države da njihov državljanin zatvorsku kaznu izdrži na području SR Njemačke.

Iako sudovi postupke predaje osobe temeljem EUN-a provode više od četiri godine, uočena je velika neujednačenost u postupcima pred određenim sudovima. Tako neki sudovi ukoliko je osoba pristala na predaju i odrekla se prava žalbe donose odluku o odobrenju predaje već na prvom ročištu bez obzira je li sva potrebna dokumentacija dostavljena ili ne. Suprotno navedenom, neki sudovi ne žele provesti prvo ispitivanje, niti odrediti pritvor radi predaje, ukoliko nisu zaprimili svu potrebnu dokumentaciju. U tom slučaju veliki problem predstavljaju kratki rokovi dostave prijevoda EUN-a na hrvatski jezik koji iznosi 48 + 36 sati te često države ne mogu u tako kratkom roku pronaći prevoditelje što može dovesti do toga da nadležno pravosudno tijelo, odnosno Županijsko državno odvjetništvo naloži puštanje uhićene osobe.

Valja istaknuti da se pravosudna tijela na području Republike Hrvatske vezano za razmjenu informacija i dostavu dokumentacije vezane za Europski uhiđeni nalog još uvijek oslanjaju na međunarodnu policijsku suradnju i dostupne policijske kanale, a izrazito malo na pravosudnu mrežu. Tako u slučajevima kada je potrebno dostaviti dokumentaciju u traženim rokovima hrvatska se pravosudna tijela oslanjaju isključivo na policijsku suradnju i policijske kanale.

Međutim, pravosudna tijela nekih europskih država, poput SR Njemačke ili Talijanske Republike inzistiraju na direktnoj komunikaciji pravosudnih tijela i direktnoj dostavi dokumentacije od jednog nadležnog pravosudnog tijela drugom. Neke su čak države, poput Talijanske Republike, zauzele stav da ukoliko je Europski uhiđbeni nalog s prijevodom na talijanski jezik, nakon uhićenja osobe, dostavljen policijskim kanalima nije pravno valjan.

Obzirom na navedeno, mišljenja sam da je Europski uhiđbeni nalog, uz manje izuzetke, izvršio svoju ulogu da se osoba koja je počinila kaznenog djelo na području neke od država Europske unije, a koja stvarno boravi u drugoj državi, vrati u državu počinjenja kaznenog djela u najkraćem mogućem roku i uz minimalno opterećenje za sustav te minimalne troškove, a sve kako bi se ostvarila pravda.

Međutim, uvijek postoji prostor za unaprijeđenje, a to je ubrzavanje postupka implementiranja Europskih uhiđbenih naloga u nacionalna zakonodavstva te njihova ispravna primjena.

U praksi je uočeno da obzirom da nema stvarnog nadzora nad pravosudnim tijelima prilikom izdavanja Europskih uhiđbenih naloga, vrlo često pravosudno tijelo koje izdaje EUN ne uzima u obzir sve uvijete koji trebaju biti ispunjeni da bi se Europski uhiđbeni nalog mogao izdati. Također pravosudno tijelo često ne uzima u obzir da neko kazneno djelo, poput kaznenog djela „Povreda dužnosti uzdržavanja“ iz čl. 172. Kaznenog zakona Republike Hrvatske u većini država Europske unije nije kazneno djelo iz sfere kaznenog već građanskog prava čime se gubi svrha izdavanja obzirom da većina država neće niti pokretati postupke izvršenja.

Također nužno je više aktivirati, poboljšati i ubrzati pravosudnu mrežu, odnosno pravosudne kanale, kako bi se direktnom i brzom dostavom skratio postupak.

Na kraju ja važno istaći da međunarodna policijska suradnja, usprkos ponekom izuzetku, vrlo uspješno funkcionira na području potražne djelatnosti osoba te iako je uvijek moguće poboljšanje, smatram da sadašnji stupanj suradnje u velikoj mjeri ispunjava svoju svrhu i cilj.

XI. POPIS LITERATURE

11.1. Knjige

1. Krapac, Davor: Međunarodna kaznenopravna pomoć, Narodne novine d.d., Zagreb, svibanj 2006.,
2. Mujanović, Eldan: Međunarodna policijska saradnja, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, 2015.,
3. Pavišić, Berislav, Modly, Duško i suradnici: Kriminalistika, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 1995. godina,
4. Pavišić, Berislav, Modly, Duško i Veić, Petar: Kriminalistika 1, Knjiga prva, Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2006. godina,

11.2. Članci u časopisima

1. Deflem, Mathieu, International Policing in Nineteenth-Century Europe: The Police Union of German States, 1851-1866, International Criminal Justice Review, 1996, str. 36.
2. Deflem, Mathieu, „Wild Beasts Without Nationality: The Uncertain Origins of Interpol, 1898 – 1910“ Pp275-285, The Handbook of Transnational Crime and Justice, uredio Philip Reichel, Thousand Oaks, CA: Sage Publication, 2005.,
3. Deflem, Mathieu: „Policing World Society: Historical Foundations of International Police Cooperation“, Clarendon Studies in Criminology, Oxford University Press Inc, New York, 2004,
4. Gluščić, Stjepan: Pregled međunarodne policijske suradnje u okviru Europske unije, Policija i sigurnost, Zagreb, godina 21., 2012. godine, broj 1,

11.3. Hrvatski pravni propisi

1. Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine, Službeni list – pročišćeni tekst 84/10
2. Izmjena Ustava Republike Hrvatske od 16. listopada 2010. godine, Ustav Republike Hrvatske - pročišćeni tekst, Narodne novine, Službeni list, broj 85/10.
3. Zakon o potvrđivanju konvencije ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece te protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojima se dopunjuje konvencija ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, Narodne novine, Službeni list, 14/2002
4. Zakon o potvrđivanju Europske konvencije o izručenju od 13. prosinca 1957., Dopunskog protokola Europske konvencije o izručenju od 15. listopada 1975. i Drugog dopunskog protokola Europske konvencije o izručenju od 17. ožujka 1978., Narodne novine, Službeni list, 14/1994

5. Zakon o pojednostavljenju razmjene podataka između tijela država članica Europske unije nadležnih za provedbu zakona, Narodne novine, Službeni list RH, broj: 56/15
6. Zakon o potvrđivanju Konvencije o transferu osuđenih osoba Vijeća Europe, kojeg je donio Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske na svojoj sjednici od 7. prosinca 1994. godine
7. Zakon o kaznenom postupku, Narodne novine, Službeni list, broj 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 - na snazi od 27. srpnja 2017. godine
8. Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, Narodne novine, Službeni list, broj 178/04
9. Zakon o pravosudnoj suradnji s državama članicama Europske unije, Narodne novine, Službeni list, broj 91/10, 81/13, 124/13, 26/15, 102/17
10. Zakon o policiji, Narodne novine, Službeni list, broj 34/11, 130/12, 151/14 i 89/14
11. Zakon o policijskim poslovima i ovlastima, Narodne novine, Službeni list, broj 76/09 i 92/14
12. Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika Narodne novine, Službeni list, broj 89/10

11.4. Ostalo

1. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova, Narodne novine, Službeni list, broj 70/12
2. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova, Narodne novine, Službeni list, broj 70/12, 140/3, 50/14, 32,15, 11/17
3. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova, Narodne novine, Službeni list RH, broj: 26/11 od 2. ožujka 2011

11.5. Međunarodni i europski pravni propisi

1. Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, Narodne novine, Službeni list, 14/2002
2. Konvencija o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida, Narodne novine, Međunarodni ugovori, broj: 12/93
3. Bečka je konvencija u Republici Hrvatskoj implementirana Zakonom o potvrđivanju (ratifikaciji) Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora između država i međunarodnih organizacija ili međunarodnih organizacija, Narodne novine, Međunarodni ugovori, broj 1 od 2. veljače 1994. godine
4. Konvencija o provedbi Schengenskog sporazuma, Službeni list Europskih zajednica, broj: L 239/19 od 22. rujna 2000. godine
5. Međunarodna konvencija o suzbijanju financiranja terorizma, Narodne novine, Međunarodni ugovori, broj: 16/03
6. Konvencija o provedbi Schengenskog sporazuma od 19. lipnja 1990. godine, Službeni list Europskih zajednica, broj: L 239/19 od 22. rujna 2000. godine

7. Prvi i drugi fakultativni Protokol o Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, Narodne novine, Međunarodni ugovori, broj: 7/95 i 11/95
8. Međunarodna konvencija za suzbijanje terorističkih napada eksplozivnim napravama, Narodne novine, Međunarodni ugovori, broj: 3/05
9. Ugovor iz Amsterdama, Službeni listi Europske unije, broj: C 340 od 10. studenog 1997. godine
10. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Narodne novine, Međunarodni ugovori, broj: 12/93
11. Uredba Vijeća (EZ) br. 2007/2004 od 26. listopada 2004. godine o osnivanju Europske agencije za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije, Službeni list Europske unije, broj L 349/1 od 19. svibnja 2003. godine
12. Uredba Vijeća (EZ), broj 539/2001 od 15. ožujka 2001. godine Službeni list Europske zajednice, broj L 81 od 21. ožujka 2001. godine
13. Uredba (EU), broj 509/2014 Europskog parlamenta i vijeća od 15. svibnja 2014. godine o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) 539/2001, Službeni list Europske unije, broj L 149 od 20. svibnja 2014. godine
14. Uredba (EZ) broj 767/2008 Europskoga parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. godine o Viznom informacijskom sustavu (VIS) i razmjeni podataka između država članica o kratkotrajnim vizama (Uredba o VIS-u), Službeni list Europske unije, broj L 218, od 13. kolovoza 2008. godine
15. Uredba Vijeća (EZ) broj 343/2003 od 18. veljače 2003. godine o uvođenju kriterija i mehanizma za utvrđivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji državljaniin treće zemlje podnosi u jednoj od država članica; Uredba (EU) broj 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2013. godine o uvođenja kriterija i mehanizma za utvrđivanje države članice odgovorne za ispitivanje zahtjeva za međunarodnu zaštitu podnesenog u jednoj od država članica od strane državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva – preinačena i primjenjiva od 1. siječnja 2014. godine
16. Uredba (EU) broj 1077/2011 o osnivanju Europske agencije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde, Službeni list Europske unije, broj L 180 od 29. lipnja 2013. godine
17. Uredba (EZ) br. 1987/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o uspostavi, djelovanju i korištenju druge generacije Schengenskog informacijskog sustava (SIS II)
18. Uredba (EZ) br. 1986/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o pristupu drugoj generaciji Schengenskog informacijskog sustava (SIS II) od strane službi država članica odgovornih za izdavanje potvrda o registraciji vozila
19. Direktiva (EU) 2016/681 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o uporabi podataka iz evidencije podataka o putnicima (PNR engl. Passenger Name Record) u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage i kaznenog progona kaznenih djela terorizma i teških kaznenih djela Službeni list Europske unije, broj 119 od 4. svibnja 2016. godine, str. 132–149

20. Direktiva Vijeća 2004/82/EZ od 29. travnja 2004. godine o obvezi prijevoznika na dostavljanje podataka o putnicima, Službeni list Europske unije, broj 261 od 6. kolovoza 2004. godine
21. Akt Vijeća od 26. srpnja 1995. za izradu Konvencije temeljem članka K.3 Ugovora o Europskoj uniji o uspostavi Europskog policijskog ureda, Službeni list Europske zajednice, broj C 316 od 27. studenog 1995. godine
22. Akt Vijeća od 2. listopada 1997. godine o izmjeni Ugovora o Europskoj uniji, ugovora o osnivanju Europskih zajednica i određenih s njima povezanih akata, Službeni list Europske zajednice, broj C 340 od 10. studenog 1997. godine
23. Odluka vijeća o osnivanju Europskog policijskog ureda (EUROPOL) – 2009/3717/PUP, Službeni list Europske unije, broj L 121737
24. Odluka vijeća Europske unije 2017/733 o primjeni odredaba schengenske pravne stečevine koje se odnosi na Schengenski informacijski sustav u Republici Hrvatskoj od 25. travnja 2017. godine, Službeni list Europske unije, broj L 108/31 od 26. travnja 2017. godine
25. Odluka Vijeća 2007/533/PUP od 12. lipnja 2007. o osnivanju, radu i korištenju druge generacije Schengenskog informacijskog sustava (SIS II)
26. Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. godine o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica, Službeni list Europske unije, broj L 190/1 od 18. srpnja 2002. godine
27. Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. godine o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica, Službeni list Europske unije, broj L 190/1 od 18. srpnja 2002. godine
28. Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. godine o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica, Službeni list Europske unije, broj L 190/1 od 18. srpnja 2002. godine
29. Protokol o pranju novca (2000/C 358/01), Službeni list Europskih zajednica, broj C 358/01 od 13. prosinca 2000. godine
30. Protokol o zajedničkim istražnim timovima (2002/C 312/01), Službeni list Europskih zajednica, broj C 312/1 od 16. prosinca 2002. godine
31. Danski protokol (2004/C 2/01), Službeni list Europskih zajednica, broj C 2/1 od 6. siječnja 2004. godine
32. Provedbena odluka Komisije (EU) 2017/1528 o zamjeni Priloga Provedbenoj odluci Komisije 2013/115/EU o usvajanju Priručnika SIRENE i drugih provedbenih mjera za drugu generaciju Schengenskog informacijskog sustava (SIS II), Službeni list Europske komisije, C(2017) 5893 od 31. kolovoza 2017. godine, Službeni list Europske unije, broj: L 231/6 od 07. rujna 2017. godine
33. Provedbena odluka Komisije (EU) 2017/1528 o zamjeni Priloga Provedbenoj odluci Komisije 2013/115/EU o usvajanju Priručnika SIRENE i drugih provedbenih mjera za drugu generaciju Schengenskog informacijskog sustava (SIS II), Službeni list Europske komisije, C(2017) 5893 od 31. kolovoza 2017. godine, Službeni list Europske unije, broj: L 231/6 od 07. rujna 2017. godine

34. Ugovor između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o izručenju, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 1/14, 3/14
35. Ugovor između Republike Hrvatske i Crne Gore o izručenju, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 6/11, 12/11
36. Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Makedonije o izručenju, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 8/12, 10/12
37. Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Srbije o izručenju dostupan na: https://pravosudje.gov.hr/userdocsimages/arhiva/Root%20Folder/MPRH/PDF/Uprava%20za%20EU%20i%20me%C4%91unarodnu%20suradnju/RH_Srbija_Ugovor%20o%20izrucenju.pdf

11.6. Izvori s interneta

1. Pročišćene inačice Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije, dostupno na: [http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/ugovori/ugovor-iz-lisabona-\(prociscena-inacica\)/](http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/ugovori/ugovor-iz-lisabona-(prociscena-inacica)/)
2. The Constitution of the ICPO-INTERPOL dostupno na: <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/Legal-materials/The-Constitution>
3. Wikipedia, dostupno na: https://en.wikipedia.org/wiki/International_Agreement_for_the_suppression_of_the_White_Slave_Traffic#cite_note-1
4. INTERPOL, Povijest organizacije, dostupno na: <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/History>
5. INTERPOL- Statut INTERPOL-a – Constitution, dostupno na <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/Legal-materials>
6. INTERPOL - Structure and governance, dostupno na: <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/Structure-and-governance>
7. INTERPOL-ova pravila za obradu podataka - INTERPOL's Rules on the Processing of Data, dostupno na <https://www.interpol.int/About-INTERPOL/Legal-materials>
8. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske: Što donosi članstvo u Europskoj uniji, Pregled pregovaračkih poglavlja, siječanj 2012. godine, dostupno na: <http://www.mvep.hr/custompages/static/hrv/files/pregovori/120112-stodonosi.pdf>
9. European handbook on how to issue a European Arrest Warrant, Vijeće EU, Brisel, broj ST 8216/2/08 REV 2, od 18. lipnja 2008. godine, dostupno na <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=en&f=ST%2017195%202010%20REV%201>

XII. POPIS TABLICA I GRAFIKONA

12.1. Popis tablica

Tablica 1: Razmijenjene poruke putem kanala INTERPOL-a za Republiku Hrvatsku

Tablica 2: EUN izdani od strane hrvatskih pravosudnih tijela i zaprimljenih od drugih država za državljane RH

Tablica 3: Izručenje i predaje temeljem EUN-a u Republici Hrvatskoj

12.2. Popis grafikona

Grafikon 1: Grafički prikaz razmijenjenih poruke putem kanala INTERPOL-a za Republiku Hrvatsku

Grafikon 2: Grafički prikaz EUN-a izdanih od strane hrvatskih pravosudnih tijela i zaprimljenih od drugih država za državljane RH

Grafikon 3: Grafički prikaz izručenja i predaja temeljem EUN-a u Republici Hrvatskoj